

## Büyük Başarılar Dönemi

DAC'nin SOSYALİZM VE BARIŞ SAVAŞIMININ 30 YILI

*Erich Honecker*

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK Genel Sekreteri,  
Demokratik Alman Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı*

7 Ekim 1979, Alman toprağında ilk işçi-köylü sosyalist devleti olan Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin doğuşunun 30. yıldönümüdür. Bu otuz yıl boyunca, halkımız, işçi sınıfının ve Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin yönetiminde, toplumsal yaşamın bütün alanlarını kapsayan derin devrimci dönüşümlere girişmiştir. Bu, zorlu bir çalışma ve büyük özverilerle, emperyalizme karşı sürekli ve yoğun bir sınıf savaşımıyla gerçekleşmiştir. Bugün, başarılarımızın sayıya vurulamayacağını söyleyebiliriz. Yine, ülkemizde tüm emekçilere toplumsal güvenlik, gerçek bir özgürlük, demokrasi ve insan haklarını sağlayan tek rejim olarak sosyalizmin tarihsel üstünlüğü parlak biçimde kanıtlanmıştır.

DAC'nin doğuşu Alman halkının ve Avrupa'nın tarihinde belirleyici bir dönüm noktası oluşturur. Saldırgan ve gerici düşünceyle donanmış militarizmin ve emperyalizmin, insanın insan tarafından sömürülmesinin son bulduğu bir devlet kuruldu. Alman tekelci sermayesinin halkları – bu arada bizim halkımızı da – birçok kez savaş felaketine sürüklediği geçmişten ders çıkardık. Tüm dünyada kapitalizmden sosyalizme geçişi kaydeden ve çağımıza özgü olan genel yasallıklara uyduk. Sovyetler Birliği ve öteki kardeş ülkelere çözülmez bağlarla bağlanmış olarak DAC günümüzde, bütün ülkeler tarafından tanınan ve büyük bir uluslararası saygınlığa sahip olan, politik bakımdan sağlam, ekonomice sağlıklı bir sosyalist devlettir. DAC, barış ve sosyalizm için, halkların anti-emperyalist dayanışması için savaşanların ön sıralarında yer almaktadır.

Doğaldır ki, ülkemiz emekçileri 30 yıl boyunca elde edilen başarılarından övünç duyuyorlar. DAC'nin kuruluşunun 30. yıldönümünün kardeş sosyalist ülkelerde, öteki dost devletlerde ve silâh arkadaşlarımız olan komünist, ulusal ve devrimci partiler ve hareketlerde olumlu yankılar bulunduğunu öğrenmek bize mutluluk veriyor. Bizim bayramımız, aynı zamanda tüm dünyanın ilerici ve barış güçlerinin de bayramıdır. Gerçekte, DAC'nde, bu otuz yıl içinde gelişip güçlenen işçi-köylü erkinin kuruluşu halkımızın yaşamsal çıkarlarına yanıt getirmektedir ve aynı zamanda dünyada ilerleme yönünden büyük bir önem taşımaktadır.

DAC'nin, yeni sosyalist Almanya'nın gelişmesi ve geleceği başlangıçta, Ekim Devrimi'yle önde geçen dünya devrimci sürecine sınıksız bağlıydı. Sovyetler Birliği ve anti-hitlerci koalisyonun öteki devletlerinin Alman faşizmini ezerek bize geleceğin yolunu açtıklarını halkımız hiçbir zaman unutmayacaktır. Bu utkuyu kazanmak ve insanlığı faşist kölelikten kurtarmak için kahraman Sovyet halkının 20 milyon erkek ve kız evladı yaşamlarını vermişlerdir. Biz bunu hiçbir zaman unutmayacağız. Alman faşizminin yenilgisini ve savaş sonrası gelişmeyi izleyen dönemde ortaya çıkan DAC, Almanya ve öbür ülkelerin anti-faşistlerinin ilkelerini, işçi sınıfının, hümanistlerin ve demokratların davası için çarpışmış olan devrimcilerin düşüncelerini olgularda dile getiriyor. Alman halkının inişli çıkışlı tüm tarihi boyunca onlar, gerici ve saldırgan rejimlerin ortaya çıkmasına karşı durmuşlar ve Almanya'da öteki halklar karşısında dostluk ruhuyla bezenmiş, insan onuruna yakışır ve ilerici bir toplumsal düzenin doğmasından yana olmuşlardır. Onların düşünceleri DAC'nde somutluk kazanmıştır.

Artık sosyalizm Alman toprağında kök salmıştır. Halkımızın yaşantısında meydana gelen değişiklikler sayısızdır: DAC, savaştan sonraki yıllar ile gelişmiş sosyalist toplumu inşa ettiğimiz bu günler arasında kalan dönemde gerçekleştirilen anti-faşist ve demokratik dönüşümler yolunu katetmiştir. Buna koşut olarak, ASBP 9. Kongresi'nin (1976) kararlarında belirtildiği gibi, komünizme adım adım geçmenin ön koşullarını yaratmaya çalışıyoruz. Toplumsal ilişkiler, maddesel üretim ve kültür ile ilgili dönüşümler şimdiden gerçekleştirilmiştir. Bu dönüşümlerin genişliği ve içeriği göstermiştir ki, erki elinde tutan işçi sınıfı ve onun partisi, Marksizm-Leninizm'in ilkelerini tutarlı biçimde rehber aldıkları ve köylüler, aydınlar ve öteki emekçi katmanlarla kalıcı bir bağlaşmaya dayandıkları takdirde, toplumun yeniden kuruluşunun ortaya koyduğu sorunları çözümlenecek güce sahip olurlar.

1949'da, ASBP'nin yönetiminde, DAC'nin kuruluşundan bu yana, faşizm ve savaşın yolaçtığı kargaşalığa son verme, insanların bilincinden ırkçılık, ulusçuluk ve militarizm zehirini arındırma yolunda çok şey yapılmıştır. Ne ki, o dönemde ülkemiz henüz yıkıntı halindeydi ve birçok insan şaşkınlık ve umutsuzluk içindeydi. O zamanlar birçok insan, ASBP'nin deyişiyle sos-

yalist geleceğe, özgür çalışmanın sağlayacağı mutlu yaşantıya kaygıyla bakıyordu. Bugünse, gerçekliğin düşlerimizi büyük ölçüde aştığını görüyoruz. Yaşam, ülkemizde sosyalizmin kapitalizme karşı tek olası seçenek olduğunu kanıtlamıştır.

DAC, yüzölçümü bakımından dünyada 102. sırayı, nüfusu bakımından 37. sırayı aldığı halde sanayileşmiş en büyük ülkeler arasında sınıflandırılmaktadır. DAC'nin ulusal geliri, 1949-1978 arasındaki dönemde 22,4 milyar marktan 161,1'e yükselmiştir. Aynı yıllar içinde tarım üretimi iki kat artmıştır. Bilindiği gibi, eski «Alman Rayh»ının sanayice az gelişmiş bölümünde sosyalizmi kurmaya başladık. Emperyalizm sabotaj, abluka, vurgunculuk ve şantaj yoluyla DAC'nin ulusal ekonomisinin gelişmesini dizginlemek ve yok etmek için sürekli çaba harcamıştır. Bununla birlikte, sosyalist üretim ilişkileri ve planlı ekonomi sayesinde ekonomik atılım ardıcıldır.

İşçilerin ve köylülerin erkinde, DAC halkı büyük devrimci kazanımlar elde etti. Bu kazanımlar yığınların yararına kullanıldı ve onlara, Marks'ın belirttiği gibi, ulusal zenginliklerin can veren kaynaklarına geniş biçimde ulaşma, yaşamlarını yaraşık biçimde düzenleme olanağını açtı. Bu açıdan, bütün dünyada büyük bir üne sahip olan geniş bir sosyalist öğretim ağının var olduğunu özellikle anımsatmak gerekir. Cumhuriyetimizin çocukları 10 yıllık bir ilk öğretimden geçerler. Her yetişkin kişiye önce sağlam bir meslek eğitimi verilir, sonra da iş bulunur. 1,2 milyon genç insan uzmanlaşmış orta öğrenim ya da yüksek öğrenim görmüştür. Tüm bunlar, parti ve devletin, halka, toplumumuzun planlı kuruluşuna bilinçli biçimde katılmak için her geçen gün daha gerekli hale gelen bilgileri ve bir meslek kazandırmak amacını güden politikasını yansıtır. Emekçileri barış ve sosyalizm ruhunda, anti-faşizm, sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitiyoruz.

Alman bilimi, sanatı ve kültürü DAC'nin 30 yıllık varlığı boyunca elde ettiği büyüme olanaklarına hiçbir zaman sahip olmamıştır. Yaratıcılığın geniş alanlarında bilim ve kültür, insancıl ödevlerini başarıyla yerine getiriyorlar: halkın davasına hizmet etmek, toplumsal ilerlemeye yardımcı olmak ve insanların yaşantısını zenginleştirmek. Cumhuriyetimizin başarılarına sanat ve kültürün getirdiği katkıları özellikle belirtmek gerek.

DAC'nin varoluşunun ilk yıllarında, sadece cumhuriyetimizle sıkı dostluk ilişkisi olan ülkeler, uluslararası hukuk kurallarına uygun olarak onu tanıdılar. Günümüzde, farklı toplumsal sistemlere ait 127 devlet DAC ile diplomatik ilişki kurmuş durumdadır. Ülkemiz Birleşmiş Milletler'e ve onun uzmanlık organlarına üyedir. Bağımsız, egemen ve haklarda eşit bir sosyalist devlet olarak DAC, dünyada kendisine düşen yerini almış ve uluslararası sorunların çözümüne etkin biçimde katılmaktadır.

DAC'nin başarıları, ülkenin sürekli büyümesi, İkinci Dünya Savaşı'ndan

sonra uluslararası planda meydana gelen yeni güçler oranının sıradan bir yansıması değildir. Bizim başarılarımız da bu değişmelere katkıda bulunmuştur. SSCB ve sosyalist topluluğun öteki ülkeleriyle kardeşçe bağlaşma, sosyalizm ve barış uğruna savaşımında DAC'ne daha iyi çalışma olanağını sağlıyor. Aynı zamanda, sosyalizmin kuruluşunda ve ASBP'nin 9. Kongresi'nde kabul edilen parti Programı'nda belirlenen uzun erimli hedeflere ulaşmada ortaya çıkan sorunları daha iyi çözümlene olanağını veriyor.

ASBP, bütün devrimlerin temel sorunu erk sorunudur yolundaki Leninci görüşü kendisine her zaman ilke edinmiştir. Sınıf savaşımının çetin ve karmaşık ortamında, kim kazanacak sorununu emekçi halktan yana çözümlenmek için, Partimiz, Marksist-Leninist teorinin şu çıkarımından esin almaktadır: sosyalizme geçiş ancak bir tek koşulla, işçi sınıfının politik erkini kurmak koşuluyla olasıdır. Marks, Engels ve Lenin tarafından ortaya konan bu temel yasallık, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerin deneyimiyle doğrulanmıştır. Partimiz, bu yasaya uygun olarak davranmış ve onu savaşımının somut koşullarına uyarlamıştır. ASBP, sınıf savaşımı boyunca biriktirdiği deneyimi gözönüne alarak, işçilerin ve köylülerin erki ele geçirdiklerinde, düşmanın saldırılarına karşı kendilerini iyi savunmaları koşuluyla, başarıya ulaşabileceklerini göstermiştir.

İşçilerin ve köylülerin sosyalist devletin kuruluşu, ülkemizde devrimci sürecin sosyalist evresinin başlangıcını oluşturmuştur. Leninci teorinin yaratıcı uygulandığı sayesinde partimiz, sosyalizm savaşımını anti-faşist-demokratik dönüm noktasına bağlamayı bilmiştir. Elde edilen başarıları ve yığınların bilinç düzeyini ardıcıl biçimde irdelerek partimiz, devrimin birinci aşamasından ikinci aşamasına kerte kerte geçişi gerçekleştirmiştir. Sosyalist devrim yolunu izleyerek, DAC'nde sosyalizmin temellerini kurduk ve şimdi gelişmiş sosyalizm kuruluşuna geçiyoruz. Böylelikle, geleceğin komünist toplumu biçimlenmeye başlıyor.

İşçi sınıfı ve onun Marksist-Leninist partisi, devrim sürecinin tüm aşamalarında yönetici rol oynadığı takdirde, halkın ezici çoğunluğunu sosyalizme kazanacak ve onları yeni toplum için yürütülen savaşım yolunda seferber edecektir vargısı, ülkemizin somut koşullarında bir kez daha doğrulanmıştır. 1946 Nisanında, AKP ile ASDP, Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP) şeklinde birleşerek, emperyalizm ve oportünizmin yol açtığı, işçi sınıfına zarar veren bölünmenin üstesinden geldiler. ASBP'nin deneyimi kanıtıyor ki, işçi sınıfının birliği, ancak ve yalnızca devrimci bir temele dayandığında olanaklıdır. Bu, bu birliğin kalıcılığının tek koşuludur. Birliğimiz, zindanlarda ve toplama kamplarındaki anti-faşist Direnme Hareketi'nin bağrında çelikleşti. AKP'nin ASDP ile birleşmesi için savaşım yürütürken, Komünist Enternasyonal'in işlediği tek cephe ilkelerini doğrulayan zengin bir deneyim biriktirdik. Bu deneyim, işçi sınıfının birliğine

giden yolun eylem birliğinden ve herşeyden önce komünistler ile sosyal demokratların ortak eyleminden geçtiğini bir kez daha gösterdi. İşçi sınıfının hedefi olarak sosyalizm ve sosyalizme giden yollar konusundaki görüş birliği, ivedi istemleri yerine getirmek ve ivedi hedeflere ulaşmak için, emekçilerin çıkarlarına yanıt getiren devrimci dönüşümleri uygulamak için verilen savaşımın içinde sağlandı.

Sosyalizm milyonlarca insanın eseridir, işçi sınıfı ve bağlaşıklarının örgütlü ve bilinçli eylemlerinin ürünüdür. İdeolojik çalışmanın bizim için her zaman partinin eylemlerinin temelini oluşturmasının nedeni budur. O yüzden Marksist-Leninist düşüncenin yayılmasına hep birincil bir önem vermişizdir. Marksizm-Leninizm'in toplumumuzun egemen ideolojisi haline gelmiş olmasının en büyük başarılarımızdan biri olarak görüyoruz. Toplum ve doğaya yön veren iç yasalara ve ekonomi ile politikanın karşılıklı bağımlılığını kavrayanların sayısı giderek artıyor. Bu olgu, sınıf savaşlarının çetin sınamalarından alınımızın akıyla çıkmamızı sağlayan tarihsel iyimserliğin, sosyalizm davasına olan büyük bağlılığın kaynağı haline geliyor.

DAC'nde emekçilerin hak ve özgürlükleri ilân edilmekle kalmamış, güven altına da alınmıştır. Cumhuriyet yurttaşları ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel tüm olanaklardan yararlanıyorlar. «Çalışmaya, planlamaya ve yönetime katıl!» belgisi günlük yaşamın kuralları arasına giriyor. Partimizin görüşüne göre, işçi-köylü devletini güçlendirmek ve sosyalist demokrasiyi yetkinleştirmek temel görevler arasındadır. Öyle ki, bu görevin yerine getirilmesi halinde, tüm toplumun ve her yurttaşın iyiliği yolunda halkın yaratıcı güçleri serpilip geliyecektir.

70'li yıllar, DAC tarihinin en başarılı dönemi olarak nitelenen yeni büyüme döneminin başlangıcını oluşturmuştur. Daha yüksek bir nitel düzeyde ve daha önemli bir aşamada sosyalizmin başlıca hedefine ulaşma çabasına giriştik: her şey insanın iyiliği için. 8. Kongre'de (1971), gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşu sorununu inceledikten sonra, partimiz, ekonomik ve toplumsal politika konusunda belli başlı eksenleri belirledi.

ASBP, sosyalist üretimin yüksek tempolarda artması, etkinliğinin büyümesi ve bilimsel-teknik ilerleme ve iş üretkenliğinin artması temelinde halkın maddesel ve kültürel yaşam düzeyini yükseltmeyi ana hedef olarak saptamıştır. Böylece parti, bir yandan, üretim ile halkın gereksinmelerini dengelemenin ve emekçilerin maddesel ve kültürel yaşam düzeyini yükseltmenin ne denli önem taşıdığına işaret etmiştir. Öte yandan, üretimi yoğunlaştırmak ülkemizin ekonomik gücünü artırmanın başlıca aracı yolundaki görüşün uygulanmasını temel koşul olarak koymuştur. Böylelikle, yığınların girişkenliği ile ekonomik politika, niteliğin iyileştirilmesi ve emeğin etkinliği üzerinde temellenmiştir. Şu da önemli ki, bilimsel-teknik ilerleme gitgide tüm halkın eseri haline geliyor. İnsanlar bugün geçmişe oranla daha iyi anlıyorlar ki, sosyalizmde bu ilerlemenin sonuçlarından

insanların kendileri yararlanıyorlar. Bu dönemin özelliği olan ekonomik ve toplumsal atılım, Partimizin, ulaşılan gelişme düzeyine doğru değer biçtiğini ve bundan doğru sonuçlar çıkardığını gösteriyor.

DAC doğal kaynaklar bakımından zengin sayılmaz. O nedenle, dünya pazarlarında hammadde ve akaryakıt fiyatlarının yükselmesi bizi özellikle etkiledi. Bununla birlikte, partimizin 9. Kongresi görevinde direnmeyi kararlaştırdı. Bu, ülkemizin artan ekonomik gücü sayesinde olanaklı oldu. Bugünkü bağlamda ekonomik ve toplumsal politikanın birliğini gerçekleştirmek, üretim yoğunluğunu derinleştirip hızlandırmayı gerekli kılıyor. Yeni bilimsel-teknik buluşların ekonomik sonuçlarını daha da çoğaltmak zorunludur. Bizde bulunmayan ya da pahalıya malolan hammaddeleri tutumlu kullanmaya özel bir dikkat harcıyoruz. Bilim ve teknolojinin son kazanımlarını uygularken hammaddelerden en çok yararı sağlamaya çalışıyoruz. Bugünkü ortamda, üretimin altyapısını güçlendirmek ekonomik politikamızın en önemli yönünü oluşturuyor.

Ekonomik potansiyelimizin büyümesi öteki alanlarda başarılarımızı da belirliyor. DAC tarihinin en geniş programı olan ekonomik-toplumsal programımızı gerçekleştirme yolunda bu etmen temel bir role sahiptir. Konut yapım planı, 20 yıl içinde 3,5 milyon apartman dairesi inşa etmeyi ve modernleştirmeyi öngörüyor; bu programın ana teması budur. Böylece, 1990 yılına doğru, toplumsal yönü açısından konut sorununu halletmek istiyoruz. Kapitalist Almanya'da kiralık konut yapımındaki hatalar ve İkinci Dünya Savaşı'nın yolaçtığı yıkımlar, bu sorunu keskinleştiren nedenlerdir. 1971'den bu yana, 1,1 milyon apartman dairesi inşa edilmiştir.

Gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşuna ilişkin hedefler kolay ulaşılar değıldir. Bununla birlikte, geride bıraktığımız 30 yıl bizi iyimser kılıyor ve görevlerimizin üstesinden geleceğimiz inancını veriyor. Tarih, sosyalizmin, halkın yaratıcı güçlerine kendini tam olarak ortaya serme olanağını açtığını kanıtıyor. İşçi sınıfının partisi ile emekçi yığınlar arasındaki, güvene dayalı sıkı bağlaşma, bize, en çetin sınavları üstlenme ve en güç sorunlara bir çözüm bulma olanağı tanıyor. Kitlelerle kurduğumuz bağlar, sadece sosyalizmin üstünlüklerinden yararlanmak yönünden değil, – sosyalizm, toplumumuzun kapitalizm karşısındaki üstünlüğünün kaynağıdır – aynı zamanda, bu üstünlüklerin sayısını artırmayı da sağlıyor.

Büyümede istikrar ve dinamizm sosyalizme özgüdür. Oysa, tekellerin dünyası bunalımı aşacak güçten yoksundur. Bizim açımızdan toplumsal güvenlik günlük bir gerçekliktir. Kapitalizmde gerçek olan bir tek şey vardır; emekçileri geleceğe her zaman kuşkuyla bakmışlardır, bakacaklardır. Ülkemizde, tam istihdamı ve dinamik gelişmeyi başardık. Oysa, kapitalizmde gözlenen işsizlik ve ekonomik dalgalanmalar yığınların koşullarını ağırlaştırıyor.

Gelişmiş 24 kapitalist ülkede 20 milyon işsiz hesap ediliyor. Bunların

% 40'ını 25 yaşın altında gençler oluşturuyor. Tekelci toplumun çektiği sıkıntının nedeni bu olgudur. Bu sistem gençlere uzun perspektifler sunamaz. Buna karşılık, öğretim alanında bunalıma yol açar, gençleri uyuşturucu madde alışkanlığına ve hatta cinayete sürükler. Böylece tarihsel bir anakronizm oluşturduğunu kanıtlamış olur. Burjuva çevrelerin temcit pilavı gibi öne sürdükleri özgürlük ve hümanizm kavramları, onların sistemi çerçevesinde, içi boş sözler olmaktan öteye gitmemektedir.

DAC'nin 30 yıllık tarihinde, sosyalist devletimizin, ilerlemenin en ateşli savunucusu olan Sovyetler Birliği ve öteki kardeş ülkelerin yanında yer alması temel bir etmendir. Lenin'in ülkesi ve partisiyle dostluk, en başından başarılarımızın dayanağı olmuştur ve öyle kalacaktır. Sovyetler Birliği, savaşın yaralarını sardığı yıllarda, yeni yaşamı kurma yolunda ilk adımlarını atan ülkemize karşılıksız maddesel ve tinsel yardımını esirgememişti. Bu kardeşçe birlik, Alman toprağında bir işçi-köylü devleti kurmaya ve ona destek olmaya olanak sağladı. Birliğimiz yaşamın tüm alanlarında güçleniyor, gitgide daha verimli hale geliyor. Bu, iki kardeş halkın çıkarlarına ve sosyalizm ve komünizmin kuruluşunun çıkarlarına uygundur. DAC ile SSCB arasında 7 Ekim 1975'de Moskova'da imzalanan yeni Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması, iki ülkenin ilişkilerini nitel olarak yeni bir düzeye çıkardı. Bu anlaşma, 20. yüzyılın ötesine taşan bir dönem süresince SSCB ile DAC arasında verimli işbirliğinin belli başlı eksenlerini belirledi. Buna koşut olarak anlaşma, sosyalist topluluk halklarının kesiksiz yakınlaşma sürecine yüksek katkı yaptı.

SSCB ve DAC'nin ekonomik, teknik ve bilimsel potansiyellerinin gitgide daha sıkı birleşmesi planlı sosyalist ekonominin ayırtıcı bir özelliğidir. Ülkemizin ekonomik istikrarında yaşamsal önem taşıyan bir temel oluşturur bu. Bu işbirliği, bize, her geçen gün daha fazla özen gerektiren görevlerin çözümüne katılmada ve gerek yeryüzünde, gerekse uzayda bilimsel-teknik ilerlemenin taşıdığı muazzam olanakları kullanmakta yardımcı olmaktadır. Sovyetler Birliği'yle dostluk, sosyalist devletler topluluğunda kurulan yeni tip uluslararası ilişkilerin ekonomik alanda nasıl belirlediğini göstermektedir.

SSCB ve öteki kardeş ülkeler gibi DAC de, sosyalist ekonomik bütünleşmeye katkıda bulunuyor. Bir bütün olarak topluluğun ve her bir ülkenin çıkarlarına uygun şekilde karşılıklı işbirliği ne ölçüde sıkı olursa, ulusal çerçevede büyümenin yarattığı sorunları çözümleme olanakları o denli büyük olur. Otuz yıllık deneyimiz, SBKP MK Genel Sekreteri, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. Brejnev'in EYK'nin 33. oturumuna katılanlara gönderdiği mesajda formüle edilen sonucu bütünüyle doğruluyor: «Sosyalist ekonomik bütünleşme, topluluğumuzun yaşantısında bütünleyici bir çizgisi, kardeş ülkelerin çok yönlü ilerlemesinin güçlü ve kalıcı bir etmeni haline gelmiştir.»

Emperyalist ekonominin bunalıma girdiği, fiyatların hızla yükseldiği, dünya pazarlarında hammadde kıtlığı çekildiği bir sırada, enerji ve hammadde kaynaklarını geliştirmeyi amaçlayan sosyalist ülkelerin ortak çabaları DAC için artan bir önem taşıyor. Makine yapımı ve ulaşımın gelişmesi, günlük tüketim maddeleri ve gıda maddeleri üretiminin yoğunlaşması gibi yaşamsal sorunların yanısıra, bu sorun da uzun erimli işbirliği çerçevesinde çözüme kavuşturuldu. Halen hazırlanmakta olan SSCB ile DAC arasında işbirliği ve uzmanlaşma programının sunduğu sayısız üstünlükler; işbirliğinin uzak hedeflerinin belirlenmesi alanına da uzanıyor. İkili işbirliğinin belli başlı noktaları öteki kardeş ülkelerle de ele alınmıştır. Sonuç olarak, işbirliği ve uzmanlaşma modelleri EYK çerçevesinde işlenen ve benimsenen uzun erimli programlara temel hizmeti görmüştür.

Bu tür tasarımların uygulanması sosyalizmi pekiştiriyor ve ona dünya olaylarının gidişini daha fazla etkileme olanağını veriyor. Ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketlerinin, anti-emperyalist savaşımın hız kazanması ve dünya barışı büyük ölçüde bu etkiye bağlıdır. 30 yıllık varlığı boyunca DAC'nin ortak davaya yaptığı enternasyonalist katkısı, biz bu görüş noktasından ele alıyoruz. Benim başkanlığında bir parti ve devlet heyetinin geçen Şubat ayında Afrika kıtasının dört ülkesine – Libya, Angola, Zambiya ve Mozambik – yaptığı bir gezi sırasında, bu ülkeler halklarının bu soruna tam bir destek verdiklerini gördük. Sosyalizm ne denli güçlü olursa, halkların savaşımıyla anti-emperyalist dayanışma o denli etkili hale gelir.

Sosyalizmin giderek sağlamlaşan konumları, insanoğlunun yaşamında can alıcı noktayı oluşturan savaş-barış sorununu bir çözüme bağlama yolunda büyük bir çıkış yapma olanağını sağlıyor. DAC, kuruluşundan beri kendini barış için savaşıma adanmıştır; savaşın bir daha Alman topraklarında başlamaması için elinden gelen herşeyi yapmaya hazır olduğunu açıklamış ve bu sözüne bağlı kalmıştır. Avrupa'nın birçok kez yeni bir dünya savaşı tehdidiyle karşı karşıya kaldığı bu otuz yıl içinde, partimiz ve hükümetimiz, Sovyetler Birliği ve öbür kardeş ülkelerle el ele vererek, tutarlı ve yapıcı bir barış politikası gütmüştür. Soğuk savaştan yumuşamaya geçişe yardımcı olduk. Bu, farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında barış içinde birarada yaşama ilkelerinin kendini kabul ettirmesi için yeni olanaklar açmıştır.

DAC'nin varolduğu 30 yıldır, Avrupa'da barış egemendir. Avrupa'nın tüm tarihi içinde bu dönem en uzun süreli barış dönemidir. Sosyalist topluluk devletleri ve en başta Sovyetler Birliği bu hedef uğruna dikkate değer bir çalışma gerçekleştirdiler. Bu sayede, gerçekçi konumlarda yer alan kapitalist devletlerin hükümet çevreleri, günümüzde, barış içinde birada yaşamadan başka bir çözüm yolu olmadığını kavradılar. Halk-



ların barış özlemi cisimleşti ve barışı savunmaya hazır olan insanların sayısı çoğaldı. Bununla birlikte üçüncü dünya savaşı tehdidi henüz uzaklaştırılmış değildir. Bunun içindir ki, kalıcı bir barışın insanların yaşantısının kuralı haline gelmesi doğrultusunda hararlı savaşım yürütmek zorunluğu ortada duruyor.

Silâhlanma yarışının durdurulması ve sınırlandırılması, silâhsızlanmaya yönelik etkili önlemler son derece ivedi ve çözümü o denli karmaşık olan sorunlardır. Bu yüzden, geçen Kasım ayında Moskova'da toplanan Politik Danışma Komitesi'nin toplantısında, Varşova Antlaşması üyesi devletler, kabul edilebilir bir görüşme programını içeren bir bildiri yayımladılar. O günden bu yana, bu yönde birçok yapıcı önlemler alındı. SBKP MK Genel Sekreteri, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyum başkanı L. Brejnev yoldaşın, ABD başkanı J. Carter'la Viyana'da yaptığı görüşme, önemli sonuçlar verdi. Bize göre bu olay, barışın çıkarlarına hizmet eden uluslararası önemde bir olaydır. SALT-2'nin imzalanması aklın ve iyi niyetin bir utkusudur. Halklar, antlaşmanın Moskova ve Washington'da parafe edileceğini ümit ediyorlar. Çünkü bu antlaşma, silâhsızlanmaya doğru gidişi kolaylaştıracak ve yumuşamaya yardımcı olacaktır. Artık açıktır ki, uygun bir tavır benimsendiği takdirde, savaş tehlikesini yok etmeye yönelik en karmaşık sorunlara çözüm bulmak olanaklıdır. Dünya kamuyu, kalıcı bir barışı güven altına alma savaşımında Sovyetler Birliği'nin oynadığı büyük rolü bir kez daha değerlendirme fırsatını elde etti. Lenin'in ülkesi bu şekilde tüm insanlığa paha biçilmez bir hizmet sunmaktadır.

NATO'nun artan silâhlanmasını haklı göstermek için saldırgan emperyalist çevrelerce öne sürülen ünlü «Doğu'dan gelen tehlike» savlarının apaçık tutarsızlığı olgularla kanıtlanıyor. Yine bu çevreler soğuk savaş dönemini düşüyorlar ve ola ki nükleer bir savaşta milyonlarca insanı yok etmeye hazır olabilecek ölçülerde sosyalizmden ve halkların kurtuluş savaşından nefret ettiklerini saklamıyorlar. Bu planları suya düşürmek yamsal bir zorunluk taşıyor. O nedenle, DAC ve sosyalist topluluğun öteki devletleri açısından, kendi savunma güçlerine sürekli dikkat göstermek gayet mantıksaldır: tek olanaklı seçim budur.

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. yıldönümü dolayısıyla, tüm dünyadaki dostlarımıza ve tüm barış ve ilerleme güçlerine duyuruyoruz ki, DAC komünistleri ve halkımız, DAC'nin iki toplumsal sistemin, iki askersel blok'un – NATO ve Varşova Paktı – tam ortasında bulunmasından ileri gelen enternasyonalist sorumluluğunun tam bilincindedirler. Her zaman bu sorumluluğa yaraşık olmaya çalışacağız. ASBP 9. Kongresi'nin kararlarına ve başarılarımıza dayanarak yeni ve soylu hedeflere giden yolda yürümeye devam edeceğiz. Demokratik Alman Cumhuriyeti, gelecekte de sosyalizm ve barış davasına katkıda bulunmayı sürdürecektir.

## Umudun ve Geleceğin Partisi

*Octavio Pato*

*Portekiz Komünist Partisi Politik Komisyonu ve Merkez  
Komitesi Sekreteryası Üyesi*

31 Mayıs-3 Haziran günlerinde toplanan Portekiz Komünist Partisi'nin 9. Kongresi'nden bu yana sadece birkaç ay geçti. Bununla birlikte, daha şimdiden, bu kongrenin ve sonuçlarının ülke içinde yarattığı geniş yankıdan, partimizin ve Portekiz'in öteki ilerici güçleri üstündeki tartışılmaz etkisinden söz edebiliriz. Geçen 9 Haziran'da, bir burjuva gazetesi olan «Expresso»da yayımlanan bir yazının yazarı, haklı olarak şöyle diyor: «PKP'nin 9. Kongresi, Portekiz'de varolan biricik gerçek yığın partisinin gücünü bir kez daha etkileyici biçimde kanıtlamıştır.»

Gerçekte, onlarca yıl süren gizli savaşımdan sonra, PKP'nin büyük güçlüklerin üstesinden gelmek zorunda kaldığı ve sürekli biçimde faşizmin baskılarının kurbanı olduğu sıralarda, yasallık koşullarında geçen beş yıl gibi kısa bir savaşım ve çalışma süresinde, PKP, demokrasi düşmanlarını büyük kedere boğarak, önemli bir yığın partisi durumuna gelmiştir. Bugünkü durumda, PKP'nin ve komünist gençlik örgütlerinin üye sayısı, ülke nüfusunun % 2'sini bulan yaklaşık 200.000 kişiye ulaşmaktadır.

Kanımsızca, PKP'nin 9. Kongresi ülke sınırlarını büyük ölçüde aşan bir yankı bulmuştur. Bunun nedeni, sadece, Portekiz devriminin izlediği yolun ve şimdiki durumun çözümlenmesinin uluslararası komünist hareketin dikkatini çekmiş olmasıyla kalmamakta, aynı zamanda Kongre'nin, Portekiz Devrimi'nin dünya devrimci hareketiyle kurduğu bağların ve dayanışmanın parlak bir yansıması olmasıdır. Kongreye tüm kıtalardan 60 devrimci parti ve hareketin temsilcileri katıldılar. 31 Komünist ve işçi partisinin delegeleri konuşmalar yaptılar. Ayrıca, 28 parti ve hareketin temsilcileri ülkenin çeşitli bölgelerinde düzenlenen ortak mitinglere katıldılar. Kongre, onbinlerce kişinin yer aldığı yığınsal bir mitingle taçlandı.

PKP'nin 9. Kongresi, Nisan Devrimi'nin kazanımlarına, demokratik rejime karşı gericilik güçlerinin ve demokrasi düşmanlarının toplu saldırıya geçtiği koşullarda yapıldı. Kongrenin kapanmasından dört gün sonra, Başbakan Mota Pinto'nun yönetimindeki sağcı hükümetin istifa etmesi anlamlıdır. Komünistlerin öncülük ettiği güçlü yığınsal gösterilerin sonucu bu.

Partimizin kongresinin kanıtladığı gibi, Portekiz Devrimi yaşıyor, yaşayacaktır. Portekiz Devrimi, yığınların ardıcıl savaşımı sayesinde korunan kazanımlarda, halk hareketinin gücünde, PKP'nin sağlamlaşmasında, onun artan etkisinde ve saygınlığında yaşıyor.

PKP'nin gücü, etkisi ve saygınlığı onun politik ve ideolojik birliğine, Marksizm-Leninizm'in yaratıcı uygulamasına – ki bu; yaşamın kendisinin kanıtladığı gibi, partiye yönünü doğru biçimde belirleme olanağı verir – sıkı sıkıya bağlıdır. PKP, tarihi boyunca, en çetin sınamalardan, en şiddetli politik fırtınalardan geçerken, en sağlam eylem kılavuzundan esin almıştır: proletaryanın devrimci teorisi. Temel hedeflerin yürütümünde ve ilkesel sorunların çözümünde, her türlü sınav karşısında gösterdiği ideolojik sağlamlık sayesinde, taktik esneklik sayesinde Parti, en karmaşık durumlardan bir çıkış yolu bulmuş ve güçler oranında meydana gelen ani değişikliklere başarıyla karşı koymuştur.

PKP 9. Kongresi'nin aldığı politik kararda bir kez daha doğrulandığı gibi, «devrim kopya edilmez, devrimin ne reçetesi, ne de modeli vardır.»

Ne ki, bununla birlikte Parti, dünya devrim sürecinin ve komünist hareketin deneyimini her zaman gözönünde bulundurmuş, ondan ders çıkarmıştır. Portekiz Devrimi'nin kendisi devrimci sürece yön veren yasaların etkinliğini ve evrenselliğini kanıtıyor. Özellikle, erk sorununun bütün devrimlerin temel sorunu olduğunu doğruluyor.

Ülkede derin dönüşümlerin, buna uygun bir devlet aygıtı kurulmadan gerçekleştirilmiş olması, Portekiz Devrimi'nin bir ayırıcı özelliğidir. Daha 1974 25 Nisanında, sürekli olarak çatışan antagonist güçler, politik erki paylaştılar. Karşı devrimci güçler, erk organlarını korumaları başarısız oldu. Birçok gerici organ ve kurumun ortadan kaldırılmasına karşın, en tanınmış faşistlerin devlet aygıtından temizlenmesine karşın, mahkemelerde, bakanlıklarda, diplomatik alanda ve hatta silâhlî kuvvetlerde eski rejimin kadroları, yöntemleri, yapıları ve yönelimleri yerli yerinde bırakıldı. O nedenle, erk organları ve devlet aygıtı devrimci kazanımların pekişmesini engellediler, devrimin gelişmesine ayak bağı oldular ve öylece gerici güçlere ekonomiyi baltalama olanağını verdiler; sonunda komplolar hazırladılar ve karşı saldırıya geçtiler.

Devrim güçleri, büyük başarılar elde etmek bakımından yeterince savaşkanlık gösterdiler; demokratik özgürlükler kopardılar, sömürgeci savaş ve sömürge egemenliğine son verdiler. Emekçilerin ve halkın en yoksul katmanlarının yaşam koşullarını iyileştirdiler; birçok işletmenin faaliyeti üstünde denetim kurdular; ulusallaştırmayı gerçekleştirdiler, ekonomiye egemen olan tekelci grupları ortadan kaldırdılar; latifundiya kuşağında tarım reformu uyguladılar ve son olarak, dünyanın pekçok ülkesiyle ilişkiler kurmaya başladılar. Ne ki, devrimci güçler, bu kazanımları ve başarıları savunacak ve anti-tekelci sınıf ve katmanların hizmetine koşacak güçte yeni bir devlet aygıtı yaratma başarısını gösteremediler. Bu, devrimin ciddi bir eksikliği idi. Bu eksiklik, demokratik rejim açısından sürekli

bir tehdit doğurmakta ve şimdiki güçlüklerin birçoğunun nedenini açıklamaktadır.

PKP, 1969'da gizli olarak yapılan 6. Kongresi'nde, Portekiz'de yer alan durumun, kapitalizmin gelişme sürecinin ve düzeyinin, emperyalizme ve büyük toprak sahiplerine bağlı tekellerin terörist erki olarak faşist diktatörlüğün sınıfsal yapısının bir çözümlemesini yapmıştı. Varılan sonuç şu ki, özgürlüklerin kazanılması ve korunması ile tekelci grupların ve latifundiyaların yok edilmesi arasında sınıksı bir bağ vardı.

Yaşam, Parti'nin vardığı sonucu doğruladı. Bu, tekelci grupların ve büyük toprak sahiplerinin açıktan açığa karşıdevrimci bir komplo örgütledikleri sıralarda, 25 Nisan'dan hemen sonra kendini gösterdi. Ülkemizin özgül koşullarında, politik demokrasi için savaşımın ekonomik ve toplumsal yaşamda demokrasi için savaşıma bağlandığını, tekellerin erkinin yeniden kurulmasının demokratik özgürlüklerin ortadan kalkmasına ve ülkenin tüm sorunlarının şiddetlenmesine yolaçacağını yaşam sürekli doğruluyor. O halde, kapitalistlerin, büyük toprak sahiplerinin ve emperyalistlerin konularının yeniden kurulması politikasıyla birlikte, demokratik özgürlükleri daraltma ve yoketme yolunda sürekli girişimlerin ve baskıcı önlemlerin yoğunluk kazanması şaşırtıcı değildir. Yine şaşırtıcı değildir ki, sağ güçlerle ortaklık ederek, Sosyalist Parti tarafından kurulan birinci Anayasal hükümetin başlattığı bu politika ve yasal kılıflı karşıdevrim ekonomik kalkınmayı engellemiş ve Portekiz'i yıkımın eşiğine getirmiştir: bunalım şiddetlenmiş, emekçilerin ve orta katmanların zaten ağır olan yaşam koşulları daha da bozulmuş, ödemeler dengesindeki açık büyümüş, ülkenin dış borçları çoğalmış ve dolayısıyla yabancı devletlere olan bağımlılığı artmıştır.

2

Devrimin kazanımları ve demokratik rejim toplu ve sistemli saldırılara uğradı. Ülkede bir şiddet, baskı havası estirildi. Nisan kazanımları, kendisini tehdit eden tehlikeye karşın, yaşıyor ve Portekiz gerçekliğinin bir parçasını oluşturuyor. Doğrudan doğruya *ulusallaştırılan* tüm işletmeler ve tüm sektörler, dolaylı yoldan ulusallaştırılan işletmelerin ise ezici çoğunluğu devlet denetimi altındadırlar. *Tarım reformunun* kazanımları da ortadan kaldırılmadı; latifundiya bölgelerinde zorlamaya giren 1.140.000 hektarlık toprağa sahiplenerek kurulan 550 kolektif işletmeden, yaklaşık 1.000.000 hektarlık bir toplam alanı elinde bulunduran 517 işletme faaliyetini sürdürüyor. Emekçilerin isteğiyle kurulan *yönetim ve yürütüm denetimi* birçok işletmede uygulanmaya devam ediyor. Gericiliğe karşı direnenek, Portekiz halkı, *demokratik özgürlükleri* savundu ve savunacaktır.

Sağın saldırısı yenilgiye uğradı. Devrimin kazanımları toplumsal geliş-

menin nesnel gereksinmelerine yanıt verdiği için, emekçiler, halk kitleleri bunları savunmak üzere başkaldırdıkları içindir ki, bu saldırıyı püskürtmek olanaklı oldu.

Gösteri, miting, iş bırakma, grev dilekçe verme; halk yığınlarının, devrimin kazanımlarını ve demokratik rejimi savunmaya katılımının ve savaşımlarının belli başlı biçimleri böyledir. Milyonlarca kişinin katıldığı toplantı ve gösterilerin sayısı, 1977'de 135'den, 1978'de 161'e yükseldi. Yalnız bu yılın ilk aylarında 59 gösteri örgütlendi. Hak isteme hareketi giderek yaygınlık kazanıyor: 1977'de, işletmelerdeki emekçilerin eylemlerinin toplam sayısı 180'i bulurken, 1978'de bu sayı % 50'lik bir artışla 270'e ulaşmıştır. Yalnız 1978 yılı içinde, ekonominin 38 dalında 1.800.000 emekçi grev yaptı. 2.202.159 işgünü kaybına yolaçan bu grevler kimi zaman onbinlerce, hatta yüzbinlerce emekçiyi kapsayarak tüm ülkeye yayıldı.

Tarım reformunu savunmak için tarım işçilerinin yürüttüğü savaşım, özellikle yoğundu. Amansız bir baskının kurbanı olan, yasadışı yollarla toprak ve makinadan, iş ve ekmek parası kazanmaktan yoksun bırakılan tarım işçileri, tarlalarında çalışmayı sürdürmekle birlikte, güçlü protesto eylemleri örgütleyerek yetkililerin keyfi kararlarına karşı direndiler.

Ulusal ve yığinsal bir nitelik alan kitlelerin savaşımı işçileri, köylüleri, kadınları, gençleri, küçük ve orta burjuvaziyi, aydınları en değişik sınıf ve katmanları kucaklayarak tüm ülke çapında yayıldı.

Tarım reformu kuşağının kolektif işletmelerinde çalışmayı etkin biçimde örgütleyerek, ulusallaştırılmış ve özyönetimli işletmelerin, sanayi, balıkçılık kooperatiflerinin ve hizmetler kesiminin iyi işlemlerini ve yönetilmesini sağlayarak ve son olarak, ulusal sorunlarda yapıcı çözümler önererek ve savunarak, değişik yerleşim birimlerinde yaşayan halkı ilgilendiren sorunların çözümüne *doğrudan katkıda bulunma*, halkın katılımının ve savaşımının bir başka biçimidir.

Yine, *merkezi ve yerel erk organlarında komünistlerin çalışması*, Nisan kazanımlarının ve demokratik rejimin savunusuna yardımcı olmuştur. Nitekim, Cumhuriyet Meclisi'nde PKP parlamento grubunun yürüttüğü faaliyet sayesinde, birçok gerici yasa tasarısı reddedildi ve kimi ilerici yasalar kabul edildi. 9. Kongre'den önceki dönemde, parlamento komünist grubunun hazırladığı 50 yasa tasarısından 10'u kabul edildi. Bu, yığınların savaşımının demokratik yasama için yürütülen parlamento içi savaşıma bağlanması sayesinde gerçekleşen olumlu sonuçları gösteriyor.

*Seçimler*, devrimin kazanımlarının ve demokratik rejimin savunusuna halkın katılımının yine bir başka biçimidir. 1976 Aralık ayında düzenlenen yerel erk organları seçimleri, partinin 8. ile 9. kongreleri arasında yapılan tek seçimdi. Gerici partiler ve Sosyalist Parti, sağ güçlerle bağlaşma politikasını pahalıya ödediler: yüzbinlerce oy yitirdiler. Komünistlerin te-

mel güç oldukları Halk Birliği Bağlaşıklığı (HBB), oyların % 18,4'ünü aldı. Buna karşılık, sayılav seğıimlerinde PKP adayları % 14,6'lık bir oy oranı elde etmişlerdi. HBB, 37 belediyede çoğunluğu kazandı. Sanayi işletmelerinde, tarım reformu kuşağında ve birçok kentlerde demokratik güçler egemen konumlar elde ettiler, ülkenin kuzey ve orta kesimlerinde önemli başarılar kaydettiler.

Gericiлик, gelecekte komünistleri yalnız bırakmak, onların yığınlar arasındaki etkisini kırmak ve zayıflatmak için boşuna çaba harcıyor. 1976 Aralık ayı sonrasında yerel erk organları için yapılan kısmi seğıimler göstermiştir ki, gericiliğin güvencelerine karşın, Portekiz halkı, komünistlerden uzaklaşmak bir yana, onlara daha çok güven beslemektedir. Tarım reformu kuşağında yer alan Evora Belediye Konseyi seğıimlerinde, HBB'nin elde ettiği oy oranı, % 41,5'ten % 53'e çıkmıştır. Ülkenin kuzey ve orta bölgelerinde yapılan meclis seğıimlerinde, hatta gericiliğin geleneksel olarak egemen bulunduğu bölgelerde bile HBB, oy kaybına uğramayan tek güç oldu.

### 3

Portekiz'de bugünkü durum sağın toplumsal tabanının daralması ve Cumhuriyet Anayasası'yla belirlenen demokratik rejimi destekleyen ve savunan güçlerin tabanının genişlemesiyle nitelendirilmektedir.

Gerçekte, anti-tekelci çevreler, orta burjuvazi ve 1975'te büyük devrimci dönüşümler sürecinden korkuya kapılmış olan ara sınıf ve katmanlardan gelme, sayısı giderek artan gruplar, sağ kesime sırt çeviriyorlar. Bunlar, ülkede kapitalistlere, büyük toprak sahiplerine ve emperyalistlere konumlarını geri vermeyi amaçlayan gerici politikanın sonucu olarak, bugün: büyük güçlüklerle karşı karşıya bulunuyorlar. PKP, bu toplumsal sınıf ve katmanları demokratik rejimin savunulması için yürütölen savaşıma çekmeye, bunun olanaksız olduğu hallerde onları tarafsızlaştırmaya çalışıyor.

Emekçiler ve halk yığınlarıncı elde edilen özgürlüklerin ve demokratik rejimin, Nisan kazanımlarının ortadan kaldırılmasına ve tekelci kapitalizmin yeniden kurulmasına aşılmaz bir engel oluşturduğu veri olduğundan, sağ partiler ve güçler, buradan yola çıkarak, faşizan ve açıkça faşist konumlara, hedeflere yöneliyorlar. Bu partilere oy veren seğıen kitlesi ve üyeler açısından hiç de böylesi bir gelişme söz konusu değildir. O nedenle, bu güçler arasında ayrılıklar ve bunalımlar boy atıyor, yöneticilerin izledikleri doğrultudan hoşnut olmayan ve demokratik rejim çerçevesinde politik sorunlara çözüm arayan grupların ortaya çıktığı gözleniyor. Aşır

(<sup>1</sup>) Bugünkü Sosyal Demokrat Parti (SDP) – Ed. Notu.

sağ Demokratik Halk Partisi'ni (DHP) (1) terkeden 37 sayıların durumu böyledir.

*Toplumsal değişimler ve sınıfsal çelişkiler, tutarsız bir politika izleyen Sosyalist Parti içinde iç çatışmalara yol açıyor. Biçimsel bir politika, demokrasiyi savunmak ve kapitalistlerin, büyük toprak sahiplerinin ve emperyalistlerin konumlarını yeniden kurma konusunda sağcı güçlerle bağlaşmak, bu çelişkili politikanın temel çizgileridir.*

*Goşist parti ve grupların faaliyeti ise, geçmişte olduğu gibi, sürekli bir bölünmeyle karakterize ediliyor. Bu partiler günden güne yalıtılıyorlar, etkilerini yitirerek çözülüyorlar.*

*Nitekim, henüz yakın geçmişte, sağ partileri etkin biçimde destekleyen, Sosyalist Parti'nin bölücü çizgisini benimseyen ya da goşist kesimin büyüleyici şarkılarına kendilerini kaptıran binlerce Portekizli kadın ve erkek şimdi yığınsal Halk Birliği hareketine katılıyorlar. Değişik örgütlenme biçimlerine sahip olan bu hareket, demokrasinin gerek toplumsal cephesinde, gerekse politik cephesinde en dinamik ve en belirleyici gücü oluşturuyor.*

*Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu (CGTP) – Intersindical Nacional – etrafında birleşmiş olan Birleşik sendikal hareket toplam 2.006.710 sendikal işçi sayısının 1.720.556'sını içine alan örgütlerden oluşuyor. Sosyalist Parti, gerici parti ve güçlerce birçok kez girilen bölücü eylemlere karşın, CGTP-IN sendika organları için yapılan seçimlerde gösterilen ortak adayların utkusıyla, konumlarını ardıcıl biçimde perçinliyor.*

*Deneyimi ve kahramanlık gelenekleri faşizm dönemine dek uzanan emekçi halk komisyonları, Portekiz'de büyük bir rol oynamaya devam ediyorlar. Yönetim ve yürütüm denetimini gerçekleştirerek, sosyal-ekonomik yapıların dönüşüme uğratılmasına, ekonominin savunulmasına ve demokrasinin geliştirilmesine belirleyici katkılarda bulundular. Kiracılar komisyonları türünden öteki birleşik taban örgütleri, yerel sorunları çözüme kavuşturmak için yoğun bir çalışma gösteriyorlar; yerel erk organlarında gerçek bir demokratik yönetim için başarılı bir savaşım veriyorlar.*

*Köylü hareketi, özellikle, 1978 Şubatında, binlerce küçük ve orta köylüyü birleştiren 300 örgütten oluşan Ulusal Tarım Konfederasyonu'nun (UTK) kurulmasından sonra, ülkemizde bir güç durumuna geldi. Tüm ülke çapında köylü hareketinin örgütlenmesi, gerici partilerin toplumsal tabanı daraldığı ölçüde önemi artan, büyük bir nitel dönüşüm noktasıdır.*

*Emekçilerin ekonomik örgütleri, özellikle tarım reformu kuşağında bulunan kolektif üretim işletmeleri ve aynı zamanda kooperatifler (üretim, tüketim, konut ve üçüncü sektör), özyönetimli işletmeler, ülkenin ekonomik örgütlenmesinin temellerinden birini ve halk hareketinin güçlü bir yönümü oluşturuyorlar.*

*Aydınlar, mühendisler ve teknikerler*, politik savaşıma etkin biçimde katılıyorlar. Grev yapıyor, önemli girişimlerde bulunuyorlar. Özgül çıkarları için kavga veren *sanayiciler ve küçük ve orta tüccarların* hareketi yoğunluk kazanıyor. *Emeklilerin ve yaşlı insanların* çok sayıda örgütleriyle birlikte giriştikleri hareketler, *sakatların dernekleri*, büyük yığın hareketleri oluşturuyorlar.

Genç işçileri ve öğrencileri kapsayan *gençlik hareketi* geliyor. Bu harekete 30.000 genç komünist önderlik ediyor. PKP'nin 9. Kongresi'nin vardığı sonuca göre, komünist gençleri içine alan iki örgütün birleştirilmesi için koşullar olgunlaşmıştır: Komünist Gençlik Birliği ve Komünist Öğrenciler Birliği.

Onbinlerce üyesi olan *birleşik kadın hareketi* belli başlı üç örgüt biçimine sahiptir: Demokratik Kadın Hareketi, Birleşik Kadın Komisyonları, ve sendikalarındaki kadın bölümleri.

*Halk spor ve kültür örgütleri*'nin (topluluklar, dernekler, orkestralar, kolar, sanat çevreleri, sinema kulüpleri), ülkenin demokratik yaşamında yerlerini aldıkları görülüyor.

*Portekiz Anti-faşist Direnişçileri Birliği* gibi, demokratların birleşik örgütleri, halkın, faşizmin işlediği cinayetlerin bilincine varmasında büyük bir rol oynuyorlar.

*Dostluk dernekleri*, özellikle sosyalist ülkeler ve Portekiz sömürgeciliğinin zincirini kırmış olan genç devletlerle ilgili olanlar, Portekiz halkı ile bu ülkeler halkları arasında dostluk, işbirliği ve daha iyi bilgilendirme yolunda yardımcı oluyorlar.

*Sömürgecilğe, ırkçılığa ve ırkayımına karşı, barış ve silâhsızlanma* hareketi, emperyalizme karşı savaşıyan halklarla, gerici ve faşist diktatörüklerin kurbanlarıyla dayanışma hareketi, son yıllarda kitleler arasında büyük bir yaygınlık kazandı.

Yukarda belirttiğim sayısız biçimleriyle demokratik halk hareketi, tüm anti-teknelci sınıf ve katmanları temsil eden ve değişik politik görüşleri savunan milyonlarca Portekizli'nin katıldığı geniş ve güçlü bir yığın hareketidir. Bununla birlikte, bu halk hareketinin birleşik niteliği politik kuruluşlar planına henüz yansımada. Bu da hareketin gücünün ve etkisinin gelişmesine engel olmaktadır.

Portekiz'de bugün varolan politik durumda, sosyalistler ile komünistler arasında karşılıklı anlayış ve eylem birliği demokratik almasığın somutlaşması yönünden belirleyici bir önem taşımaktadır. PKP ile SP arasında bir anlaşma, ülkede durumu köklü bir değişikliğe uğratacak, güçler oranı demokrasiden yana ağır basacaktır. Bu nedenledir ki, PKP, Sosyalist Parti'nin sağ güçlerle girdiği bağlaşımları şiddetle eleştirmekle birlikte, kapi-



talizmin, latifundizmin ve emperyalizmin konularını yeniden kurma politikasından sosyalistleri sorumlu tutmakla birlikte, sendikal harekette giriştikleri bölücü faaliyetleri mahkum etmekle birlikte, Sosyalist Parti'yle yakınlaşma, karşılıklı anlayış ve eylem birliği'nin zorunluğunu ısrarla belirtiyor.

Öte yandan, demokratların birliği sadece sosyalistlerle komünistler arasında birleşmeyi varsaymaz. PKP ile Portekiz Demokratik Hareketi ve öteki örgütlerin ve çevrelerin genel politik planda işbirliği olumlu bir deney oluşturuyor. Böylelikle, yerel erk organları seçimlerinde bu örgütlerin, Halk Birliği Bağışıklığı'nın utkuya ulaşmasında katkıları oldu.

O yüzden, gerici-faşist güçlerin ve çevrelerin partilerini yalıtılmak, Sosyalist Parti'yle anlaşma ve eylem birliği yollarını aramak, tüm demokratlarla işbirliğini ve beraberliği pekiştirip genişletmek, demokratik rejimin savunulması, güçlendirilmesi ve geliştirilmesi yolunda geniş bir politik cepheyi kurmada komünistlere düşen temel görevlerdir.

#### 4

Nisan Devrimi'nin tüm kazanımları, devrimin ilk sekiz ayında gerçekleştirilmiştir. Portekiz Devrimi, üç buçuk yıldır, Cumhuriyet Anayasası'yla belirlenen demokratik rejimi yıkmayı ve devrimin en büyük kazanımlarını yok etmeyi amaçlayan, gündün güne şiddetlenen dehşetli saldırılara uğruyor.

Nisan kazanımlarına karşı gericiliğin giriştiği toplu saldırı ve demokratik rejimi yıka tehdidi, ulusal politikada demokratik bir dönüm noktası gerekliliğini gündeme getirmektedir. PKP 9. Kongresi, demokratik güçlere ve halka 10 temel noktadan oluşan bir platform önerirken, bu yurtsever amacı güdüyordu: demokratik rejimin kalıcılığı ve Anayasaya saygı; yurttaşların hak ve özgürlüklerinin güven altına alınması; varolan ekonomik kuruluşların korunup, geliştirilmesi (ulusallaştırılmış sektör, tarım reformu bölgesinde kolektif üretim işletmeleri ve kooperatifler, küçük meta üretimi, kapitalist işletmeler); ülkenin gelişmesini hedef alan ekonomik ve mali politika; emekçilerin ve orta katmanların yaşam düzeyinin korunması ve iyileştirilmesi; öğretim sisteminde reform ve halkın çıkarlarına yanıt veren bir kültür politikasının uygulanması; silâhlı kuvvetlerde birlik ve istikrar, ulusal birlik ve toprak bütünlüğü; dünyanın tüm halklarıyla dostluk ve işbirliği ilişkileri; hükümetin Anayasaya ve yasalara aykırı karar ve eylemlerinin gözden geçirilmesi.

PKP 9. Kongresi'nce onaylanan bu platform, aynı zamanda Parti'nin bir program belgesi, yurtsever-demokratların anlaşması ve eylem birliği yapması için bir temeldir. Geleceğin demokratik hükümetinin politikasının ana doğrultularını tanımlamaktadır.

Halkın kahramanca savaşımı sayesinde durdurulan gericiliğin şiddetli saldırısıyla geçen bu üç buçuk yıl, yığınlarda, demokratik bir politika izleyecek bir hükümetin işbaşına gelmesi yönünde derin bir özlem doğurdu. Halk kitleleri, Anayasayı çiğneyen ve keyfi yönetime, yasadışı yollara ve şiddete başvuran sağcı hükümetlerin saldırılarına karşı, nesnel gerekliliklere ve halkın iradesine yanıt veren büyük demokratik kazanımları savunmak durumunda olduklarını kavradılar. Yine, onlar, bu durumun daha fazla süremeyeceğini de anladılar. Eğer demokratik güçler erk organlarına eninde sonunda bir dönüm noktasını kabul ettirmeyi başaramazlarsa, (ki PKP bunun tersi olacağı inancındadır) onlar, başka yerlerde olduğu gibi, Nisan kazanımlarını yerle bir edecekler, hatta demokratik rejimi ortadan kaldıracaklardır. Bu nedenle, kazanımları güven altına almak ve demokratik rejimi sağlamlaştırmak için arzu edilen politikayı uygulayacak bir demokratik hükümeti iş başına getirmek gerekiyor.

Mota Pinto hükümetinin istifasından hemen sonra PKP, böyle bir hükümetin kurulması konusunu bir kez daha vurguladı. Oysa bu istek uygulanamadı. Çünkü Sosyalist Parti, böyle bir hükümeti kurma ve seçimleri öne alarak bunalımdan çıkmak için Anayasal bir çözüm bulma olanağını PKP ile birlikte incelemeyi reddetti.

PKP'nin 9. Kongresi, bu seçimlerde, aşağıda belirtilen üç görevi yerine getirmek için gerekli koşulları yaratma zorunluğunu gösterdi: gericiliği yeni bir bozguna uğratmak ve sağcı partileri azınlıkta bırakmak; Cumhuriyet Meclisi'nde demokratik çoğunluğu kazanmak (komünist-sosyalist çoğunluğu); demokratik almanın gerçekleşmesi için temel koşul olarak PKP'nin sayıyı önemli ölçüde artırmak.

Bu görevlerin başarıyla yerine getirileceğine inanıyoruz.

Oysa, gerici güçler Anayasa çerçevesinde seçim yapılmasını hiçbir zaman istemiyorlardı. Sosyal Demokrat Parti, Demokrat Sosyal Merkez ve öteki gerici parti ve merkezler, Anayasa hükümlerini hiçe sayarak, yeni Meclis'in Anayasa'yı baştan başa gözden geçirme hakkına sahip olmasını arzuluyorlardı. Böyle bir değişiklik için üçte iki çoğunluğun gerekli olmadığını vurguluyorlar ve ulusallaştırma, tarım reformu, emekçilerin hak ve özgürlükleri gibi temel sorunların gözden geçirilmesiyle ilgili olarak Anayasa'da yer alan yasaklayıcı hükmün kaldırılması konusunda direniyorlardı. Gericici güçler nisbi temsile dayanan seçim yasasının yürürlükten kaldırılması ve yeni bir yasanın kabul edilmesini savunuyorlardı. Son olarak, Anayasa tarafından yasaklanmasına karşın, referandum düzenlenmesini istiyorlardı ki bu, onlara seçimlere müdahale etme fırsatını verecekti.

Gericiliğin bu istemleri gerçekleşmiş olsaydı, bu Anayasa'nın değiştirilmesine ve demokratik rejimin yıkılmasına yol açacak gerçek bir darbe

anlamına gelirdi. Ne ki, gericiliğin planları suya düştü. Erken seçimlere dek ülkeyi yönetecek olan Maria de Lurdes Pintasilgo hükümetinin kuruluşu biçimsel açıdan bunalıma Anayasal bir çözüm bulunması anlamındadır.

PKP, yeni hükümet karşısında açık bir konum aldı. Hükümet Anayasa'ya saygılı olmak, diyalog kurma arzusunu göstermek, gündemde yer alan sorunları etkin biçimde çözümlenmek, özgürlük, eşitlik ve çoğulculuk koşullarını sağlamak durumundadır. PKP, hükümetin bileşimiyle birlikte, aynı zamanda programına ve politikasına da bağlılığı kesin tutumunu belirlemeden önce, şimdiden denebilir ki, yeni bakanlar kurulunun oluşturulması olumlu bir olgudur; demokratik rejime karşı saldırılarını sürdürmek ve sağcı güçlere utku sağlayacak olan bir seçim oyunu hazırlamak amacıyla eski hükümetin erkte kalmasına çalışan gericiliğin yenilgiye uğradığının bir belirtisidir.

## 5

Portekiz'de bugünkü politik güçler oranında karakteristik olan, PKP'nin, halkın çıkarlarını, devrimci kazanımları ve ulusal bağımsızlığı kararlılıkla savunan tek parti olmasıdır. O, Anayasa'yla belirlenen demokratik rejimin gelişip güçlenmesi yolunda yorulmak bilmeden savaşıyor. Bundan ötürüdür ki her gün yüzlerce Portekizli kadın ve erkek gitgide PKP'ye yakınlık duyarak onun politikasına omuz veriyorlar, üye yazılıyorlar.

Parti örgütünün büyümesi ve güçlenmesi, 9. Kongre'de anlatımını buldu. Ekim 1974'te, 7. Kongre sırasında Parti'nin üye sayısı 30.000 iken, Kasım 1976'da 8. Kongrede 115.000 kişiye ulaşmıştı. 9. Kongre döneminde ise, 30.000 genç komünisti saymazsak, PKP, 164.713 üyeye sahipti. Bunun anlamı şu ki, 8 Kongre ile 9. Kongre arasındaki dönemde, Parti'nin üye sayısı yaklaşık 50.000 kişilik bir artış göstermiştir. Aynı dönem içinde beş yeni bölgesel yönetim, 32 yeni ilçe komisyonu, 100 yerel komisyon, 433 parti hücre sekreterliği örgütlenmiştir. Parti organlarının sayısı 2.000 kadar artmıştır.

9. Kongre'nin çalışmalarında 1749 delege yer almıştır. Delegelerin % 51,3'ü işçi, % 38'i 30 yaşın altındadır. Kongre delegelerinin sayısı partinin toplumsal bileşimini ve yaş durumunu yansıtıyordu (% 57,3 işçi, % 33,3 30 yaşın altında). Delegelerin 115'i kadındı.

Kongre'de seçilen yeni Merkez Komitesi, 72 asıl üye ve 61 yedek üyelerden oluşmaktadır. Bunların % 51'i işçi, % 75'i ise memur-işçidir. Bu sayıların da partinin sınıfsal yapısını ortaya koymaktadır.

Birçok partinin iç bunalımlar, bölünmeler ve tasfiyelerle karşılaştığı bir ülke olan Portekiz'de, PKP'nin, Kongre'nin açıkça kanıtladığı gibi, nasıl

olup da birliđini korumayı bařardığı kimilerini hayrete dűřürüyor. Kongre'nin gösterdiği gibi, *Parti'nin birliđi* onun sınıfsal yapısının, yařamla kanıtlanan dođru çizgisinin, ilkelerinin sađlamliđının, Marksist-Leninist eđitimin, uest yönetimin tűm partiyle olan sıkı iliřkisinin, genel hattın hazırlanmasına koműnistlerin etkin katılıřının, parti űyelerinin karřılıklı saygısının, partiçi demokrasinin, gönűllű ve bilinçli disiplinin sonucudur.

Oteki partilerde gözlenen iç çatıřmaların, bűlűnmelerin ve yadsımaların aksine, PKP'nin birliđi sadece izlediđi çizginin ve pratik politikanın deđil, aynı zamanda demokratik santralizm ilkesinin de dođrulanmasıdır. Kendi devrimci deneyimine uygun olarak, bu ilkeyi yaratıcı biçimde uygulayan PKP, kendine özgű çalıřma űslubunu yaratmıřtır. 9. Kongre'de belirtildiđi gibi, bu űslubun belli bařlı özellikleri řunlardır: bűtűn çalıřmalarda gözlenen sınıf ruhu; kiřisel sorumluluđa bađlı kollektif çalıřma; içten ve kardeřçe eleřtiri; dođal ve kendiliđinden ezeleřtiri; koműnistler arasında dayanıřma, kardeřlik, yoldařlık, dűrűstlűk ve karřılıklı saygı; ilke, çalıřma dođrultusu ve davranıř kuralı birlik ve disiplin etmeni olarak demokrasi; biçimsel ilkeler temelinde deđil, çalıřma ve kiřisel űrnek temelinde otorite kazanmak; bűtűn gűrevler, en sıradan olanlarda bile bilinçli bir tavır; yöneticiler ile taban, kitleler arasında sűrekli ve dolaysız bađ kurmak; dinamizm, enerji, giriřkenlik; demokrasi, ulusal bađımsızlık, sosyalizm ve emekçilerin davasına kendini adamak.

Parti'nin űrgűtlenme gűcű, yűksek politik bilinci, militanlarının devrimci ateři ve cořkusu, űyelerinin birlik, beraberlik ve gűveni, Parti'nin iřçi sınıfı ve halk yđınları içindeki derin kűkleri, PKP'nin ne ۆlçűde *umudun ve geleceđin partisi* olduđunu gűsteriyor.

9. Kongre de, geleceđe olan bu gűnveni dođruladı. PKP Genel Sekreteri Alvaro Cunhal, Merkez Komitesi'nin Çalıřma Raporu'nda řoyle belirtti:

«Nisan Portekiz'i, ۆzgűr, demokratik, bağımsız karanfil devriminin Portekiz'i ulusallaştırmaların ve tarım reformunun Portekiz'i savunulacak ve sağlamlaştırılacaktır. Portekiz, eninde sonunda sosyalizm yolunu izleyecektir.»

İnanıyoruz ki, tűm kıtalardan dostlarımız bizim bu inancımızı paylaşıyorlar.

## Devrim ve Demokrasi

### ULUSLARARASI BİLİMSEL KONFERANS

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi (MSİP) Merkez Komitesi ile «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin ortaklaşa hazırladıkları «Devrim ve Demokrasi» adlı bilimsel konferanstaki gelişmelere ilişkin yayınınızın, esas olarak demokrasi ve sosyalizm savaşımının uluslararası etkenlerini konu alan üçüncü ve son bölümünü sunuyoruz. (1) Bildirgeler, konuşmalar ve arada söz alan kişilerin yorumlarında, söz konusu sorunun çeşitli yönleri şu kişilerce tartışıldı: Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Ravel Auersperg; MSİP MK Uluslararası Bölüm Başkanı Janos Berecz; Kanada Komünist Partisi MK Merkez Yürütme Komitesi yedek üyesi Peter Boyçuk; Polonya Birleşik İşçi Partisi MK Yedek üyesi Wieslaw Klimczak; Arjantin Komünist Partisi MK üyesi Julio Laborde; MSİP'nin BSS'deki temsilcisi Tarih Bilim adayı Karoly Lipkovicz; Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK üyesi, Tarih Bilimleri Doktoru Badamin Lamsuren; Madrid Üniversitesi Profesörü Jose Luis Malo de Molina; Şili Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyesi Orlando Millas; Hindistan Komünist Partisi MK Ulusal Konsey üyesi Sarada Mitra; Portekiz Komünist Partisi MK üyesi Maria da Piedade; Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Toplumsal Bilimler Komitesi Başkanı Nguyen Khanh Toan; Danimarka Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi ve Sekretarya üyesi Ib Norlund; Peru Komünist Partisi MK Yedek üyesi Carlos Nunez Anavitarte; İrlanda Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi Tommy O'Flaherty; Büyük Britanya Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi Bert Ramelson; SBKP MK yönetimindeki Marksizm-Leninizm Enstitüsü Bölüm başkanı, Felsefe Bilim Doktoru A. Sobolev; Bulgaristan Yayıncılar Birliği Başkanı, Bulgaristan Devlet Konseyi danışmanı B. Spasov; Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi Dimitri Zaras; Roma Üniversitesi Profesörü Antonio Jannazzo; BSS Baş Editörü, Tarih Bilimleri Doktoru Konstantin Zaradov; Romanya Komünist Partisi Merkez Denetleme Komisyonu üyesi, Romanya Bilimler Akademisi muhabir üyesi Barbu Zaharascu;

Elinizdeki inceleme, konferansın son tam üyeli toplantısında seksiyon başkanlarının yaptıkları konuşmaların kısa birer özeti ile son buluyor. Konuşmacılar MSİP MK üyesi, MSİP MK Toplumsal Bilimsel Enstitüsü direktörü Sandor Lakos; Danimarka Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi ve Sekretarya üyesi Ib Norlund ve ayrıca «Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yönetici Editörü ve SSCB Bilimler Akademisi muhabir üyesi Ivan Frolov.

Tüm bildirge, konuşma ve yorumlar kısaltılarak sunulmuştur.

(1) Bkz. BSS, 1979/ Temmuz, Ağustos, Eylül sayıları.

### III. DEMOKRASI VE DEVRİMCI SÜREÇTE ULUSLARARASI ETKENLER

#### *Savaşsız Devrim: Potansiyeller, Açınımlar*

Konferansa katılanlar, dünya güçler dengesinde demokrasi ve sosyalizm yönündeki değişimin açtığı devrimci sürecin yeni potansiyellerini çözümlediler, devletlerin barış içinde *birarada yaşaması koşullarında sosyalist devrimleri savaşsız gerçekleştirme perspektiflerini gözden geçirdiler ve karşı-devrim ihracını, emperyalist müdahaleyi önleme görüşüyle bağlı olarak, sosyalizme barışçı geçişi (içsavaş olmadan) sağlamanın uluslararası yönlerini değerlendirdiler. Tek bir kapitalist ülkede devrimci sürecin potansiyelleri sorunu da, emperyalist sistemin bütünleşme eğilimlerinin ışığında ele alındı.*

*Peter Boyçuk, sosyalizme barışçı geçiş sorunda, böyle bir geçişi sağlayacak koşullar dizisi içinde uluslararası etkenlerin önemini küçümseme eğilimine karşı uyarıda bulundu. Günümüzde devrimci sürecin önünde yeni olanakların açıldığını belirten konuşmacı, bununla birlikte ABD'nin başını çektiği emperyalizmin, emekçilerin çeşitli ülkelerdeki toplumsal değişim çabalarına karşıkoymak için oldukça etkili mekanizmalar geliştirmiş olduğunu anımsattı. Boyçuk, sözlerini şöyle sürdürdü: Emperyalizmin saldırı blokları, silâhlanma yarışının tırmanışı, kapitalist bütünleşmenin gelişmesi, emperyalist ülkelerin politik faaliyetlerini uluslararası ölçüde eşgüdümlü kılmaları ve Avrupa Parlamentosu gibi uluslararası kurumların oluşturulması, tüm bunlar sosyalizme gidişin ulusal yolları ve sınıf savaşımının biçim ve yöntemleri üzerinde mutlak bir etki yapacaktır. Çokuluslu şirketlerin işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin savaşımına ciddi bir tehdit sunan faaliyetleri de özellikle önemlidir.*

*Devrim sürecinde öteki emperyalist devletlerin dış müdahalede bulunması tehlikesini yoksayan sosyalizme barışçı geçiş düşüncesi gerçeklikten uzaktır. Gerçekler şunu gösteriyor: Kapitalist ülkeler ne zaman emperyalizmin sınıfsal çıkarlarını korumak durumunda kalsalar, ortak müdahaleye başvuruyorlar. Bir NATO ülkesinde kapitalist sistem tehlikeye düşerse, böyle bir gelişme olanaklı mıdır? Bu saldırgan blokun derin toplumsal değişimlere karşı harekete geçme rolünü gözönünde tutmak gerekir.*

*Sosyalizme barışçı geçiş sorunu, kapitalizmin genel bunalım döneminde gericiliğe doğru bir eğilim gösterdiği olgusunun ışığında ele alınmalıdır. Demokrasiyi koruyup genişletmek işçi sınıfının çıkarıdır. Ama kapitalist ülkelerde demokrasi, güvence altında olmaktan uzaktır. Demokrasi ne zaman sahnede görünürse, kapitalist devlet aygıtı herhangi bir olağanüstü durumda hemen perdeyi ya bir ölçüde ya da tümüyle indirmeye hazır-*

dır. Kanada'da kapitalizmin öbürlerine benzemediği, çünkü onun bir «demokratik ruh»la dönüşüme uğratıldığı görüşü tutarsızdır; 1970'de Kanadalı Fransızların Kanadalı İngilizlerle eşitlik savaşımını bastırmak için Fransız Kanada'sının Federal birliklerce işgalini anımsayın. Bu gerçeğe bakarak, sosyalizme kapitalist demokrasi kanallarından ulaşma fikri ne denli gerçekçidir?

Kimi ülkelerin İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki deneyimi, onlar için sosyalizme barışçı geçiş yolunun demokratik halk devrimlerinin etkisiyle açıldığını gösterdi. Son zamanların deneyimleri de başarılı ulusal-demokratik devrimlerin sosyalizme barışçı geçiş yolunu temizlediğini gösteriyor. Bu deneyimin ışığında, Kanada gibi gelişmiş kapitalist ülkelerin önünde duran sorun, sosyalizme barışçı geçişin genelde olanaklı olup olmadığından çok, yakın anti-tekelci savaş aşamasının sorunlarını barışçı araçlarla çözmenin olanaklı olup olmadığı sorunudur: tekelci sermayenin erkini yıkmak ve ülkede ve dışardan karşıdevrimin herhangi bir silâhli eylemini önleyerek, uluslararası emperyalist bağlaşımların karşıkoşuşunu altetmek.

*Orlando Millas*, Şili deneyiminin, şimdiki koşullarda uluslararası karşıdevrimin dış gerici güçlerin desteğine belbağladığını gösterdiğini söyleyerek, konuşmayı sürdürdü. Şili'de, silâhli güçler ABD emperyalizmi ve Pentagon'la sıkı sıkıya bağlantı içinde olmasalardı, devrimci gelişmeyi bozguna uğratmaya güçleri yetmezdi. Şili'deki karşıdevrimci girişimlerin can damarı bu bağlardı. Bugün, faşist cuntanın Şili'de giderek yalıtılmasına ve Şili silâhli kuvvetleri içinde çelişkilerin derinleşmesine karşın, Pinoşet rejiminin ABD emperyalizmiyle askersel bağlaşıklığı da içeren bağları faşist diktatörlüğün ayakta durmasını sağlayan ana etken olmakta devam ediyor. Tüm bunlar, emperyalist askersel blokların ve kapitalist devletlerin karşılıklı bağımlılıklarının herhangi bir ülkedeki demokratik sürecin gelişimini engelleyen bir etken olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor.

Devrimci sürece emperyalist müdahale mekanizmasını irdeleyen *Pavel Auersberg* ve *Janos Berecz*, varolan koşullarda tekelci sermayenin karşıdevrimci amaçları için yalnızca zor yöntemlerine değil, aynı zamanda halkların içişlerine karışırken bazı başka araçlara da başvurduğunu kaydettiler. Bu araçlar arasında ekonomik sabotajlar, politik istikrarı bozma ve psikolojik savaş sayan konuşmacılar, kitle iletişim araçlarının karşıdevrimci amaçlarla kullanımının ciddi bir tehlike oluşturduğunu vurguladılar. *Auersberg* ve *Berecz*, çeşitli biçimler altında müdahalenin, devrimci süreci çetin güçlükler içine sokabileceğini deneyimlerden gördüğümüzü söyleyerek, devrimin her türlü emperyalist müdahaleye karşı koymaya hazır olmasının bu yüzden gerekli olduğunu belirttiler.

*Maria de Piedade Morgadinho*, Porekiz devriminin, barış içinde birarada yaşamının devrimci halk savaşımına elverişli koşullar yarattığının güç-

lü bir kanıtını sunduğunu söyledi. Portekiz devriminin derslerinden birinin de, yumuşama ve barış ortamında tek bir kapitalist ülkede tekellerin egemenliğine son vermenin olanaklılığını göstermesi olduğunu belirten konuşmacı, sözlerini şöyle sürdürdü. Elbette ki, emperyalist çevrelerin bozguncu çabaları ve gericiliğin, emperyalizmin devrimci dönüşüme şiddetle direnmeleri bu sürecin dışında değildir. Nitekim, Portekiz'in içişlerine, dışardan ülkedeki sınıf savaşına hatırı sayılır bir baskı yapan bir karışma olmuştur. Ama, barış, halkların bağımsızlığı ve sosyalizm yönündeki güç dengesi değişiminden kaynaklanan yeni uluslararası ortam ve Avrupa'da yaratılan yumuşama havası Portekiz devriminin gelişmesine yol açmıştır. Devrimin bir soğuk savaş atmosferinde büyük engellerle karşılaşacağı açıktır.

Geçmişte birçok vesileyle demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesinin içsavaşı gerektirmediğini belirten Bert Ramelson şöyle devam etti. Ne var ki, bu devrimler uluslararası boyutlardaki silahlı savaşların, İkinci Dünya Savaşı ya da bağımsızlık savaşlarının hemen ardından meydana gelmişti. Sosyalizme geçiş sorununa ilişkin şimdiki değerlendirme, emperyalizmin yeni bir dünya savaşı başlatmaktan olakondığı koşullarda kapitalist toplumu sosyalist topluma dönüştürme olanağından yola çıkıyor. Dolayısıyla, bu bir dünya savaşının ürünü olacak, ya da böyle bir savaştan sonra kurulacak bir sosyalist dünya olanağını anlatır; buysa, gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalizm utkuya ulaşmadan olanaksızdır. Bir dünya savaşı çıkmadan devrimin gerçekleşmesi perspektifi, farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında barış içinde birarada yaşamının pekişmesi ve yumuşamanın derinleşmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır.

Bugün sosyalizme içsavaş olmadan geçiş, teorik açıdan yalnızca olanaklı değil, aynı zamanda epey olasıdır da. Ama, gelişmiş kapitalist ülkelerin sosyalizme barışçı geçiş kavramını teorik bakımdan işlemenin önemi küçümsenmiştir. Bu kavramın dayandığı temel etken, şu anda dünya güçler dengesinde sosyalizmden yana önemli değişikliklerin yer almakta ve emperyalizmin zayıflamakta oluşudur.

Şimdiki dünya güçler dengesini, şu ya da bu ülkedeki devrimin uluslararası emperyalizm tarafından askersel yolla bastırılması tehlikesini azaltmıştır. Kuşkusuz, emperyalizm kantarın topuzunu kaçırabilir, ama sınıf düşmanının yaptığı işlerde belli bir sağduyunun varolduğu varsayımından hareket etmek gerekir. Bir devrim olayında, emperyalizm, eski güçler dengesine güvenerek geçmişte yaptığı boyutlarda bir askersel müdahaleye başvuramayacaktır. Başka emperyalist müdahale biçimlerine – ekonomik, politik, ve ideolojik – yeltenilecektir, ama bunlar günümüzde bir dünya savaşı tehlikesiyle yüklü olan askersel saldırı kadar tehlikeli değildir. Ancak, asıl nokta işçi sınıfı hareketi ile öteki devrimci güçlerin uluslararası dayanışmadan güç alarak, emperyalizmin gerek doğrudan saldırılarına,



gerekse dolaylı müdahalelerine karşıkoyabilmesidir. Emperyalistlerin her türlü restorasyon umudunu yitirmelerini beklemek, devrimi hiçbir zaman gerçekleştirmemek demek olur.

Herhangi bir Batı Avrupa ülkesinde sosyalist devrimin utku olanaklarını ele alan *Ramelson*, Ortak Pazar'ı böylesi sosyalist dönüşümlerin yoluna dikilen başlıca engel olarak niteledi. Eğer, dedi, bir Batı Avrupa ülkesinde bir işçi sınıfı hükümeti erke geçer ve kapitalizmin o ülkedeki varlığını tehlikeye düşüren bir politika izleyecek olursa, AET'nin tüm ekonomik gücü ve politik kurumları bunun gerçekleşmemesi için kaçınılmaz olarak harekete geçirilecektir. Bu nedenle, Ortak Pazar'a karşı çıkmak devrimci bir perspektif uğrunda savaşın temel bir yönüdür. Sorun, AET'nin politikasına karşı koymaktan çok, kendi ülkeni bu Topluluk'tan çıkarmaya çalışmak sorunudur; bu da sosyalizme içsavaşı geçişin önemli bir önkoşuludur. *Ramelson*, Batı Avrupa ülkelerinin AET içinde aynı anda devrimci dönüşüme uğratılmasının olanaklı olduğu yolundaki görüşe katılmadığını kaydederek, devrim koşullarının eşitsiz biçimde, her ülkenin işçi sınıfı ile egemen sınıfı arasındaki güç dengesine bağlı olarak olgunlaştığını söyledi.

*Ramelson*, Strasbourg'daki parlamentoyu, demokratik bir kuruma dönüştürebilmesi olanaklı olan ulusal bir parlamentoyla kıyaslamının pek doğru olmayacağını belirterek şöyle devam etti: Ne ki, Avrupa parlamentosunu demokratikleştirme görüşü – kimi bakımlardan bunun olanakları varolmakta birlikte – Batı Avrupa'da sosyalist dönüşümlere karşı tekelin bir aleti olan AET'nin politik-ekonomik sisteminin gerici özünü değiştirmenin olanaklı olduğu ham hayalini yayabilir.

*İb Norlund*, kapitalist bütünleşmenin devrimci sürecin önüne bir dizi yeni sorun çıkardığını söyleyerek şöyle devam etti. Savaş sonrası yıllar boyunca Batı Avrupa ülkeleri, önce Marshall Planı uyarınca, sonra NATO temelinde askersel bütünleşme yoluyla ve bir ekonomik-politik araç olarak sınıfsal özü «Tekellerin Avrupası» deyiimiyle ifade edilen Ortak Pazar çerçevesinde birleşme yoluyla bütünleşmeye çalıştılar. Bunalımın etkisiyle AET ülkeleri arasındaki çelişkilerin büyümesi yüzünden son birkaç yılda bütünleşme süreçleri az-çok yavaşlamış olmakla birlikte, AET'yi «Avrupa Birliği»ne dönüştürme çabalarından da görüleceği gibi, bu süreç hâlâ sürmektedir.

Danimarka'nın AET'ye üye olması, ülkedeki yığınsal işsizlik ve enflasyon sorunlarını keskinleştirmiş, yığınların durumunu daha da kötüleştirmiştir. Sosyal-ekonomik yaşamda anti-demokratik eğilimler şiddetlenmiştir. AET'nin en güçsüz üye ülkelere ekonomik bunalımın esas yükünü taşıtmakta araç olarak kullanılması, durumu daha da ağırlaştırıyor.

Bu bakımdan, Danimarka'da AET üyeliğine karşı, kapitalist bütünleşmeye karşı gelişen bir halk hareketinin varolması doğaldır. Ulusal ve

demokratik bir içerik taşıyan bu hareket, nesnel olarak tekellere karşı yöneliktir. Avrupa parlamentosu için yapılan doğrudan seçimler, emperyalist bütünleşmeye taze kan verme çabası ve «Avrupa Birliği»nin kurulması yolunda atılmış bir adımdır. Avrupa parlamentosuna yeterli yetki verilirse, bu, AET Bakanlar Konseyi'nde veto hakkını ortadan kaldıracak, böylelikle de küçük ülkelerin ulusal hakları zedeleneyecektir. Avrupa parlamentosu kitadaki uluslararası ortamı olumsuz bir şekilde etkileyebilir. Seçim kampanyasında Avrupa parlamentosunun yetkileri sorunu odak noktasına çıkabilir. Seçmenleri yatıştırmak amacıyla, parlamentonun yetkilerinin genişletilmeyeceği söyleniyor, oysa parlamentoya katılmanın bazı belirli kararların alınmasını sağlayacağı da belirtilmişti; bu, parlamentonun etkisinin genişletilmesinden başka birşey değildir. Çelişkili bir tavrıdır bu. Oysa aslında, Avrupa parlamentosunun kurulması demokraside herhangi bir ilerlemeyi ifade etmemektedir. Parlamento ve seçimleri demokratik kurumlar diye nitelemek yanlış olur. Demokratik hareket, AET egemen çevrelerinin bu kuruluşa ilişkin politikalarına direnci artırıyor. Çünkü Ortak Pazar'a ve politikasına karşı savaşım, Batı Avrupa'da işçi sınıfı hareketinin önünde duran önemli sorunlardan biridir; bu, daha derin bir kolektif çalışmayı gerektiriyor.

AET'nin devrimci süreç üzerindeki etkisini irdeleyen *Tommy O'Flaherty*, bu kuruluşun tekeller ve emperyalist çevreler tarafından sosyalist sisteme ve ulusal kurtuluş hareketine karşı bir dengeleme unsuru olarak kurulduğunu söyledi. AET'nin Batı Avrupa ülkelerinin ekonomik ve politik bütünleşmesini sağlamak ve tekellerin politikasına bağlamak amacıyla meydana getirildiğini, onu anti-demokratik yapanın da bu olduğunu belirten konuşmacı, sözlerini şöyle sürdürdü: Bu bütünleşme, Batı Avrupa ülkelerindeki işçi sınıfının çıkarlarına karşı düşmektedir. AET'nin ereklerinden biri de İrlanda gibi daha az gelişmiş kapitalist ülkeleri sömürerek, onları çokuluslu şirketlerin çıkarlarına bağımlı kılmaktır. Politik bakımdan, NATO üyesi olmayan AET ülkeleri, tarafsız konumlarından ayrılmaları için daha da büyük bir baskı görüyorlar.

Avrupa parlamentosu, üye ülkelerin «halklarını temsil eden» bir organ olmak şöyle dursun, AET'nin sorunlarında üyelerin söz hakkını bile genişletmiyor. Bu nedenle, sol güçlerin Avrupa parlamentosu içinde elde edebilecekleri etki sorunu en önemli konu değildir. Parlamentosu hangi grubun etkinliği ağır basarsa bassın, bu kurum anti-demokratik olarak kalacaktır. Avrupa parlamentosu ulusal parlamentolara karşı bir denge unsuru olarak donatılmaktadır. Ona tanınacak her yetki anti-demokratik amaçlara hizmet edecektir.

Avrupa parlamentosunu AET'yi demokratikleştirme çabası için kullanmaya kalkışmak hatalı bir strateji olur. Bu kurumun yetkilerini genişletme konusunda yürütülecek bir tartışma zemininde, tekellerin yararları doğrul-

tusundaki bütünleşme sürdürülecek. Batı Avrupa'da demokrasi için savaşmanın en etkili yolu her ülkede demokrasi için savaşımdır. Bu savaşın ana çizgilerinden biri de AET'ye karşı çıkmaktır. Bu anlamda, Avrupa parlamentosu ancak AET politikasına karşı koymak için bir kürsü olarak kullanılabilir. Batı Avrupa'da demokrasinin kilit sorunu tekellerin dayattığı bütünleşmeye karşı geniş bir bağımsızlık kurmasıdır. Bütün AET ülkelerinde eşzamanlı devrimci değişiklikler gerçekleştirmeye yönelik bir strateji benimsemek yanlış olur. Uzun erimli hedef, AET'yi demokratikleştirmek değil, dağıtılmasını sağlamak ve tek tek her Batı Avrupa ülkesinde devrimi gerçekleştirmektir.

*Dimitri Zaras*, Yunan halkının ülkede demokrasi savaşıyla, başı çeken emperyalist çevrelere – ABD, NATO ve AET – bağımsızlığa karşı, ekonomisine çokuluslu şirketlerin sızmasına karşı verdiği savaş arasındaki bağlantıyı gösterdi. *Zaras*, AET'nin politikasını ülkedeki demokratik ve devrimci süreç üzerinde olumsuz bir etkisi olan bir etken diye tanımladı.

«Demokratik Batı Avrupa» belgisi üzerinde bir yorum yapan *Konstantin Zarodov*, Batı Avrupa'daki uluslarüstü yönetim organlarının ne ölçüde demokratikleştirilebileceği sorununu ortaya attı. *Zarodov*, halkın kontrolü altında, gerçek yetki ve otoriteye sahip politik kapitalist bütünleşme kurumlarını oluşturmanın olanaklı olup olmadığını sordu ve şöyle sürdürdü: Dolayısıyla, bu gibi örgütler şu ya da bu Batı Avrupa ülkesinde tekellerin erkine son vermeye ve sosyalizme ilerlemeye yardımcı olurlar mı? Bu soruları gözden geçiren *Zarodov*, birleşik sol güçler Avrupa parlamentosu üzerinde politik kontrolü ele geçirmeyi başarabilirlerse, bunun onlara gerçek erki vermeyeceğini söyleyerek şöyle açıkladı: Çünkü tüm aygıtı ve ekonomik kaynakları elinde tutan burjuvazi, solun herhangi bir politik etkisini boşa çıkarabilecek ya da artık kendi amaçlarına hizmet etmediğini görünce kurumun mekanizmalarını parçalayıp dağıtabilecektir. Bu nedenle, en demokratik organlar bile, sözcüleri tekellerin herhangi bir ülkedeki davranışlarını gerçekten etkileyecek denli güce sahip olamaz.

Aynı zamanda, Ortak Pazar'ın pekiştirilmesi ayrı ayrı ülkeleri tekeller dünyasının lideri ABD de içinde, daha büyük ve güçlü devletlerin tekeller sermayesine bağlayan ipleri kalınlaştırmayı amaçlamaktadır. Kapitalist üretim ilişkileri egemen olduğu sürece, tekeller ekonomi üzerinde kontrollerini sürdürdükleri sürece, «konsernlerin Avrupası», «emekçilerin Avrupası» olamaz. Öte yandan, uluslarüstü politik kurumlar ne denli demokratikleştirilseler de, tek tek ülkeler büyük, tekeller sermayenin egemenliği altında kaldığı sürece, toplumu hiçbir zaman temelinden yeni baştan yapılandıramaz. Ancak bu, kuşkusuz, Avrupa parlamentosundan tekellere karşı, emekçilerin çıkarları için savaşta yararlanılmasını dışlamaz.

Elbette ki, şu ya da bu ülkenin sosyalizme öteki Avrupa ülkeleriyle birlikte ve eşzamanlı olarak ilerlemesi iyi olurdu. Ama, «zaman geçirip», tüm

Batı Avrupa demokratikleşinceye ve karşıdevrim ihracı olanağı tümüyle yok oluncaya dek bekleyerek, emekçileri idealleri uğrunda savaşa seferber etmek olanak dışıdır. Bu tür bir yaklaşım, yumuşama koşullarında demokrasi ve sosyalizmden yana değişen güçler dengesini küçümsemekle doğrudan bağlantılıdır ve sözkonusu ülkenin politik, toplumsal ve ekonomik gelişmesinde öteki ülkeleri beklemeden temelli bir atılım yapabilmek için belli bir riski göze almak gereğini (devrimler hiçbir zaman risksiz olmaz) kavramak için zorunlu olan somut durumun somut çözümlemesini kulak ardına atmak demektir. Çağdaş dünyada devrimci dönüşüm sorununun son derece çetrefilli olduğu ve Marksist-Leninistler'den fazlasıyla kapsamlı bir düşünce, büyük örgütsel ve ideolojik çaba ve her zamankinden daha fazla sabır ve «devrimci uyuzlanma»ya (\*) karşı bir savaş istediği kuşkusuzdur. Ama sabır sınırı aşmamalı, halkın bizim sabrımıza güvenini yitirerek, dayanmayı, reddeceği noktaya dek götürülmelidir.

Daha sonra *Zarodov*, sosyalist devrimin önce bir ya da birkaç ülkede başlayıp utkuya ulaşabileceği ve bunun gerekliliğine ilişkin Marksist-Leninist savın ne anlamda ve hangi bağlamda sönmez bir önem taşıdığı, sorununu ele alarak, şunları söyledi: Bugün bu formüldeki «önce başlamak» sözcüğünün üzerine basmak yersizdir, çünkü dünyada kapitalizmden sosyalizme fiili geçişin başlangıcı onyıllarca önce gerçekleştirilmiştir. Ama sorun, bu sürecin sürekliliğine, uluslararası ölçüde benimsenmiş bazı şemalara uygun devrimci utkulara olanak tanımayan bir tekbiçimliliğin hükmetmesidir.

Bu sorulara en iyi çözümler aranırken Batı Avrupa'nın demokratikleştirilmesi yönünde çeşitli görüşler çıkabilir, ama «demokratik Batı Avrupa» belgisi, en sonunda ancak ekonomik sınıfsal tabanı açısından değerlendirilebilir.

### *Barış İçinde Birarada Yaşama ile Devrim Sürecinin Diyalektiği*

Günümüz dünyasında devrim ile barışın karşılıklı ilişkisini ele alan tartışmaya devam eden konferanstaki temsilciler, barış içinde birarada yaşamının sosyal-politik niteliğini, dünya arenasındaki sınıfsal çarpışmada oynadığı rolü incelediler. Tartışmacılar uluslararası ilişkiler sistemini demokratikleştirmeye ilişkin sorunlara sınıfsal yaklaşıma hatırısayılır bir özen gösterdiler.

Derin devrimci dönüşümlerin uluslararası ilişkilere istikrarsızlık unsurları getirdiğini ve barışı tehlikeye düşürdüğünü ileri süren devrim karşıtlarına

(\*) Lenin'in «Uyuz» adlı makalesinde tanımlanan, «sabırsız şiddetli arzu» anlamında – çn.

katılmadığını bildiren *Maria de Piedade Morgadinho*, Portekiz devriminin faşist rejimi süpürüp atarak, sömürge savaşları ve sömürgeci egemenliğe son vererek, başta sosyalist ülkeler olmak üzere, öteki ülkelerle eşitliğe dayalı ilişkiler kurarak, uluslararası ilişkilerin demokratik yenilenmesine önemli bir katkı yaptığını kaydetti. *Morgadinho*, kapitalist ülkelerdeki devrimci eylemlerin barış içinde birarada yaşamanın derinleştirilmesiyle ters düşmediğini, barış içinde birarada yaşamanın da kendi payına devrimci süreç için bir ayakbağı olmadığını söyledi. Bu politikanın toplumsal statükoyu korumak için emperyalizme verilmiş bir ödün ya da dünyayı belirli toplumsal rejim kuşaklarına bölmek demek olmadığını vurgulayan konuşmacı, tersine bunun halkın kendi sosyal-politik geleceğini kendisinin özgürce kararlaştırması hakkının yaşama geçirilmesi demek olduğunu belirtti.

*Janos Berecz*, devrim ile barış arasındaki bağlantının, ulusal sınırlar içinde ve uluslararası arenada sosyalizm savaşımını, bir termonükleer dünya savaşının patlak vermesini önleyecek ve savaşı ülkelerarası ilişkilerden sonsuza dek çıkartacak bir biçimde yürütme gereğinde dile geldiğini belirtti. Konuşmacı, bununla kendi yönünden, karşıt toplumsal sistemlere sahip devletler arasında işbirliğini gerekli kıldığını ve sosyalizmin kazanımlarına ve devrimci sürecin ilerlemesine sekte vurmuyacak belirli uzlaşmaları gerektirdiğini söyledi.

Barış içinde birarada yaşamanın başlıca ölçütlerini tanımlayan *Berecz* bunları şöyle sıraladı: birincisi, birbirleriyle eşitlik temeline dayalı ilişkileri geliştirmek konusunda anlaşmaya varan ayrı toplumsal sistemlere sahip devletlerin birarada yaşaması; iki, bunlar arasındaki karşılaşmalarda başta savaş olmak üzere, bazı savaşım araçlarının dışlanması; üç, bütün devletlerin tüm insanlığı dünya çapında etkileyen sorunların çözümü için ortak sorumluluk üstlenmeleri. Barış içinde birarada yaşamanın oluşturduğu uluslararası çerçeve budur; çağdaş devrim süreci, bu çerçeve içinde sosyalist ülkeler topluluğu, uluslararası işçi sınıfı ve sosyalist yönelimli ülkeleri içeren devrimçi ulusal kurtuluş hareketinden meydana gelen üç ana gücün birliği halinde gelişip yol almaktadır. Bu güçlerin herbiri, toplumsal ilerleme için sınıf savaşımında kendine özgü biçim ve yöntemlere başvurur. Sorun, çeşitli sınıf savaşımı biçimlerini barış içinde birarada yaşamayla birleştirmektedir.

Militarizm, barışçı demokratik uluslararası ilişkilerde güçlenmenin ve sosyalist devrimi barışçı araçlarla gerçekleştirmenin amansız bir düşmanıdır. Militarizmin dizginlenmesi, tüm devrimci ve demokratik güçlerin birliğini gerektiriyor. Sosyalist topluluğun savunmasını güçlendirme gereğini, emperyalist saldırı tehlikesiyle yüklü olan bugünkü uluslararası koşullar dayatıyor. Sovyetler Birliği ve bağlaşıklarının savunma potansiyeli, insanlığın dirimsel çıkarlarının bir ifadesi olan demokratik amaçlara hizmet

eder. Bu ülkeler, uluslararası emperyalizmin saldırgan güçlerini dizginler, bazı gerilim alanlarında askersel araçlara başvurmalarını engeller, karşı-devrim ihracını önler, silâhsızlanmayı ve uluslararası güvenlik sorunlarının çözümünü teşvik eder. Barışın korunmasına hizmet eden sosyalist ülkelerin askersel gücü, halkların kendi gelişme yolunu seçmeleri için elverişli uluslararası koşulların yaratılmasına yardımcı olur.

*Bert Ramelson, yumuşama düşmanlarının, barış içinde birarada yaşamayı, komünistlerin sosyalizme ulaşmak için kullandıkları bir alet diye nitelediklerini belirtti. Ancak bunun doğru olmadığını kaydeden konuşmacı, bu ilkenin yalnızca sosyalist ülkeler için değil, eşit ölçüde kapitalist ülkeler için de kabul edilebilir olan koşullarda barışı korumanın bir aleti olduğunu vurguladı.*

A. *Sobolev, barış içinde birarada yaşama kavramının barış savaşımından ibaret olmadığını söyledi. Barış içinde birarada yaşamının genel demokratik ve sınıfsal yanlarını ortaya seren Sobolev, şöyle sürdürdü: Bunlardan birincisi, uluslararası ilişkiler sistemi içinde barışçı koşullara ve karşıt toplumsal sistemlere bağlı devletler tarafından çözülebilecek olan dünya çapındaki şu belli başlı sorunlara ilişkindir: içişlere karışmama, savaşın yadsınması, silâhsızlanma vb. Sınıfsal yanı ise, esas olarak çağın gelişmesine ilişkindir. Bir içsel yönden (kapitalist sistemin kalelerinde olgunlaşan toplumsal devrim) ve bir uluslararası yönden (iki toplum sistemi arasındaki karşıtlık ve sosyalizmin öteki devrimci güçlerle karşılıklı ilişkisi) oluşan bu çelişki, uluslararası çerçevede savaş yoluyla değil, barışçı yoldan ekonomik, politik ve ideolojik yarışmayla çözülür. Bu, baştan oluşan sınıfsal güçler dengesinde, sosyalizmin ileri gelişimini sağlayan ve devrimci süreç için yeni olanaklar açan bir değişime neden olur. Uluslararası ilişkilerin durumu, tek tek ülkelerdeki sınıf savaşımının seyrini ve biçimlerini köklüce etkiler. Barış içinde birarada yaşamının pekişmesi ve yumuşamanın derinleşmesiyle birlikte, sınıf savaşımında demokratik araç ve yöntemlerin öneminin artması rasgele değildir.*

*Barış içinde birarada yaşamının sınıfsal özünü karakterize eden Sobolev, bunun sosyalizm ile kapitalizm arasında zorunlu bir tarihsel uzlaşma olmadığını söyledi. Konuşmacı, bu politikayı, barış, devrimci süreci geliştirme ve sosyalizmin uluslararası konumlarını pekiştirme savaşımıyla bağlı özgül bir sınıf savaşımı biçimi olarak niteledi.*

Bu arada söz alan *Berecz*, şunları söyledi: Barış içinde birarada yaşama elbette bir uzlaşma değildir; ama aynı zamanda devletler arasındaki ilişkiler uzlaşmalar olmadan gelişmez.

*Sobolev, uzlaşma terimini toplumsal anlamda kullanmadığını açıkladı. Barış içinde birarada yaşamının ne kapitalizm tarafından ne de sosyalizm tarafından, ne eşitsiz ne de karşılıklı herhangi bir ödünü ifade ettiğini*

söyleyen konuşmacı, toplumsal sistemler arasındaki sınıfsal çelişkinin uzlaşma temelinde çözülmediğini vurguladı.

*Pavel Auersperg*, barış içinde birarada yaşamayı sınıfsal konulardan ayrılmak, emperyalizme ödün vermek diye nitelemenin yanlış olacağını belirttiikten sonra, sözlerini şöyle sürdürdü: Sosyalizm, «ya uzlaşma, ya sınıf savaşımı» gibisinden bir ikileme karşıkışıya değildir. Barış içinde birarada yaşamının özünü çözümlerken, devletlerarası ilişkilerle toplumsal sistemler arasındaki ilişkileri ayırmak gerekir. Teori açısından sistemlerarası ilişkilerde herhangi bir uzlaşma olanak dışıdır, çünkü kapitalizm ile sosyalizmin yakınlaşması, ortaklaşa yaşamayı düşünülemez; bu pratikte sosyalist toplum sisteminin özünden değişime uğramasını ya da emekçilerin toplumsal kazanımlarını yokedecek tehlikeli deformasyonları getirecektir. Devletlerarası ilişkiler ayrı bir konudur. Burada, silâhsızlanma yönünde adım atma sorunu gibi somut uluslararası sorunların çözümünde uzlaşmak olanaklıdır. Elbette, bu uzlaşmaların da sınıfsal sınırları vardır: bu sınırları, barış içinde birarada yaşama koşulları belirler; çünkü bu koşullar ulusların egemenliğine, içişlerine karışmamaya ve tarafların eşitliğine saygı göstererek, uluslararası güvenliği korumak için çaba harcamayı gerekli kılar. Bu noktayla ilişkili olarak yumuşamayı tanımlayan konuşmacı, yumuşamanın yalnızca «soğuk savaş»ın karşıtı olan bir uluslararası ilişkiler durumu olmadığını, yalnızca soğuk savaş kalıntılarını temizlemeyi amaçlamakla kalmadığını belirtti. Yumuşamayı, aynı zamanda tüm uluslararası ilişkiler sistemini demokratikleştirmeyi hedefleyen bir yapıcı program olarak nitelleyen konuşmacı, tanımlamasını şöyle sürdürdü: bu, uluslararası barışçı işbirliğini sağlamayı amaçlayan, bir silâhsızlanma, ticareti, ekonomik ve kültürel ilişkileri geliştirme ve bazı evrensel sorunları çözme programıdır.

Kapitalist dünyadaki toplumsal çelişkiler ve sınıf savaşımı, hükümetlerin ve devletlerin isteklerine aykırı olarak, kendi nesnel yasaları uyarınca gelişirler. Emperyalistlerin kendi ideolojileri gereğince, barış içinde birarada yaşamayı bir toplumsal uzlaşma içeriğiyle sosyalizme dayatma çabası, barış içinde birarada yaşamayı farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasındaki ilişkilerin bir ilkesi olarak güçlendirme gereğini dikte ederken, aynı zamanda toplumun sosyalizm ve komünizm yolunda sürekli ilerlemesini belirleyen toplumsal ilerlemenin nesnel gerekleriyle çatışmaya düşmektedir. Barış içinde birarada yaşama, kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşımına uygulanamaz, buna karşılık elverişli bir uluslararası ortam yaratarak, bu savaş üzerinde büyük bir etki yapar.

*Carlos Nunez Anavitarte*, emperyalist bağlaşımlar sisteminin uluslararası ilişkileri demokratikleştirme çabasının önünde koca bir engel oluşturduğunu söyledi. Çokuluslu şirketlerin faaliyetleriyle birlikte, emperyalist güçlerin uluslararası bağlaşıklarının kurulmasını, devlet-tekelci kapitaliz-

minin çağdaş politikasında belirleyici bir özellik diye tanımlayan konuşmacı, sözlerini şöyle sürdürdü: Bu politikayı bir yanda emperyalistlerarası çelişkilerin üstesinden gelme gayretleri, öte yanda dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı savaşımında sermayenin ortak sınıfsal çıkarlarını korumak için emperyalist güçleri birleştirme çabası belirlemektedir. Latin Amerika'daki ABD kaynaklı emperyalist askersel politik bloklar sistemi, Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm savaşımına karşı savaşma amacına yöneliktir. Bu sistemin amacı, demokratik, anti-emperyalist rejimlerin kurulmasını, ulusların içişlerine karışmak da içinde her araca başvurarak önlemektir.

Üçlü Komisyon'un kurulması, uluslararası devlet-tekelci bağlaşımlarının gelişiminde yeni bir evreyi gösteriyor. Bu komisyon bir üst hükümet gibi, çokuluslu tekellerin işine yarayacak bir global strateji formüle ediyor. Dünya emperyalizminin bu yeni merkezinin baş hedefi, tekeli sermayenin çeşitli ülkelerdeki eylem birliğinin uluslararası çerçevesini genişletmek, emperyalistlerin sosyalist sisteme ve halkların kurtuluş savaşımına karşı yönelik politikalarını uluslararası ölçüde esgüdümlü kılmaktır.

*Barbu Zaharescu*, sosyalist sistemin doğuşunun bir avuç emperyalist devletin egemenliğine dayanan uluslararası ilişkileri kökünden dönüşüme uğrattığını, bu ilişkilerin demokratikleştirilmesi ve ayrıca sömürge boyunduruğundan yeni kurtulmuş ülkelerde yeni bir demokrasi kurulması için elverişli bir ortam yarattığını söyledi. Bugün bu ülkelerin kendi sanayilerini geliştirerek tarımlarını modernleştirerek, her ulusun gereksinimlerine uygun olarak ekonomilerini uzmanlaştırarak gerçek ekonomik bağımsızlığa kavuşmaya uğraştıklarını anlatan konuşmacı, şöyle sürdürdü: Bu gelişme, toplumsal yapıda önemli değişikliklere neden oluyor ve işçi sınıfını biçimlendiriyor. Sonuçta, yığınların ekonomik ve politik yaşamın tümüne katılımı artacak, aynı zamanda da bu ülkelerin her birinde demokratik düzen güç kazanacaktır. Elbette, sömürge boyunduruğundan kurtulan kimi ülkelerde, nesnel tarih süreci emperyalist erklerin, çokuluslu şirketlerin ve yeni sömürgecilerle çıkar bağı bulunan yerli grupların eylemleriyle çatışmayı gerektirecektir.

Böylesi bir gelişme kendi kendine yetmeye belbağlayamaz. Ekonomik kalkınma öteki dünya ülkeleriyle maddesel-tinsel değer değiş tokuşunu gerektirir. Çokuluslu şirketler ve bunları destekleyen emperyalist güçler, bu değiş tokuşu yeni sömürgeci baskıyı sürdürmenin bir aracı olarak kullanmaya hevesleniyorlar. Bir sosyalist ülkenin, gelişme halindeki ülkelerle tam eşitlik ve karşılıklı yarara, ulusal bağımsızlık ve egemenliğe saygıya, içişlere karışmama ilkesine dayalı bir işbirliği politikasını izlememesi ve desteklememesi düşünülemez.

Bu ilkelerin yerleşmesi, devletler arasındaki ilişkilerde bir demokratik-



leşmeyi ifade eder. Bu ilkelerin şimdiden uluslararası faaliyetlerde sonul olarak yer etmiş bulunduğu söylenemez; çünkü emperyalistler, dünyayı etki alanlarına bölme, eşitsiz ekonomik ilişkiler dayatma ve başkalarının içişlerine karışma yeltenişlerini sürdürüyorlar. Ama bunun karşıtı, yeni bir işbirliği politikası daha da sağlam bir biçimde yer ediyor. Sosyalizmin ekonomik ve politik etkisinin tüm dünya çapında artması, sosyalist ülkelerin barışı koruma ve uluslararası işbirliğini genişletme politikalarının yaygınlaşması, demokratik ilkelerin uluslararası sorunlarda daha kesin bir kök salması için belirleyici bir rol oynayacaktır.

*Sarada Mitra*'nın uluslararası ilişkileri, özellikle ekonomik ilişkileri demokratikleştirme sorunlarını ele alırken, toplumsal-sınıfsal yanları göz-önünde bulundurma gereğini anımsatan sorusuna karşılık, *Zaharescu*, kimi gelişmekte olan ülkelerin sosyalist yolu, öbürlerinin de kapitalist yolu seçmiş olduklarını belirtti ve bütün ülkelerle ekonomik ilişkilerin gelişmesinden söz ederken, bunların iç koşullarını dikkate almadıklarını söyledi.

*Zaharescu*, devletlerarası politik anlaşmaların değerlendirilmesine ilişkin *Ramelson*'un sorusunu yanıtlarken, her ülkenin bir barış anlaşması yapma hakkı bulunduğunu, bunun onun işi olduğunu söyledi. Konuşmacı, sorunun belli bir bölgede barışın nasıl sağlanabileceği olduğunu da sözlerine ekledi. Hiçbir anlaşma, bir halkın kendi kurtuluşu için ve kendi devletini kurma hakkı için savaşmasını önleyemez.

*Ramelson*, bu fikre şöyle karşı çıktı: soyut açıdan, her ülkenin bir barış anlaşması imzalamaya hakkı olduğu söylenebilir. Ama anlaşmaları, getirdiği barışın türleri arasında bir ayırım yapmadan, demokratik mi yoksa halkın kendi yazgısını belirleme hakkını ayaklar altında çiğneyen demokratik olmayan bir barış mı olduğuna bakmadan, somut olmayan terimlerle değerlendirmek doğru değildir. Öteki halkların savaşımıyla dayanışma, bu halkların ilerici güçlerinin benimsediği tavırdan farklı paternalist politikalar gerektirmez.

Tartışmaya katılan *Mitra*, sınıfsal yaklaşımın, sosyalist ülkelerin gelişme yolundaki ülkelerle ilişkilerini, yalnızca barış içinde birarada yaşama ilkelere değil, ama aynı zamanda devrimci-demokratik, anti-emperyalist rejimlere enternasyonalist destek sağlama ilkelerine de dayandırarak geliştirme zorunluğunu dikte ettiğini vurguladı. Konuşmacı şöyle devam etti: varolan sosyalizmle bu ülkeler arasındaki işbirliği sorunları, bu rejimlerin sahip bulunduğu sosyal-politik niteliğin bağlamı dışında ele alınırsa, bu yaklaşım yok olur.

Bu noktayı hesaba katma gereği, sınıf savaşımı ile barış içinde birarada yaşama arasındaki bağlantının kavranmasından çıkıp gelir; barış içinde birarada yaşama, yalnızca barış savaşımının ilerletilmesi ve uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi için değil, aynı zamanda her ülkede devrimci hareketin gelişiminin ilerletilmesi için de elverişli koşullar yaratır.

Kaydedilmesi gereken bir başka önemli nokta da, bağlantısızlar hareketinin de yumuşama savaşımıyla doğrudan ilişkili olduğudur. Yumuşama da yine, örneğin gelişme yolundaki ülkelerin tutucu egemen çevrelerini askersel paktlara karşı çıkıp, bağlantısız bir konum almaya sürükleyerek, savaş tehlikesini azaltmak için elverişli bir psikolojik ortam yaratır.

*Julio Laborde*, şimdiki koşullarda emperyalizmin saldırgan politikasında bir gevşeme olmadığını vurgulayarak şöyle devam etti. Latin Amerika ülkelerinin emekçileri, geçmişteki gibi, iç ve dış gericiliğin inatçı direncine karşı koyarak, politik ve toplumsal haklarını elde etmeye çalışıyorlar. Emperyalist güçler bu hakları yok etmek için bir fırsat yakalar yakalamaz, – şimdi bir çok Latin Amerika ülkesinde olduğu gibi – hemen zora başvurarak değerlendirirler bu fırsatı.

Latin Amerika'da demokrasi savaşımı derin anti-emperyalist bir öz kazanmıştır, çünkü emperyalizme bağımlı bir ülkede uzun bir dönem boyunca süren gerçek bir demokrasi görülmemiştir. Konuşmacı, bundan sonra barış savaşımı ile sınıf savaşımı arasındaki bağlantının bir yönünü vurgulayarak, şöyle açıkladı: Latin Amerika koşullarında bu, yani devrimci ve demokratik güçlerin, kurtuluş hareketlerini ezmek amacıyla uluslararası çatışmalar çıkarma yönündeki emperyalist girişimlere karşı koymak büyük bir önem taşımaktadır. Emperyalistler Latin Amerika'da halk arasında şovenist tavırları körükleyerek, anti-emperyalist savaşımın ilerlemesini önlemek için işçi sınıfını bölmeye ve halkı ana hedeflerinden uzaklaştırmaya uğraşıyorlar. Arjantin ile Şili arasında ilişkilerin sertleşmesi, uluslararası çatışmalardan kimlerin kazanç umduğunu gösteriyor. Bunlar, sözkonusu ülkeler üzerindeki etkisini yoğunlaştırmaya çalışan ABD emperyalizmi ile bir «dış tehlike» bahanesiyle ekonomiyi askerselleştirerek konumlarını güçlendirmeyi ve halk hareketlerini ezmeyi tasarlayan faşist güçlerdir. Çatışmanın şiddetinin hafiflediği son zamanlarda her iki ülkede de demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımının daha büyük ölçülere ulaşması, açıklayıcı bir göstergedir. Bu, sınıf savaşımı ile barış savaşımı arasındaki sıkı bağlantıya yeni bir doğrulama getiriyor.

Demokrasi savaşımı çeşitli aşamalardan geçer, ama demokrasinin ancak aşama aşama, adım adım kazanılabileceğini sanmak hatadır. Deneğim göstermiştir ki, devrimci güçler çoğu kez azgın bir gericilik döneminden sonra başa geçmişlerdir. Herşey, devrimci sürecin gelişiminin ülkede yarattığı nesnel ve öznel koşullara bağlıdır.

Şu son dönemde emperyalizm ağır darbeler yemiştir, bu da Latin Amerika halklarının demokrasi için, faşizme ve gericiliğe karşı savaşımının yoğunlaştırılmasına yeni olanaklar sağlamıştır. Bu olanakların gerçekleşmesini yumuşamanın yarattığı koşullar ve sosyalist ülkelerin ilerici, anti-emperyalist güçlere sunduğu destek büyük ölçüde ilerletiyor.

Sınıf savaşımı ile yumuşama arasındaki ilişkinin bazı ideolojik yönlerini

ele alan *Wieslaw Klimczak*, şunları söyledi: İki sistem arasındaki ideolojik cepheleşmenin şiddetlenmesi, barış içinde birarada yaşamının sınıf savaşını dışlamadığını gösteriyor. Bir yanda, kapitalist ülkelerde gerçekçi düşünen burjuva çevreler arasındaki barış içinde birarada yaşama ilkeleri daha geniş ölçüde benimsenirken, öte yanda emperyalist ülkelerin sosyalizm, demokrasi ve barışa karşı yıkıcı eylemlerinde bir yaygınlaşma görülüyor. Taktiklerini yeni ortama uyduran emperyalizm, yumuşama sürecini yavaşlatmaya çalışıyor. Ama bu, soğuk savaş cephaneliğinden alınan psikolojik bozgun ve provokasyon gibi anlaşmalı araç ve yöntemlerin kullanılmasına hiç de engel olmuyor. Bozguncu, propaganda, sosyalizmin nasıl «iyileştirilebileceği» konusunda öğütlerde bulunarak gedik arıyor. Emperyalizmin kitle iletişim araçları, sosyalist topluluğa burjuva yaşam standartlarını dayatma çabalarını sürdürürken, sık sık da sosyalist demokrasinin devlet ve hukuk kurumlarına karşı saldırı yürütüyor. Bu tür bir propaganda, demokrasi ve barış ruhuyla çelişir, uluslararası atmosferi zehirler, uluslararası işbirliği ilkelerinin ve demokratik normların yerleşmesine sekte vurur ve özünde başka ülkelerin içişlerine karışmaktan başka birşey değildir.

Polonya, öteki sosyalist topluluk ülkeleri gibi, başkalarının içişlerine karışmaz; ama uluslararası yaşamın demokratik ilkelerine uyararak, komünist ideolojiyi yaygınlaştırma fikrinden vazgeçmiş değildir. İdeolojik savaşıma Marksist-Leninist yaklaşım her zaman bilimsel temele oturmuş, gerçek olgulara dayanmış ve nesnel doğruluğu savunmuştur. Bu yaklaşım, iki ayrı sistem arasındaki ideolojik ilişkileri devletlerarası ilişkiler alanına kaydırma yönündeki her türlü olasılığı dışlar ve başka ülkelerin egemenliğine, yasa ve geleneklerine, yargı ve ahlak normlarına saygıyı öngörür.

### *Hegemonyacılığın Gericisi Özü*

Devrimci sürecin gelişimini çetrefilleştiren etkenleri inceleyen konferansa katılanlar, Çin yönetiminin izlediği dış politikanın ve maoocu ideolojinin dünya barışı ve ulusların güvenliğine, toplumsal ilerleme ve demokrasi savaşımına karşı taşıdığı büyük tehlikeye dikkat çektiler. Tartışmacılar, bu bağlamda Pekin hegemonyacılığının toplumsal kaynakları sorununu irdelediler.

*Nguyen Khan Toan*, Pekin gericilerinin Vietnam'ı Güneydoğu Asya'da baş düşman olarak gördüklerini, çünkü en kudretli emperyalist güç ABD'yi dize getiren sosyalist Vietnam'ın bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizmin ileri bir kalesi haline gelmiş ve büyük bir uluslararası otorite kazanmış olduğunu belirtti. Konuşmacı şöyle sürdürdü: Bu, gericisi Pekin

yönetiminin Vietnam'ı yalıtılma, Vietnam halkını öteki Çinlileri ve Güneydoğu Asya halklarıyla karşı karşıya dikme, etnik Çinli «Hoa»ları sorun yaparak Vietnam'ı hegemonyacılık hevesiyle suçlama, «Asya'nın Küba'sı», «SSCB'nin ajanı» gibi adlar takma vb., vb. politikasına bağlı yayılmacı, hegemonyacı emelleri için büyük bir engeldir.

*Toan, Çin'in Çinlilerindeki saldırılarını hangi biçimler altında yürüttüğünü tanımladıktan sonra (Vietnam'ın güneybatı sınırında Pol Pot-Yeng Sari kliğinin kışkırttığı çatışmalar, maocuların kuzey sınır bölgelerindeki bozguncu faaliyetleri, Çin'li komprodor burjuvazinin yardımıyla ülkede karışıklıklar çıkarma, Laos'a karşı da benzer hareketler, vb.), Pekin'in Vietnam'a karşı açtığı savaşın özünü şöyle açıkladı: Ne tür bir savaştır bu, niteliği nedir? Çatışmalı bir sınır sorunundan mı kaynaklanmıştır, yoksa geçmişten kalan bir ulusal sürtüşmeden mi? Nasıl olur da, iki sosyalist ülke birbirini boğazlamaya başlar?*

Herhangi bir sınır sorunundan çıkan bir savaş değildir bu. Her iki taraf da sosyalist topluluğun üyesi iken, anlık bir silahlı çatışmayla bile çözümlenen hiçbir sınır sorunu olmamıştır; bunun tek nedeni de gerçekten sosyalist devletler başka ülkelerin toprak bütünlüğüne saygı gösterdikleri için, özünde böyle bir sorunun onlar açısından varolmadığıdır. Bu, geçmişten kalan bir ulusal sürtüşmeden çıkmış bir savaş da değildir. Her iki taraf da gerçekten sosyalist devletken ve böyle bir sorun varken, geçmişin bu zararlı kalıntısını yoketmek için yoğun bir çaba göstermişlerdi.

Kimileri her iki tarafı da, kasıtlı – ya da – kasıtsız, sosyalist olarak niteliyorlar; oysa abartılmış bir şovenist büyük güç milliyetçilik duygusuna kapılmış olan Pekin'li yönetici grup, Çin'in toplumsal gelişimini kendi çıkarları yönünde kanalize etmeye çalışmış, böylelikle de Çin'deki sosyalist rejimi gerici bir askerel diktatörlüğe dönüştürmüştür. Bu nedenle, Pekin'li saldırganların Vietnam'a karşı başlattıkları yıpratma savaşı asla iki sosyalist devlet arasındaki bir savaş değildir. Bu canice, barbarca bir karşıdevrimci savaştır; emperyalist, faşist, gerici güçlerin sosyalizme, bağımsızlık, demokrasi, barış ve uluslar arasında dostluğa karşı açtıkları haçlı seferinin bir parçasıdır. Bu savaşı iki sosyalist devlet arasındaki bir çatışma sayanlar, ister-istemez Pekin gericilerinin ve onların emperyalist danışmanlarının kurduğu tuzağa düşmüşlerdir.

*Carlos Nunez Anavitarte*, Pekin'in yayılmacı ve hegemonyacı emellerine, Asya'da sosyalizme ve ilerici rejimlere saldırmak için bir politik ve ekonomik taban yaratmayı amaçlayan dünya emperyalizmi tarafından cesaret verildiğini söyledi. Güneydoğu Asya'da anti-emperyalist savaşımın kalesi olan Vietnam'a yapılan bu saldırının, bu gerici amaca ulaşma çabasının bir parçasını oluşturduğunu belirten konuşmacı, bu bağlamda, emperyalizmin Çin üzerindeki politik etkisinin artması ve Pekin yönetiminin dış ekonomik bağları kapitalist pazara kaydırması nedeniyle, Pekin'in dış

politikasındaki tehlikeli değişikliklerin daha da derinleşebileceğini vurguladı.

*Orlando Millas*, Şili'de, Çin yöneticileri ile Pinoşet arasındaki işbirliğinin, devrim ve demokrasi davasına maocu ihaneti açıkseçik gözler önüne serdiğini anımsattı. Konuşmacı, Çin'de yer alan anti-demokratik, halk karşıtı ve anti-sosyalist deformasyonun köklerini ve özelliklerini açığa vurmanın gerekliliğine değindi.

Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti'ne saldırma ve savaş açma noktasına dek gelişen Pekin yönetiminin hegemonyacı dış politikasının toplumsal tabanını çözümlleyen *Sobolev*, sosyalist sistem ile dünya barışının ayrılmazlığını vurguladı. *Sobolev*, sosyalist ülkeler arasında savaş olamayacağını söyleyerek, şöyle sürdürdü: Sınıfsal nedenlerle ve sosyalizmin sosyal-ekonomik örgütlenmesi, işleyişi ve gelişmesini yönlendiren tek biçimli yasalar yüzünden, sosyalist toplum asla başka uluslara karşı bir saldırı politikası ve savaşlar yürütemez, böyle bir politikayla bağlı şovenist, milliyetçi ideolojiyi reddeder.

Hegemonyacılığın toplumsal kaynaklarını çözümlerken, Marks ve Engels'in çeşitli bilimsel olmayan sosyalist kavramların – feodal sosyalizm, askerleştirilmiş ve kaba eşitlikçi kışla sosyalizmi – gerici niteliğine ilişkin yorumları, önemli yönetsel anlamlar sunuyor. Bu gibi gerici eğilimler, pratikte gerçekleşince, özellikle toplumsal deformasyon ve yozlaşma şovenist, milliyetçi bir ideolojiye dayandığı zaman, dış politika saldırı ve savaşlar doğurabilir. İşte bugün, Pekin yöneticilerinin yayılmacı ve hegemonyacı çizgisinin sergilediği budur.

*Julio Laborde*, Çin'de devrimin etkisinden sonra biçimlenen dış politikanın, başta sosyalist bir içeriğe sahip olduğunu; ama yönetici grup, kendi çıkarlarıyla çeliştiği için bu politikanın sınıfsal karakterini değiştirerek, özünde apaçık bir karşıdevrimci politikaya dönüştürdüğünü söyledi. Konuşmacı bu yayılmacı politikanın yalnızca sosyalizmin temel ilkelerini çiğnemekle kalmayıp, bu ilkelerin tümüne taban tabana karşıt olduğunu vurguladı.

Bu sırada söz alan *Sarada Mitra*, Çin yönetiminin dış politikasını inceleyen, Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk birkaç yılından başlayarak bu politikanın, çizgiyi belirleyen çevrelerde ağır basan küçük burjuva katmanların milliyetçi ideolojisinin güçlü etkisi altında bulunduğunu da kabul etmek gerektiğini belirtti. Konuşmacı, şöyle sürdürdü: Bu nedenle, Pekin yönetiminin hegemonyacılığının toplumsal köklerini ortaya çıkarırken, bunun Çin dış politikasında bir yozlaşmanın, ülkedeki toplumsal deformasyonların ürünü mü olduğunu, yoksa bu politikanın daha önceden içerdiği küçük burjuva milliyetçi eğilimlerin gelişmesinden mi çıkageldiğini de araştırıp bulmak şarttır.

*Janos Berecz*, Çin'in içişlerine karışmadan, Pekin yönetiminin dış poli-

tikası ve ideolojisini, bunlara kan veren toplumsal kökleri kolektif biçimde çözümlmeyi sürdürmek gereğini kaydetti. Böyle bir çözümlenin, sosyalizmin savaşı dışlamadığı yolundaki en yeni burjuva propaganda düzmecelelerini boşa çıkarmak açısından da zorunlu olduğunu ekleyen konuşmacı, Çin'in Vietnam'a saldırısının sosyalizmle hiçbir ilişkisi bulunmayan *hegemonyacılık politikasından kaynaklandığını* söyledi. *Berecz*, maoizmle, Çin yönetiminin hegemonyacı dış politika çizgisiyle asla bir uzlaşma olamayacağını vurguladı.

### Günümüzde Terörizm Sorunu

Bazı konuşmacılar, devrimci süreci demokratik araç ve yöntemlerle gerçekleştirme olanaklarını çözümlerken, günümüzde terörizmi ve toplumsal kökenlerini inceleme gereğini de değerlendirdiler.

*Antonio Jannazzo*, Batı toplumunda travmatik çözümlere yönelen biricik güçlerin, kapitalist toplumun bunalımı ve sakatlıklarının doğurduğu yeni terörizm güçleri olduğunu söyledi. Korkunç değerler bunalımı ve kapitalizmin kimi normlarının mantıksızlığı tarafından beslenen bu terörizmin, toplumu yıpratarak, anti-demokratik kumar yolunu açmak amacıyla, topluma kesintisiz şiddetli çatışmalar dayatmaya kalkıştığını belirten *Jannazzo*, terörizmin amacını şöyle açıkladı: Uygur toplumun ve devrimci sürecin karmaşıklaşan gerçekleriyle hiçbir ilişkisi bulunmayan muğlak bir düş uğruna demokratik politikaların hareket alanını sınırlamak.

*Jase Luis Malo de Molina*, İspanya'da terörizmin anti-demokratik güçlerin elinde bir silâh olduğunu belirterek, şöyle sürdürdü: Terörizm bir yandan yıkıcı bir işlevi yerine getirmektedir; çünkü yığınlar arasında bir belirsizlik duygusu yayar, bireysel ve toplumsal özgürlükleri belirgin bir biçimde frenler ve toplumun gerçek sorunlarının çözümünü engeller. Enflasyon nasıl artıdeğerin tekeller yararına yeniden bölüşümü için bir alet olarak kullanılıyorsa, terörizm de politik erkin oligarşik güçlerin yararına yeniden bölümü için kullanılıyor. Terörizm, «ezici çoğunluğun demokrasisi»ne ciddi bir tehdit sunmaktadır ve nesnel olarak işçi sınıfının çıkarlarına karşı yöneliktir.

*Berecz* terörizm sorununun yalnızca ulusal çerçeveye içinde değerlendirilmemesini önerirken, buna neden olarak terörizmin köklerinin uluslararası emperyalizm ve militarizmle bağlı bulunduğunu belirtti. Konuşmacı sözlerini şöyle sürdürdü: Yetmişlerin ortaları ile ikinci yarısında boy veren yeni terörizm dalgası, özellikle faşist gelenekler taşıyan ülkelerde büyük boyutlara ulaştı. Burjuva propagandasının, terörizmi «sol» tonlar arasına sığdırmaya ve suçu sol güçlerin üstüne yıkmaya çabalaması, karakteristik bir olgudur. Şu ya da bu ülkedeki terörizm değerlendirilirken somut bir

yaklaşım, onun başgösterdiği koşulların incelenmesi ve köklerinin uzandığı sosyal-politik güçlerin açığa çıkarılması gerekir.

*Boris Spasov*, terörizmi, terörist gelişimi salt faşist geleneklere bağlanmanın doğru olup olmayacağını sordu. Bu noktayla ilişkili olarak, *Karoly Lipkowitz Tommy O'Flaherty*'den terörizmin Kuzey İrlanda'daki köklerini açıklamasını istedi.

*O'Flaherty*'nin yanıtı şöyle oldu: Küçük burjuva grupların haklı ereklere burjuva demokrasisinin anayasal yöntemleri aracılığıyla ulaşma olanağından umudu kesmeleri, işçi sınıfının savaş yöntem ve biçimlerini yadsımaları ve yığınların arasında uzun süreli yorucu bir çalışma yürütmeye yanaşmaması Batı Avrupa'da günümüz terörizminin doğuşunda hatırı sayılır bir rol oynamıştır. Ama Kuzey İrlanda'da terörizm ve kökleri sorununun başka yönleri de vardır. Geleneksel burjuva normlarında düş kırıklığı yalnızca Geçici İRA'yı oluşturan grubu değil, Kuzey İrlanda nüfusunun bir kesimini de etkiledi. Geçici İRA'nın Kuzey İrlanda toplumunda belli bir tabana sahip olduğu görmezden gelinemez. Bir başka önemli nokta da, Geçici İRA'nın faaliyetleri, terörist eylemleri, toplu kamu yerlerinde patlayan bombalar sekter tavırların gelişmesini ilerleterek, anti-emperyalist bir bağlaşıklığın kurulmasına engel oluyor. Bu eylemler aynı zamanda İngiliz hükümetinin halkını koruma bahanesiyle baskıyı yoğunlaştırmasına da olanak sağlıyor. Aslında baskı yalnız Geçici İRA'ya da değil, Kuzey İrlanda'daki tüm ilerici güçlere karşı uygulanıyor. Yine de, Kuzey İrlanda'nın baş sorunu terörizm değil, İngiltere emperyalizminin ve onun politikasının bölgedeki varlığıdır. Geçici İRA'nın faaliyetleri yalnızca ülkede temelden değişiklikler gereğinin bir işaretidir. Terörizm, yalnızca demokratik değil, ama aynı zamanda devrimci savaş yöntem ve hedeflerinin de tam karşıtıdır.

#### *Uluslararası Dayanışmanın Bazı Sorunları*

Konferansa katılanlar, devrim-demokrasi diyalektiğinin ışığında proletarya enternasyonalizminin bazı sorunlarını ele aldılar. Delegelerin görüş değiş tokuşu, devrimci ve demokratik güçlerin uluslararası dayanışmadaki sınıfsal ve genel demokratik öğelerin sıralanışına ve devrim sürecinde ulusal ile uluslararasına bağlantısına ilişkin konularda oldu.

*Lhamsuren*, günümüzde proletarya enternasyonalizminin, çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının sınıfsal birliği çerçevesini çoktan aşarak, günümüz devrimci sürecinin üç akımı – dünya sosyalizmi, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleri – arasındaki geniş bir karşılıklı dayanışma ilişkileri kompleksine değin uzandığını belirtti. Konuşmacı, sözlerini şöyle sürdürdü: Proletarya enternasyonalizminin kapsadığı çevrenin genişlemesi,

çoğu proletarya dışı çeşitli katmanların üyelerinin işçi sınıfıyla dayanışma eylemine daha geniş ölçüde katılmaya yönelmeleri olgusunda gözleniyor. Ama bu, proleter enternasyonalizmi kavramının, tüm demokratik ve anti-emperyalist güçler arasında dayanışma ilişkilerinin kurulmasında çok dar kaldığı anlamına gelmez. Elbette, ortak savaşıma katılan, hatta işçi sınıfı ideolojisinin kimi yönlerini benimseyen bütün güçler işçi sınıfı konumlarına geçecek değildir. Pratikte, bunların çoğu, demokratik, anti-emperyalist ve anti-faşist savaşım noktasından uluslararası dayanışmayı kavrayıp benimmiyor. Bu tümüyle doğaldır.

Ama, komünistlerin bu soruna ilişkin konumuna gelince, bunlar zorunlu olarak titiz bir sınıfsal yaklaşımda bulunuyorlar. Proleter enternasyonalizminin fikir ve ilkeleri, demokratik güçlerin geniş anti-emperyalist dayanışmasının çekirdeğini oluşturur ve savaşımalarında sınıfsal yolgösterici çizgiler koyar. Uluslararası dayanışmanın toplumsal tabanının genişlemesi, proleter enternasyonalizminin içeriğinin, başta da her devrimci akımda özgül özellikleri bulunan genel demokratik yönlerinin zenginleşmesiyle eş gidiyor.

Konuşmacı daha sonra, proleter enternasyonalizminin geniş kapsamının yerine dar görüşlü ulusal ya da bölgesel görevleri koyma çabalarının ne denli boş olduğunu gösterdi. Ulusal ile uluslararası birbirine karşı dikme çabası, komünistlerin enternasyonalist konumuyla bağdaşmaz. Sınıfsal özü komünistlerin sonul hedefleri uğruna girdikleri dayanışma eylemlerinde ortaya serilen bu konum, tüm hareketin çıkarları doğrultusundadır. Komünistlerin ulusal ve uluslararası ödevleri ayrılmaz; bunların diyalektik birliğini kurmaya çalışmak devrimci savaşımında başarının baş koşudur.

*Nguyen Khan Toan*, proletarya enternasyonalizmi diyalektiğinin, günümüz devrimci sürecinin diyalektiğiyle doğrudan bağlantılı olduğunu söyledi. *Toan*, çağımızda güçlü uluslararası dayanışma hareketinin başlangıç noktası olan Lenin'in şu belgisini andı: «Bütün Ülkelerin Proleterleri ve Ezilen Halklar, Birleşin!» Konuşmacı, Büyük Ekim Devrimi'nin sosyalist ülkeler topluluğunun ve işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketlerinin yükselişinin emekçilerin uluslararası dayanışmasının gelişmesi için taşıdığı muazzam önemi vurgulayarak devam etti. Bu, proletarya enternasyonalizmi ve Leninizm fikirlerini belirgin bir ölçüde zenginleştirmiştir.

Şimdi kapitalizmin genel bunalımının şiddetlenip derinleştiğine tanık oluyoruz. Gelişmiş kapitalist ülkelerde grev hareketi boy atıyor. Kapitalist ekonominin yapısında demokratik değişiklikler isteyen onmilyonlarca işçi savaşkan bir saldırıya kalkmıştır. Bu, proletaryanın ve öteki emekçilerin bugün tekellere karşı verdikleri savaşın yeni yönüdür. Bir başka karakteristik nokta da, işçi sınıfının kendi istemleri uğrunda savaşımı, barış, yumuşama ve silâhsızlanma yarışını durdurma savaşımıyla bağlamasıdır.



*Nguyen Khan Toan*, gelişme halindeki ulusların bağımsızlık ve özgürlükleri için, giderek sosyalist yönelimi daha çok benimseyerek, ne denli kararlılıkla savaşmakta olduklarına dikkat çekti. Emperyalizmin yeni sömürgeci saldırısına karşın, sosyalist yol fikri Asya, Afrika ve Latin Amerika'da gündün güne daha fazla yandaş kazanıyor. Sosyalist ülkeler, gelişme halindeki ülkelerin ilerici güçlerine sürekli etkin politik, ekonomik, teknik, kültürel ve askersel yardım veriyorlar. Bu, işçilere karışmak gibisinden birşey değil, sosyalist topluluğun, uluslararası dayanışma ve proletarya enternasyonalizminin varlığı ve gelişmesinin olanaklı kıldığı sınıfsal, enternasyonalist bir ödevin yerine getirilmesidir.

*Lipkowicz*, proletarya enternasyonalizmi kavramına tarihsel bir yaklaşım gereğini belirtti. Konuşmacı, bu kavramın, burjuvaziye ve emperyalizme karşı sınıf savaşının her aşamasında geçerliğini koruyan ilkeleri içerdiğini söyleyerek, şöyle sürdürdü: Bunlar kalıcı ve sürekli unsurlardır. Aynı zamanda, bu kavramın kapsamı, çağın gereklerine uygun olarak, Marksizm-Leninizm klasiklerinin teorik mirası temelinde sürekli gelişip zenginleşir. Konuşmacı, kendi görüşüne göre savaş sonrası dönemde böyle bir zenginleşmenin meydana geldiği bir dizi bölgeyi sıralayarak devam etti. Proletarya enternasyonalizmi ilkeleri, sosyalist topluluk üyesi ülkeler arasındaki ilişkilere ve sosyalist yönelimli ülkelerle olan ilişkilere dek genişledi. Proletarya enternasyonalizmi kavramının içeriğindeki yeni yanlar, anti-tekelci savaşımın gelişip yayılmasıyla da bağlantılıdır.

*Orlando Millas*, başına faşist bir diktatörlüğün çöreklediği Şili halkıyla geniş uluslararası dayanışma kampanyasının, her kıtadaki bütün demokratik güçlerin faşizmin sunduğu tehlikeyi anlamış olduğunu gösterdiğini söyledi. Konuşmacı, anti-faşist savaşımında ve faşizmi durdurmaya, erkte olduğu yerlerde de yıpratıp devirmeye yetenekli güçlerin birliği, örgütlenmesi ve seferber edilmesinde komünistlerin sorumluluğunu vurguladı.

*Millas*, yığınların gelişen demokratik özlemleri ile devlet-tekelci kapitalizminin anti-demokratik eğilimleri arasındaki antagonizmanın uluslararası niteliğini kaydettikten sonra, işçi sınıfının, üzerinde insan hakları, kişi dokunulmazlığı, politik demokrasinin ayrılmaz bir parçası olarak yasalılık, fırsat eşitliği ve yalnızca politikada değil, ekonomi ile kültür alanında da seçme özgürlüğü yazılı olan bayrağı yüksekte tuttuğunu sözlere ekledi. Eskiden bu belgileri, feodalizme ve mutlakiyete karşı ileri çıktığı sıralarda, burjuvazi savunuyordu. Ama şimdilerde, finans oligarşi ve çokuluslu tekeller, emekçilerin haklı savaşımını ezmeye, hâlâ ırkçı rejimlerin ezgisi altındaki halkların kurtuluşunu engellemeye, faşist ve faşizan diktatörlükleri kurup sürdürmeye, temsili organların yetkilerini kısıtlamaya ve ekonomiyi askerselleştirmeye çalıştığı zamanımızda, demokratik istemler anti-emperyalist bir içerikle yüklüdür. Bir yanda, tekellere

bağlı olan devlet aygıtında otoriterlik yönünde bir eğilim gözlenirken, öte yanda halk hükümetlerinin kurulduğunu görüyoruz. Her iki eğilim de, çeşitli özgürlüklerin karmaşıklaştığı, çok yönlü bir hale soktuğu ve karakterize ettiği bir ortamda gelişiyor. İşçi sınıfı, çetin sınıf savaşlarıyla, demokrasiyi zenginleştiriyor ve nitel bakımdan bir üst aşamaya yükseltiyor. Politik demokrasinin savunulması, üretim ilişkilerini demokratikleştirme, sosyalist devrimi gerçekleştirme ve üretim araçlarını toplum malı yapma savaşıyla sıkı bağlantı içinde yürütülüyor. Bu hedeflere ulaşmak, bir halk erkinin kurulması demek olur. Devrim ile demokrasinin diyalektiği, işçi sınıfının köylülükle, orta katmanlarla, aydınlarla ve tüm öteki ilerici güçlerle bağlaşıklıkları da içinde olmak üzere, günümüzün türlü çeşitli tüm toplumsal süreçlerinde kendini gösteriyor.

İşçi sınıfının uluslararası dayanışması ile uluslararası dayanışma eylemlerinin öteki biçimleri arasındaki ayrımı irdeleyen *Bert Ramelson*, birçok ülkede çeşitli ideolojik güdülerin etkisiyle sosyalizm yanlısı olmadığı halde, Güney Afrika'daki ırkçılıma (apartheid) karşı hareketi destekleyen ve Çin'in Vietnam'a saldırısını kınayan nüfus kesimlerinin var olduğunu belirtti. Bunların önemli dayanışma biçimleri olduğunu söyleyen konuşmacı, şöyle sürdürdü: Ama, bunlar, kimilerinin artık gerekli görmedikleri işçi sınıfının uluslararası birliğinin yerine geçemez. Güncel olaylar gösteriyor ki işçi sınıfının uluslararası dayanışması giderek daha geniş emekçi kesimleri arasında yandaş kazanıyor, sınıf bilinçlerinde bir yükselmenin varlığını gözler önüne seriyor.

«Proletarya enternasyonalizmi» teriminin kullanılmayışı, ne komünist uluslararası dayanışmada bir tür «bunalım»ın göstergesidir, ne de devrimci güçlerle uluslararası dayanışma eylemlerine girmeyi reddetmenin bir sonucudur; bu, sözkonusu terime çoğu kez getirilen dar, tek yanlı yorumdan kaynaklanmaktadır. Sınıf savaşımının süregittiği her yerde, emekçilerin uluslararası dayanışmasına gerek vardır. Elbette, sosyalizm yanlısı tüm güçlerin, uluslararası arenada güçler dengesinin değişmesinde ve tüm dünya çapında sosyalizm savaşımının ilerletilmesinde muazzam olumlu bir rol oynayan sosyalist ülkelerle dayanışma göstermek gerekir. Ama böyle bir dayanışma, tüm olarak uluslararası işçi sınıfı hareketinin gelişmesine engel olan şeylerin eleştirilmesini dışlamaz.

Bu sırada söz alan *Sarada Mitra*, «proletarya enternasyonalizmi»ni bırakma tartışmalarının dayanıksız olduğunu söyleyerek, şöyle sürdürdü: Gerçekte bu kavramın içeriğini dar yorumlayanlar, böylelikle de olumsuz çağrışımlar uyandıranlar kimlerdir? Herhalde, bu terimin uluslararası dayanışmanın bilimsel bir ifadesi olarak bugün de geçerliğini hâlâ sürdürdüğüne inananlar değil. Bu terim, devrimci sürecin ve demokrasi ve barış savaşımının gereklerine uygun olarak geliştirilmesine herhangi bir kısıt-

lama koymamaktadır. En sonunda, sorun terimlerde değildir. Esas nokta, enternasyonalizm ilkelerini pratikte gerçekleştirmektir.

*Mitra*, konuşmasını şöyle sürdürdü: Devrimciler arasındaki ilkelere dayalı yoldaşça ilişkiler, hareketin hedeflerine ulaşmak için en elverişli koşulları yaratmayı amaçlayan eleştiri ve özeleştiriyi dışlıyor mu? Konuşmacı, Sovyet komünistlerinin 20. Kongresi'nin fikirlerinin dünya devrimci hareketi üzerinde yaptığı olumlu etkiyi anımsattıktan sonra, sosyalist olmayan dünyada sınıf savaşı verenlerin karşılıklı dayanışmasını, varolan sosyalizm ülkeleriyle dayanışmalarından ayrı tutma girişimlerine katılmadığını ve bunun en başta o güçlerin kendi çıkarlarına ters düşeceğini de sözlerine ekledi.

Proletarya enternasyonalizmi kavramını çözümleyen *Berecz*, kavramın şu özelliklerini saptadı: Sınıf savaşında dayanışma ve karşılıklı destekleme; uluslararası ile ulusalın diyalektiği, bu unsurların bağdaştırılmasını işçi sınıfının dirimsel çıkarları gerektiriyor; birbirinin başarılarına karşılıklı saygı göstermek; yoldaşça ilişkiler ve işçilere karışmama temelinde işbirliği. Dinamik çağımızda bu özelliklerin belirleşleri doğal olarak bir değişme eğilimi göstermekle birlikte, yine de bu özellikler işçi sınıfı ve komünistlerin dayanışmasını şaşmazca karakterize eder. Proletarya enternasyonalizminin «bunalım» içinde olduğu savının kofluğunu ortaya seren *Berecz*, bunalım diye birşeyin hiç mi hiç olmadığını söyledi. Sosyalizme giden özgül yollar arayışı var, kimi zaman keskin güncel tartışmalar var, ama Marks, Engels ve Lenin'in düşünceleri temelinde uluslararası dayanışma, uluslararası komünist hareketin belirleyici özelliği olmaya devam ediyor.

*Sobolev*, günümüz devrimci sürecini bir yanda sınıf savaşımının uluslararasılaşmasının, öte yanda ulusal etkenin büyümesinin karakterize ettiğini söyledi. *Sobolev*, bu iki oluşum arasında şöyle bir diyalektik bağlantı bulunduğunu belirtti: uluslararasılaşma ne denli derinleşirse, sosyalizme geçişte ulusal özgüllükleri açığa çıkarma olanakları o denli büyük olur.

Söz alan *Morgadinho*, devrimin içinde yol aldığı uluslararası durumların, evrelerin ve koşulların çeşitliliği ve ayrıca ulusal ve uluslararası ölçüde sınıf güçlerinin yollarındaki ayrımların, farklı ilerici erekler uğrunda çaba gösteren toplumsal güçler arasında anti-empyralist demokratik dayanışmasını gerektirdiğini söyledikten sonra, bu dayanışmayı güçlendirmenin komünistler için bir ödev olduğunu ekledi. Konuşmacı sözlerini şöyle sürdürdü: Proletarya enternasyonalizmi, dünya devrimci süreci ve içinde yer alan tüm güçlerin gelişimiyle sürekli zenginleşiyor. Ama süreç içinde işçi sınıfının çıkarları ve temel erekları tüm dünya üzerinde her zaman aynı kalır. Bunun yerine herhangi bir «ekstra-sınıf» enternasyonalizmi geçirilemez. Komünistler politik çizgilerini dışardan bir karışma olmadan, bağımsız bir şekilde formüle ederler. Ama bu enternasyonalist

dayanışma ilkeleriyle çelişmez, çünkü bağımsızlık en başta, komünistlerin başka sınıfların ideolojik etkisine karşı koymaları gerçeğine bağlı olarak, sınıfsal konumları sayesinde sağlanmıştır. Bağımsızlık, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist topluluk ülkelerinin başarılarını açıklamaya ya da Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist uluslarla dostluğa bir engel değildir. Bu konum, komünistlerin oportünizm ve gericiliğe karşı başarılı bir savaşım yürütmelerine ve yeni bağlaşıklar kazanmalarına olanak sağlar.



Seksiyonlarda görüş değiş tokuşunun tamamlanması üzerine, konferansta seksiyon başkanlarının raporlarını dinlemek için, Berecz'in başkanlığında son bir tam üyeli toplantı yapıldı.

«Demokrasi Savaşımı ile Sosyalizm Savaşımının Karşılıklı İlişkisi» seksiyonun başkanı *Sandor Lakos*, 33 kişinin 50'yi aşkın konuşmayla ve tartışma sırasında pek çok kez söz alarak çalışmalara katıldığını bildirdi. *Lakos*, tüm olarak görüş değiş tokuşunun özlü ve çok yönlü olduğunu, değerli enformasyon ürettiğini söyledi. Sorunların bildirgelerde ileri sürülen önermeler gözönünde tutularak, yapıcı bir ruhla tartışıldığını belirten *Lakos*, tartışmanın ana hatlarını tanımlarken, katılan bütün temsilcilerin ortak görüşüne göre herkesin bu çalışmalardan yararlandığını vurguladı.

«Demokrasi ve Devrimci Sürecin Uluslararası Etkenleri» seksiyonunun başkanı *İb Norlund*, çalışmalara 20 kişinin katıldığını, çoğunun beş oturum boyunca birkaç kez kürsüye çıktığını söyledi. *Norlund*, tartışmanın odak noktasında yer alan sorunları sıraladıktan sonra, hem özdeş hem de farklı görüşaçılarının ortaya çıktığını belirtti. Tüm olarak, seksiyonun çalışmalarına katılanların, yoldaşça tartışmayı sınıf savaşımı pratiğinde sürekli ortaya çıkan yeni sorunlara hükmetmenin en üretken yolu olarak gördüklerini ekledi.

Konferansın sonunda, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yönetici Editörü *Ivan Frolov* sözü aldı. *Frolov*, konferansın önündeki görevi başarıyla yerine getirmiş olduğunu söyledikten sonra şöyle sürdürdü: Konferansa katılanlar konuyu her yönüyle tartışarak, yeni deneyim ve yeni düşünce değiş tokuşunda bulundular. Temsilciler yaratıcı tartışmalar sırasında sorunların teorik, bilimsel incelenmesinde görüş ve değerlendirmeler konusunda daha derin bir karşılıklı anlayış kazandılar.

Tartışmanın ana konusu olan «Devrim ve Demokrasi»nin gerek bilimsel teori gerekse politik pratik bakımından son derece önemli olması kuşkusuz konferansın başarısını sağlayan bir olguydu. Bu sorun Marksist-Leninist bilimin «gelişme nokta»larından biridir. Gerçekten de, konunun kapsadığı sorunlar şimdi farklı somut koşullarda çalışan kardeş partilerin dikkat merkezinde yer alıyor. Ve konferans, komünistlerin kolektif düşün-

cesi tarafından somut teorik araştırma çizgisinin, bunun, bilimsel sonuçlarının ve ayrıca gerek tartışma sırasında gerekse komünistlerin bilimsel görüşlerinin en son yargıcı olan sınıf savaşımı pratiğinde önerilen çözümlerin daha ayrıntılı inceleme ve sınamayı gerektiren sorunların daha iyi kavranmasına yardımcı oldu.

Demokrasi sorunlarının, sosyalizm savaşımının iç ve uluslararası etkenleriyle sıkı bağlantı içinde ele alındığını belirten *Frolov*, şu üç noktayı özel olarak vurguladı: Birincisi, konferansa katılanların, emekçi halk için demokrasinin büyük bir değer olduğu konusunda görüş birliği içinde bulunması. Bugün sosyalist demokrasi deneyimi ve kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının kazanımları sayesinde, demokrasi savaşımında nitel bir atılım meydana gelmiştir. Demokrasi politik düzenle sınırlı değildir, daha derinlere, ekonomik köklere, insanın toplum içindeki toplumsal konumuna, hak ve özgürlüklerine dek uzanır. Demokrasi ve özgürlük, insanlığın ilerlemesinin onsuz düşünülemeyeceği en büyük değerlerdir; komünistler, bu insansal değerler uğrunda savaşmayı en yüksek övgüleri olarak üstlenmekten, işçi sınıfı ve tüm öteki emekçilerin bakış açısından bu değerlerin politik gerçekleşmesi için gerçekçi yollar aramaktan gurur duyarlar.

Devrimci sürecin gelişmesindeki öteki etkenlerin rolünü azaltmayan ikinci nokta, yumuşama savaşımının özel önemidir. Uluslararası planda, bugün demokrasinin geleceğinin kesinlikle barış, barış içinde birarada yaşama ve ulusların özgürlüğü savaşımında bağlı olduğu herkes için açıktır. Barış içinde demokrasi ve demokrasi içinde barış ... günümüz gerçeğinin karşılıklı bağlantılı iki yönüdür bunlar. Bunlara hiçbir seçenek yoktur, çünkü dünya savaşması asla bir seçenek değildir.

Üçüncü nokta ise, günümüzdeki devrimci savaşım ile komünizmin daha geniş insancıl ereklere arasındaki bağlantıdır. Canlı bir hareket ve ideolojik ve ahlaksal bir ilke niteliğindeki fanatizme, şiddet yanlılığına ve ruhsal sektarizme karşı bir seçenek niteliğindeki bu yeni insancılık gerçek demokrasinin «yaşayan ruhu»dur ve komünistlerin uğrunda çalıştıkları komünist perspektifte yeterince somutlanmaktadır. Bu, komünistleri bugün ve gelecekte insanlığın yazgısına ilişkin tarihsel bir diyalogu sürdürmeye yetenekli bir güç yapıyor.

Komünistlerin devrim ve demokrasi sorunlarının pratik çözümündeki somut görevlere yaklaşırken benimsedikleri genel konular vardır. Diyalog yeteneği ve açık sözlü tartışma ruhu bu konferansa tam bilimsel bir karakter ve gerçekten demokratik bir hava kattı.

Sonuç olarak, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yazı Kurulu ve Yazı Konferansı'nın adına, ayrıca Macaristan'a gelen tüm konukların adına, Konferansın çalışmalarına sağladığı güzel koşullar ve gösterdiği içten kabul nedeniyle, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne yürekten şükran duygularımızı sunarım.

## Maocu Politika ve Çin'in Geleceği

*Satijadajaya Sudiman*

*Endonezya Komünist Partisi Yönetici Üyesi Parti'nin BSS'deki Temsilcisi*

Otuz yıl önce, ülkemizin savaş sonrası komünist kuşağı, Çin devriminin etkisini coşkuyla karşılamıştı. Çin devrimi ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşımında uluslararası dayanışmanın bir örneği ve doğrulayıcısı işlevini görmüştü. Anımsanacağı gibi, Sovyetler Birliği'nin Alman nazizmi ile Japon militarizminin yenilmesine yaptığı belirleyici katkı Çin'de devrimin gelişmesi için elverişli dış koşulları yaratmıştı. Sovyetler Birliği'nin sağladığı karşılıksız askersel malzeme yardımı Çin komünistlerinin güçlerini silâhlendirmelerini ve devrimi tamamlamalarını olanaklı kıldı. Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist ülkelerin maddesel yardımları – sanayi, maden, ulaşım donatımı, uzman ve vasıflı işçi eğitimi yardımı – Çin'in devrimden sonraki ilk yıllarda çarpıcı ilerlemeler kaydetmesine olanak sağladı.

Bizler, tüm dünyadaki ilericilerle birlikte, Çin halkının her başarısını sevinçle karşıladık, alçak gönüllülüklerine, çalışkanlıklarına ve sebatlarına, içtenlikle yüksek değer biçtik; onları barış, sosyalizm, demokrasi ve ilerleme savaşımında bağlaştığımız saydık. Onlarla biz sınıfsal hısnımızla bağlarıyla bağlıydık.

Çin'in amacı ülkede egemen olan özgül koşullarda sosyalizmi kurmak olan bir toplumun temellerini atışını gurur ve umutla izledik. Burjuvazinin elindeki üretim araçları ulusallaştırıldı, kırsal bölgelerde kooperatifler kuruldu, eski devlet aygıtının yerine yenisi getirildi, vb.

Çin'de devrimin etkisi sosyalizm, barış ve ulusal kurtuluş güçlerinin uluslararası konumlarına güç kattı. Bu, emperyalizm ve gericiliğe indirilen ağır bir darbe oldu ve Asya ve Afrika'da ulusal kurtuluş savaşımına yeni itki verdi. Çin'li enternasyonalist komünistler sosyalizme, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve anti-emperyalist savaşıma, Asya'da ve tüm dünyada barış savaşımına hatırı sayılır bir katkı yaptılar.

Ne var ki, bir «devrimci» lafazanlık görünümü ardında, Mao Tse-tung ve grubu sosyalizmden uzaklaşarak, proletarya enternasyonalizmi ilkelere yadsıyınca ve toplumsal ilerleme ve barış düşmanlarının yanında saf tutunca, Çin'deki bu başarılar ve derin toplumsal reformlar tehlikeye düştü.

Maocu politika, SSCB ile Dostluk Bağlaşıklık ve Yardımlaşma Antlaşmasını tanınamaya ve Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti'ne saldırmaya de-

ğin vardı. Bu hareketler gerıcılık kampında övgüye boğuldu. Anti-komünizm ve anti-sosyalizm sözcüleri ikiyüzlülikle, komünist «ideallerin maskesinin artık düştüğüne ve sosyalizm bayrağı altında insancıl dünya, ölüm-süz barış gibi kavramların geçersizliğinin ortaya çıktığı»na (1) dünyayı inandırmaya kalkıştılar. Bu durumda, bence, Pekin yönetiminin savaş anlayışının (2), tastamam bir görünüş çizmek savıyla değil ama, yumuşama ve barışa karşı, komşu ülkelere, varolan sosyalizme ve devrimci harekete karşı tutumu gibi Pekin'in dış politikasının kilit unsurları çözümlenerek, incelenmesi gerekmektedir.

*Komünist dış politikayı karakterize eden nedir? Birincisi, bu politika tüm emekçi ve ezilen halkların toplumsal kurtuluşu uğrunda savaşan işçi sınıfının davası ile barış davası arasındaki sıkı bağdan hareket eder. Komünist hareketin şafağında, Karl Marks, komünistleri işçi sınıfının genel kurtuluş savaşımının bir parçasını oluşturacak bir dış politika için savaş vermeye çağırmişti. Marks, ekonomik sefaleti ve politik çılgınlığıyla birlikte, eski dünyanın yerini yeni bir dünyanın, «ulusal kuralı her yerde aynı, yani Emek olacağı için, uluslararası kuralı da Barış olacak olan yeni bir toplum»un (3) alacağı geleceğin bir portresini çizmişti. Friedrich Engels ise, «Avrupa Silâhsızlanabilir mi?» başlıklı yazısında, sömürücü sınıfların açtıkları silâhlanma yarışını kınayarak, komünistlerin insancıl ülkülerini ardıcıl bir biçimde savunmuştur. (4)*

Marks ve Engels'in çizdiği geleceğin dünyası, 1917'den başlayarak gerçeğe dönüştürülmeye başlandı. *Barış* sözcüğü, daha yeni toplumun doğduğu gün sosyalizm bayrağında yer aldı. Farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde birarada yaşaması ilkeleri, esas olarak Lenin'in İkinci Sovyet Kongresi'ne söylevinde (1917 Ekim) ve Sovyet erkinin ilk kararnamelerinden biri olan Barış Bildirgesi'nde formüle edilmişti.

Yıllar geçti. Uluslararası komünist hareket Komünist ve İşçi Partileri'nin 1957 Toplantısı'nda, dünyada yeralan sosyal-ekonomik değişiklikleri bilimsel, Marksist-Leninist bir çözümlenmeden geçirerek, varolan ortamın ve yeni dünya güçler dengesinin yeni bir dünya savaşını savuşturmayı olanaklı kıldığı sonucuna vardı. Sosyalist topluluk üyesi devletlerde erkte bulunan komünist ve işçi partileri, bu vargiya bağlı olarak, barış ve uluslararası güvenliği güçlendirmeye yönelik enerjik ve anlamlı adımlar attılar.

Ya Pekin ne yaptı? 1957 Toplantısı'nda, Mao Tse-tung, öteki temsilcilerin tavrından çok uzak bir konuşma sundu. Şöyle konuştu Mao: «Gelecekteki bir savaşın kaç can alacağını tahmin edebilir miyiz? Herhalde, dünya nüfusunun üçte birini götürür ... Ama, yarısı bile yok olup gitse

(1) Frankfurter Allgemeine, 24 Nisan 1979.

(2) BSS, Sayı 7, 1979.

(3) Karl Marks, Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 5.

(4) Agy, c. 22, s. 385-415.

pek üzücü olmaz. . . insanlığın yarısı yok olursa, öbür yarısı hâlâ yaşıyor demektir . . . ve 50–100 yıl içinde nüfus yarıdan da fazla artacaktır.» Gerçi, Mao yine de Toplantı'nın benimsediği Barış Duyurusu'nu imzaladı. Ama kısa bir süre sonra, Çin'de halkı barış değil savaş istediklerine, çünkü dünya nüfusunun çoğu bir nükleer felakete yok olursa, dünyayı yönetmeye yetecek denli Çinli'nin yaşamda kalacağına inandırmayı amaçlayan eşi görülmedik bir militarizm kampanyası başlatıldı.

Pekin yöneticileri uluslararası yumuşama sürecini yavaşlatmak ve ortadan kaldırmak için, silâhsızlanmaya yönelik her adımın «yararsız», «boşuna» olduğuna halkı inandırmak amacıyla ellerinden ne gelirse yaptılar; hâlâ da yapıyorlar. Bunlar bir yandan kendileri silâhlanırken, öte yandan ABD ve NATO'da silâhlanma yarışının hızlandırılmasını, Asya'da, Pasifik ve Hint Okyanusu'nda ABD askersel varlığının yaygınlaştırılmasını, ABD-Japon güvenlik anlaşmasının yaşama geçirilmesini savunuyor ve SALT-2'ye karşı çıkıyorlar; nötron bombasına karşı, ağızlarından tek bir söz çıkmamıştır.

Pekin'in militarizasyon ve savaş isterisini körükleme politikası Çin delegasyonunun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'ndaki tavrında yansıyor. Bir iki olguyu belirtmek yetecektir: BM Genel Kurulu'nun 26. Oturumu'nda, Çin temsilcisi bir dünya silâhsızlanma konferansının toplanmasına karşı çıktı. 27. Oturum'da, uluslararası ilişkilerde zora başvurmama ilkesine ve nükleer silâhların üretilmesinin yasaklanmasına hücum etti; 28. Oturum'da, Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin askersel bütçelerini %10 indirme ve serbest kalan fonların bir kısmını gelişme halindeki ülkelere yardım için kullanma önerisine karşı tavrı aldı; 29. Oturum'da, saldırının tanımlanmasına karşı çıktı; 30. Oturum'da, nükleer denemelerin tam ve genel yasaklanmasına ilişkin bir anlaşma önerisine, ayrıca, doğal çevrenin ve iklimin insana zararlı askersel ve başka amaçlarla kirlenmesini yasaklayan bir kararın karşısında hareket etti; 31. Oturum'da, uluslararası ilişkilerde zora başvurmama konusunda dünya çapında bir anlaşma bağlanmasına karşı durdu; 32. Oturum'da, yumuşamanın derinleştirilip pekiştirilmesi istemini belirten duyuruyu kınadı. Aynı oturumda Çin delegasyonu, genel ve tam silâhsızlanma, yeni tip ve sistemde yığınsal yoketme silâhlarının geliştirilmesi ve üretilmesini yasaklama, kimyasal ve bakteriyolojik silâhları yasaklama vb. gibi konulardaki karar taslaklarına oy vermedi. En sonunda, BM Genel Kurulu'nun silâhsızlanmaya ilişkin geçen yılki özel oturumunda, Çin Dışişleri Bakanı, Çin'in silâhlanmasını artırmakta devam edeceğini yineledi.

Bu liste tam olmaktan uzaktır elbette. Ama Pekin'de erki elinde tutan grubun insanlığın toplumsal adalete dayalı bir topluma doğru ilerleyişini kolaylaştıran barış ve yumuşamada çıkarları bulunmadığı vargısını doğrulamaya yeter.



Şimdi de, komşu devletler karşısındaki tavır sorununu ele alalım. Sosyalist dünya sisteminin doğup güçlenmesi, temelden yeni bir dış politika doğrultusunun çizilmesini beraberinde getirdi. Bu politika, emperyalist güç, ilhak ve tazminat, fetih, yağma ve yabancı toprakların ve servetlerin dizginsiz sömürsü politikasının tersine uluslararası ilişkilerde zor kullanımının reddini, mevcut sınırlara ve büyük-küçük, bütün ulusların egemenliğine saygıyı öngörüyordu. Bu politika, geniş bir uluslararası kamuoyunca takdir ve hoşnutlukla karşılandı ve Avrupa'lı ve tüm kıtalardan komünistlerce onaylanan sonuçlar veren Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Helsinki Konferansı'nın Sonuç Belgesi'ndeki on noktada somutlandı.

Pekin yönetimi, halk devriminin utkusundan sonraki ilk yıllar boyunca Pança Şila'da (barış içinde birarada yaşamının beş ilkesi) formüle ettiği bu politika hattına bağlı kaldı. Çin'in «bir milim bile yabancı toprağı» istemediğı yolunda sözler edildiğini hâlâ duyabilirsiniz. Ama, Çin'de basılan sözümona tarihsel haritalara bakarsanız, Maocuların toprak emellerinin, Sovyet Amur ve Denizkiyısı topraklarını, Sahalin'i, Kazakistan ve Orta Asya'nın bir kısmını, Moğolistan Halk Cumhuriyeti'ni, Kore'yi, Afgan topraklarının, Hindistan'ın bir kısmını, Nepal, Butan, Burma, Tayland, Malezya, Vietnam, Kamboçya, Laos ve Doğu Çin ile Güney Çin denizlerinde 200'den fazla adayı kapsadığını görebilirsiniz. Pekin'in hak iddia ettiği toprakların toplamı, Çin'in kendi topraklarından fazladır.

Dahası var, Pekin yöneticileri toprak istemlerinde bulunmakla da yetinmiyorlar. Pekin'in, 36.000 kilometrekarelik Hindistan toprağını işgal altında tuttuğı bir gerçektir. Çin'in Paracel Adaları'nı istila ettiği, Vietnam ve Laos'la olan sınır boyunca provokasyonları sürdürdüğü de bir gerçektir.

Pekin, geniş kapsamlı hegemonyacı ve jeopolitik planlarında, komşu ülkelerde yaşayan etnik Çinli Hoa'lara büyük ölçüde bel bağlıyor. Güneydoğu Asya'da, kabaca dört milyonu benim ülkem Endonezya'da olmak üzere, 20 milyondan fazla etnik Çin'li vardır. Bunların çoğı bu ülkelerde doğup büyümüş, buralarda okumuş, meslek sahibi olmuş ve evlenmiştir. Bunların çoğunda milliyetçi duygular, eğer Pekin tarafından kasıtlı olarak canlı tutulup körüklenmeseydi, açıktır ki sönüp gitmiş olurdu. Pekin'in esas dayanağı, yerli halkı sömürerek zenginleşen etnik Çinli kapitalistlerdir. Endonezya Komünist Partisi'nin 19 Şubat 1979 tarihli bildirisinde belirtildiğı gibi, gerçekler, Pekin yönetiminin, «etnik Çin burjuvazisini Endonezya'da ve öbür ülkelerde, politikalarının ajanı olarak kullandığı»nı gösteriyor. Doğaldır ki, bu ajanlar devrimci dönüşümlerin ve ilerici toplumsal reformların amansız düşmanlarıdır. Pekin yöneticileri, «yurtseverlik duyguları» aşılacak bahanesiyle, Hoa'lar arasında büyük Han şovenizmini körüklüyor, Çin komünistlerinden ajanlar, casuslar, provokatörler topluyor.

Buna komünist bir politika denebilir mi? Tek bir yanıt vardır: «Hayır!»

*Enternasyonalizm, komünist politikanın köşetaşidir. Hangi kampa – devrim kampında mı, karşıdevrim kampında mı – yeraldığınız sorusunun yanıtı SSCB'ye, sosyalist topluluğa ve devrimci harekete karşı tavrınızda yatar.*

Çin yöneticilerinin proletarya enternasyonalizmine ve SSCB ile öteki sosyalist topluluk ülkeleriyle dostluğa gerçekten bağlılık gösterdikleri zamanlar oldu. Ama, 1960'ların başından bu yana Maoculuk gittikçe daha kılıfsız bir anti-sovyet, anti-sosyalist dış politikaya yöneliyor, gericilik ve anti-komünizm dünyasının güçlerine yakınlaşıyor, SSCB'yi arsızca hegemonyacılıkla, «sosyal emperyalist»likle suçluyor. Pekin yöneticileri, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelere karşı saldırılarının yoğunlaştırır ve onların birliğini yıkmak için elinden her geleni yaparken, emperyalist çevreleri sosyalist devletlere karşı politikalarını sertleştirmeye çağırıyor, bu devletlerin dünya barışını ve güvenliği pekiştirmeye yönelik çabalarına sekte vurmaya, toplumsal ilerlemeyi engellemeye çalışıyorlar.

Bu çizgi Ulusal Halk Meclisi'nin birinci ve ikinci oturumlarında kendini gösterdi; oturumlarda anti-sovyetizm ve anti-komünizmin daha da yoğunlaştırılması, dünyadaki gelişmelerin çözümlenmesinde sınıfsal yaklaşımın reddi ve tüm sosyalist topluluğa karşı daha derin bir düşmanlık beslemesi üzerinde özel bir vurguyla duruldu. Oturumlardan birinde, «süpergüç hegemonyacılığına (siz Sovyetler Birliği diye okuyun) karşı olanaklı olan en geniş savaşım cephesini kurmanın Çin'in başlıca dış politika görevi» olduğu ilk kez resmen belirtildi.

Karaünlü, evreni «üç dünyaya bölme» teorisi bu dış politika platformunun temelini oluşturuyor. <sup>(5)</sup> Çin'in yeni Anayasa metninde yer alan bu teori, bütün emperyalist güçler, Çin'in evrensel bir anti-sosyalist süperblok kurma çabası için bir platform niteliğindedir. Bu, «bütün ülkeler halklarını ortak stratejik amacı» olarak ilân ediliyor. <sup>(6)</sup>

Kapitalist basın, Çin Halk Cumhuriyeti ile emperyalist güçlerin bu anti-komünist amaç birliğini kaydetmekte hiç zaman yitirmedi. Springer'in gerici gazetesi «Die Welt», keyifle şöyle bir başlık attı: «Çin ve Amerika, Asya'da yeni bir Küba'ya izin vermeyecek.» <sup>(7)</sup> Çin yöneticileri, SSCB ile öteki sosyalist topluluk ülkelerine saldırırken, SSCB'nin nice zamandır dünya halkları için örneğini oluşturduğu ve bugün Amerika kıtasında Küba nasılsa, Asya halkları için de Devrimci Vietnam'ın bölge halkına sömürgeci ve toplumsal ezgiden gerçek kurtuluş yolunu göstererek örnek oluşturduğu toplumsal dönüşümleri engelleme emellerini gizlemiyorlar. Pekinli yöneticiler, anti-sömürgeci ve anti-emperyalist savaşımın gerçek

<sup>(5)</sup> Ayrıntı için bkz. Walery Namiotkiewicz, «Üç Dünya Teorisi'nin Şovenist Temeli» BSS, Kasım 1978.

<sup>(6)</sup> Jenmin Jihpao, 7 Mart 1978.

<sup>(7)</sup> «Die Welt», 21 Haziran 1978.

bir devrimci gelişme göstermesini önlemek için vargüçleriyle çalışıyorlar, çünkü bu gelişmeyi kendi hegemonyacı planları için bir tehlike olarak görüyorlar.

Bu olgu, Çin yöneticilerinin Şili, Zaire, Ortadoğu ve her yerde faşist, gerici rejimlerle açıktan bağlaşıklığa girerek, her noktada karşıdevrimcilere ve bozgunculara büyük bir gayretkeşlikle yardım etmesinin nedenini açıklıyor.

Çin'in dış politikasının komünist ülkü ve amaçlardan kopmasıyla, emperyalist güçlerin Pekin'e karşı tavırlarını baştan değerlendirmelerinin nasıl bir paralellik gösterdiğine gözatmak ilginç olacaktır. Anımsanacağı gibi, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana emperyalist dış politikanın baş hedefi «komünist yayılma» yı durdurmak olmuştur. Ama 1960'ların sonu ile 1970'lerin başında ABD ve öteki emperyalist güçlerin Çin'e karşı tavrı değişmeye başladı. Bu değişiklik, Çin'in sosyalist topluluk ve uluslararası komünist hareketten uzaklaşmasıyla ve anti-sosyalist, gerici güçlerle politik ve ideolojik birliğinin perçinleşmesiyle elele gitti.

*Emperyalist güçlerin, Çin'in bir zamanlar tehlikeli bir potansiyel düşmanken, sunduğu «stratejik tehlike»yi yeniden değerlendirmesi ve artık politik ve askersel tasarılarını gerçekleştirmesinde emperyalizmin bir bağlaşığı haline gelmekte olan bir ülke diye nitelemesi, Pekin yönetiminin politikasındaki bu değişmeye yanıt olduğu kesindir. İngiltere, Japonya, Fransa, FAC ve ABD, Çin'in hızlı silâhlanma programına giderek artan ölçülerde dolaylı ya da dolaysız katılıyorlar.*

Pekin'e gelen bu emperyalist yardımın genel anti-sovyet ve anti-komünist doğrultusundan kimsenin kuşkusu yok. Ama, ABD ve NATO'nun Komünist Çin'i «ayakları üzerine dikme»ye karar verdiği düşüncesine saptanmak, saçmalığın dikalası olur. Emperyalizm bu amaçla bir kuruş vermez. Onun için, Çin Kartı, ancak anti-komünist bir kart olarak bir anlam taşır. Emperyalizm, ancak bugünkü Çin yönetiminin politikası işçi sınıfının politikasıyla çatıştığı ölçüde, Marksizm-Leninizm'le yabancı düştüğü, sosyalizm ve ulusal kurtuluş hareketinin çıkarlarına aykırı düştüğü ve ilerici güçlerin, barış savaşımının çıkarlarıyla çeliştiği ölçüde onda çıkar bulur.

Çin'in salt bir iç sorunu olsaydı, bu noktaya değinmezdim. Oysa sorun, Pekin yöneticilerinin maceracı politikalarını ve anti-sovyet çizgilerini başka ülkelerin devrimcilerine dayatmaya kalkışmasıdır: bu, hareketimizin tümüne muazzam zararlar vermiştir. Örneğin 1960'ların ortalarında Maoçular, Partimizin ve devletin bazı yöneticilerini politik yalıtılma ve maceracılığa sürüklediler. Bu da karşıdevrimci bir darbeye, erkin aşırı gericilerle emperyalizmin eline geçmesine yol açtı. Yüzbinlerce komünist ve sempatizan katledildi. Yüzbinlercesi zindanlara, toplama kamplarına tıkıldı. *Endonezya'nın toplumsal gelişmesi onyıllarca geriye atıldı. Bir süre*

önce, sekiz milyonluk nüfusun masum erkek-kadın ve çocuklarından oluşan üç milyonunun yokedildiği Pol Pot Kamboçya'sında, Maoculuk ihracının dehşet verici benzer bir örneğini daha gördük. Bu, bize Maoculuğu en şiddetli biçimde lanetleme hakkını veriyor.

Ama Maoculuğu eleştirmemiz, Çin halkını sosyalizmden ayırdığımız anlamına gelmez. Sosyalist perspektiften kendisini ayıran Çin halkı değil, maceracı, şovenist ve militarist politikaya sarılan, tüm anti-emperyalist güçlerin karşısına dikilen Maoculardır. Bu nedenle biz, Maoculuğu eleştirmeyi, Çin halkına karşı bir ödev olarak, sosyalist bir Çin uğrunda savaşmanın somut bir ifadesi olarak görüyoruz.

Çin gericilerinin Vietnam'daki askersel kumarları, tüm bir bozgunla sonuçlandı. Gelgelelim, Çin yönetici çevreleri acaba bundan bir ders alacaklar mı?

Bir yandan, Pekin yöneticilerinin «Vietnam'a yeni bir ders vermek» gerektiği yolundaki sözleri, Sovyet-Çin anlaşmasını uzatmayı reddetmeleri, SALT-2'ye karşı çıkmaları ve NATO ülkeleri ile Japonya'ya silâhlanmayı öğütlemeleri, onların savaş tehlikesini körükleme çabalarına devam ettiklerini gösteriyor. Öte yandan, bugünkü Çin yönetiminin, barış yolunun Çin halkının kendi sorunlarını en gerçekçi çözme yolu olduğunu kavrayan nüfus kesimini dikkate almak zorunda kalacağı da ortadadır. Çin'in Sovyetler Birliği'yle ilişkileri düzeltme görüşmelerine hazır olduğunu bildirmesi, bunun bir göstergesidir.

Sovyet yöneticilerinin defalarca belirttikleri gibi, Sovyetler Birliği, Çin'le hükümetlerarası normal ilişkiler kurmaya ve her iki tarafı ilgilendiren tüm sorunları görüşmeye hazırdır. Ama, karşı tarafın da normal ilişkiler kurulması yönünde aynı isteği göstermesi gerekir. İnanıyorum ki, ciddi ve olumlu bir Sovyet-Çin diyalogu, Asya'da ve tüm dünyada barış ve güvenliğin ilerlemesine yardımcı olacaktır.

Doğaldır ki, Asya'da bir güvenlik sistemi bugünden yarına kurulamaz. Gerçekçi konuşacak olursak, bu oldukça uzun bir zaman alacak ve ilgili tüm ülkelerin hatırı sayılır bir gayret göstermelerini gerektirecektir. Ama durumun olanca karmaşıklığı ve çelişkili niteliğine karşın, gerek tüm dünya ve gerekse Asya kıtası için (ASEAN devletleri de içinde) belirleyici eğilim barış, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme güçlerinin sürekli gelişip güçlenmesi yönündedir. Pekin yöneticileri barışa karşı ne yaparlarsa yapsınlar, Çin'in kendine hakkıyla ait olan yeri alacağına inandığımız bu süreci ancak geciktirebilir, ama asla durduramazlar.

# Devlet İşletmeciliğinin Rolü

Gleb Smirnov

SSCB Bilimler Akademisi Ekonomi Bilimi Doktoru,  
Afrika Araştırmaları Enstitüsü Bölüm Başkanı

Eski sömürge ve yarısömürge halkların sosyal-ekonomik gerilikten ve emperyalizme bağımlılıktan kurtulma çabalarına, istikrarlı ve ilerici toplumsal gelişme savaşımına ilişkin sorunları irdeleyen çözümlememize devam ediyoruz. Son dönemde bu sorunlardan bazıları BSS araştırma gruplarının (!) katılımıyla düzenlenen uluslararası konferans ve seminerlerde, ayrıca kardeş parti önderleri ve Marksist bilim adamlarının kaleme aldığı bir dizi yapıtta da kolektif biçimde tartışıldı. Aşağıdaki yazı, sosyalist yönelimi benimseyen ülkelerin ekonomisinin devlet sektöründeki sosyal-ekonomik yanları ele alıyor.

Devlet işletmelerinin, ekonomide bir devlet sektörünün varlığı gelişme yolundaki ülkelerin toplumsal yaçantısının tipik özelliklerindedir. Bu sektör, geriliği yok etmenin ve ekonomik bağımsızlığa kavuşmanın en sağlam (gelişmemiş kapitalist ilişkiler ortamında, biricik) maddesel dayanağıdır. Üretici güçlerin özel kapitalist örgütlenmesinden daha ilerici olan devlet işletmeciliği, ulusal çıkarları karşılar ve bağımsız, anti-emperyalist bir iç ve dış politika yürütmek için gerekli koşulları yaratır. Bu, sosyalist yönelimli ülkelerde özellikle geniş oranlara ulaşmıştır.

Devlet sektörünün sorunları birçok vesileyle çözümlenip tartışılmıştır, ama sosyalist yönelimli ülkelerin ekonomik uygulamalarının çözümlenmesi şu temel sorunlarda bazı ekler ve düzeltmeler gerektiriyor: kavramın kapsamı, devlet sektörünün sosyal-ekonomik niteliği ve ekonomik etkenliğini belirleme ilkeleri.

«Devlet sektörü» kavramının kapsamı sorunu iki yönlüdür. Birincisi, taban ile üstyapının sıralanışı ve karşılıklı ilişkisi; ikincisi ise, devlet sektörünün ekonomideki rolünün tanımlanmasına nasıl yaklaşılacağı sorunu.

Asya ve Afrika ülkelerinde tip bakımından az çok benzer olan başlangıç halindeki çok sektörlü taban, sosyalistlerden emperyalizm yanlılarına dek uzanan farklı yönelimlerin oluşturduğu geniş bir politik üst-yapılar yelpazesi doğuruyor. Bütün bu rejimler, devlet işletmeciliğini de-

(!) Bkz. «Sosyalist Yönelimli Afrika Ülkelerinde Devrimci Süreç», BSS, Ocak 1978; «Tarım Sorunu ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Köylülüğün Rolü», BSS, Aralık 1978 Ocak 1979; «Uluslararası Ekonomik İlişkilerin Yeniden Kuruluşu ve Halkların Anti-emperyalist Cephesi», BSS, Mayıs 1979.

ğişik ölçülerde geliştiriyorlar; bunun altyapılar üzerinde bir etki yapması kaçınılmazdır. Ne var ki, devlet sektörünün kurulması, devrimci-demokratik bir politik üstyapı için yeterli ekonomik taban unsurlarının oluşmasına yalnızca sosyalist yönelimli ülkelerde yolaçıyor. Buralarda kolektif iyelik biçimleri – devlet ve kooperatif iyeliği – uzun bir tarihsel dönem boyunca, yavaş yavaş toplumsal ilişkilerin ana özelliklerini belirlemeye başlar.

Gelişme yolundaki ülkelerin devlet sektörünün toplumsal niteliğini ele alırken, kimilerinin yaptığı gibi, devlet sektörünün sınıfsal niteliğini göz-önünde bulundurmanın yeterli olmadığı düşüncesindeyiz. (2) Devlet işletmeciliği üst yapıdan kaynaklanır, ama toplumsal özü ancak gerek alt gerekse üst yapısal bir karaktere sahip olduğu dikkate alınarak saptanabilir. Bunu, «devlet sektörü-devlet» sisteminin ekonomik tabanın tüm öteki unsurlarıyla karşılıklı ilişkisini somut bir çözümlemeden geçirecek yapmak gerekir.

Gelişme yolundaki ülkelerde devlet sektörünü inceleyenler, çoğu kez bu karşılıklı ilişkinin yalnızca birkaç unsurunu ortaya çıkarırken (3), bunun soyal-ekonomik süreçler üzerindeki etkisinin kanallarını, doğrultularını ve boyutlarını atlıyorlar. Ama esas nokta, ekonomik tabanın bir parçası olan devlet sektörünün bir politik üstyapısı olan devrimci-demokratik devletle «işkileri»nin son derece karmaşık ve çeşitli olmasıdır. Kapitalist olmayan gelişmenin başlangıç aşamalarında politik üstyapı esas olarak bu ilişkilerin aktif ve belirleyici yanı olarak işlev görür. Ama devlet sektörü güçlendikçe, üstyapının «davranışı» üzerinde o da bir etki yapmaya başlar.

Bu etkinin belirtileri oldukça çeşitlidir. Maddesel üretim dallarında ve dolaşım alanında yeterince gelişmişse, devlet sektörü, ekonomiye planlama unsurlarını sokmak için gerekli ekonomik tabanı sağlar ve pratikte gördüğümüz gibi, ulusal planlamanın somut içeriğini devletin ekonomik politikasının niteliği belirler. Ama buna karşıt bir etki de vardır. Devletin kendi iyeliğini yönetmesi onun önüne ilk olarak, bu yönetimi aşama, aşama ülkenin ekonomik yaşamının tümüne (esas olarak dolaylı düzenleme yoluyla) yayma gereğini ve ikinci olarak da, bu yönetimi demokratikleştirme gereğini koyar; bu ikinci gereklilik kendi payına toplumsal yaşamın tümünü demokratikleştirme yönünde bir eğilim üretir.

Dahası var, devlet sektörünün gelişmesi işçi sınıfının büyümesine neden olurken, burjuvazinin boyutları ve ekonomik gücü görece küçük değişiklikler geçirir. Bu sırada genellikle anti-demokratik görüşler taşıyan memur ve teknokratların sayısında bir artış olduğu doğrudur ama, sosyalist yönelimli ülkelerde bu katmanın büyüyen bir kısmı emekçilerin ara-

(2) Bkz. «Asya ve Afrika Ülkelerinde Devlet Sektörünün Niteliği», BSS, Ekim 1973.

(3) Örneğin, bkz. BSS, Aralık 1977.

sından gelmektedir. Toplumsal değişim bu doğrultuda yol alırken, işçi sınıfının politik etkisinin artması ve ideolojisinin yaygınlaşması için bazı elverişli koşullar yaratılır.

Gelişme halindeki ülkelerde devlet sektörü kimi zaman üretim ve dolaşım alanındaki devlet işletmelerini (devlet kontrolundaki ve karışık işletmeler de içinde) anlatmak için kullanılıyor. Bence bu terimin toplumsal altyapı unsurlarını içermesi gerekir: okullar, konutlar, sağlık kurumları, anaokulları vb. Ne de olsa, devletin geniş halk yığınları için toplumsal koşulları baştan yapılandırılması, ilerici toplumsal gelişmenin önemli bir bileşkenidir.

Kimi başka çözümleneciler gibi, ben de devletin mali tabanının devlet sektörünün organik unsuru olduğu inancındayım. Bu, malı kaynakların devlet tarafından işletmecilik çalışmaları için ve ekonominin toplumsal alanını genişletmek amacıyla değerlendirilip kullanılmasını anlatır. Devletin işletmecilik çalışmaları (işletmelerin kazançları, banka kredileri) ve yönetsel ve düzenleyici faaliyetlerinin (vergiler, tarifeler, kesintiler) ürettiği bu kaynaklar devlet için iyi bir parasal birikim fonu oluşturur; bu fon da üretim kapasitelerinin daha da geliştirilmesi ve toplumsal altyapı kurumlarının inşası için gerekli olanakları belirler.

Böylelikle, «devlet sektörü» kavramını sosyalist yönelimli ülkeler bağlamında tanımlarken, üç noktayı gözönünde bulundurmaya gereğince inanıyorum. Birincisi, devlet sektörü yalnızca ekonomik faaliyetin özel biçiminden kolektif biçimine geçişinden ibaret değildir. Bu aynı zamanda, devletin bir ulusal kurum olarak iki tür faaliyetinin karşılıklı karmaşık ilişki ve bağlantısıdır da: işletmecilik ve yönetim faaliyetleri. Bundan başka, devlet sektörü yalnızca üretim alanını değil, ekonominin toplumsal alanını da kapsar; ve bu, devletin üretimde çok daha büyük ölçüdeki işletmecilik faaliyetiyle birlikte, sosyalist yönelimli gelişmeyi kapitalist yönelimli gelişmeden ayıran bir özelliği meydana getirir. Son olarak, toplumsal yenden üretim sisteminde devlet işletmeciliğinin rolünü belirleyen parametreler işleyen sermaye miktarının yanısıra, devletin öteki ekonomi sektörlerine getirdiği düzenlemeler ekonomik ve toplumsal gelişme fonlarının (başta, birikim fonu) miktarını da kapsar. Devletin bu mali fonlarının devlet sektöründeki üretim fonlarına dönmesinin üstyapısal ve tabansal fenomenler arasındaki ilişkinin dolaysız bir ifadesi olduğunu belirtmek isterim.

Bu noktaların gözönünde bulundurulması, sosyalist yönelimli ülkelerde devlet sektörünün sosyal-ekonomik niteliği sorununa bir yanıt bulmaya yardımcı olur. Biliniyor ki, ne özel iyelikten devlet iyeliğine geçiş, ne de sermayenin ulusal «rengi»ndeki bir değişme, devlet sektörünün niteliğini belirleyen üretim ilişkilerinde bir değişikliğe neden olabilir. Ama, yabancı sermayenin iyeliğindeki taşınabilir (menkul) değerlere dayalı bir devlet sektörünün kurulması, L. Georgiev'in sandığı gibi, yalnızca ulusal iyelik

biçiminde bir değişiklik ifade etmez. (4) Yabancı tekel ve devlet-tekellci sermayesi tekellci olmayan ulusal devlet sermayesine yol verir. Kapitalist doğrultulu ülkelerde bile yabancı iyeliğın ulusallaştırılmasının yalnızca emperyalist tekellerin konumlarında bir zayıflamaya yol açmakla kalmayıp, aynı zamanda ekonominin toplumsal niteliğini yerel burjuvazinin, çoğu kez orta ve küçük-burjuvazinin, aynı zamanda başka toplum katmanlarının da çıkarları yönünde bir dönüşüme uğratması bu yüzdendir. İyeliğın kapitalist niteliği değişmez, ama onun sömürücü amaçlar için kullanılma derecesi kuşkusuz azalır.

Bir devlet sektörünün kurulması, kapitalist iyelik ilişkilerini şu ya da bu ölçüde sınırlar ve özel sermayenin faaliyet alanını genişletmesini, fırsatları kullanmasını engeller. Devletin yalnızca zarar eden işletmeleri ulusallaştırması, yalnızca özel sermayenin kazançlı saymadığı alanlara (ulaşım, haberleşme ve maddesel üretimin gelişmesi için zorunlu olan ekonomik altyapıya ait öteki tesisler gibi) yatırım yapması ya da elverişli bir yatırım ortamı güvenceleyerek özel sermayeyle «ortaklığa girmesi» gibi halleri bunun dışında tutmak gerekir.

Sosyalist yönelimli ülkelerde, devlet sektörünün sosyal-ekonomik niteliği konusunda farklı görüşler vardır. Bunlardan birincisi, bunun bir devlet-kapitalist sektörü olduğudur. Ne ki, bu görüş, rejimin devrimci-demokratik niteliğini ve buna uygun düşen ekonomi politikasının doğrultusunu görmezden geliyor. Daha yaygın olan ve benim de katıldığım bir başka görüş de, bu ülkelerde devlet sektörünün geçişsel olduğudur. (5) Bu geçiş niteliğinin özü, devlet sektörünün çerçevesinde üretici güçlerin nicel ve nitel gelişiminin üretim ilişkilerinde belirgin bir değişme ve bunların sosyalist tipte ilişkilere giderek yakınlaşmasıyla elele yolalmasıdır.

Bu geçiş niteliğinin somut içeriği, ancak «sosyalist yönelimli devlet-ekonomide devlet sektörü» sisteminin toplumsal ilişkilerin yeniden üretimi üzerindeki gerçek etkisi çözümlenerek açığa çıkarılabilir. Şimdiye değin bu yeterince incelenmemiştir.

Devlet sektörü, özel sermaye için kârlı yatırım alanı olan ya da olabilecek alanlar da içinde, en geniş sanayi dalları ve faaliyet tiplerini kapsar. Bu en başta sanayi için geçerlidir. Nitekim, Cezayir'de imalat sanayiinde devlet sektörünün payı % 90, Tanzanya'da % 50'dir.

Devlet maliye sistemini (kalkınma bütçeleri) ve banka ve kredi araçlarını birikimlerin kendi yararına yeniden dağılımı için kullanır. Bu, çoğu kez (ulusal ve yabancı) özel sermayenin belli ölçüde genişletilmiş yeniden üretimini de doğurur; ama burada temel ve belirleyici etken devlet

(4) BSS, Temmuz 1977.

(5) Bu görüş Irak Komünist Partisi MK üyesi Adel Haba tarafından açıklıkla formüle edilmişti, BSS, Aralık 1977.



sektörünün daha hızlı gelişimidir. Onun üretici güçlerin gelişiminin bir ana kanalı ve devrimci-demokratik erkin bir maddesel tabanı haline dönüşmesi, sosyal-ekonomik alanda sosyalist yönelimin temel bir özelliğidir. Devlet sektörü özel sermayenin yeniden üretimine dolaylı-dolaysız hizmet etmiyorsa, devlet-kapitalist işletmeciliğinin başlangıç özelliklerini yitirme yolunda demektir.

Güçlü bir devlet sektörünün kurulması yalnızca iyelik ilişkilerinde belirgin değişiklikler getirmez. Değiş tokuş ve üleşim ilişkilerini sömürü unsurunu son kertesine dek sınırlayacak biçimde baştan yapılandırmak belki de daha önemli bir noktadır. Gerçi, devlet sektörünün rolü ile tüm olarak devletin ekonomik politikası arasında bir ayırım yapmak özellikle zordur. Sorunun bu yanı en az incelenmiş olanıdır. Çok sektörlü bir toplumda değiş tokuş ve üleşim ilişkileri son derece çeşitli ve karmaşıktır; bu yalnızca ilkel üleşim sisteminin karışık niteliğinden ötürü değil, aynı zamanda ulusal ürün ve gelirin çeşitli bileşkenlerinin yeniden üleşiminden de ötürüdür. Yine de, bunların sosyalist yönelimli ülkelerde devlet sektörü üzerindeki etkisinin üç ana çizgisi ayırılabilir.

Birinci çizgi, bunun emekçilerin gelir ve tüketimlerinin formasyonuna doğrudan katılışdır. Burada, öbürlerinin yanısıra devletin yatırım faaliyetlerine bağlı olan işsizliğin boyutları (özel işletmelere kıyasla) devlet işletmelerindeki ücret ve çalışma koşulları, devlet sektörünün bağımsız bir parçası ve ayrı ayrı üretim birimleri ve başka örgütlerde buna karşılık-lanan altsektörler olarak toplumsal altyapının kurulup geliştirilmesi özel bir önem taşır. İkinci çizgi, devlet sektörünün içerde ve dışarda özel kapitalist işletmelerle ekonomik ve mali bağlarına ilişkindir. Üçüncü çizgi ise, bu sektörün küçük-meta ve yarı yarıya kendini geçindiren çiftliklerle olan ilişkileriyle ilgilidir. Buradaki en önemli etkenler devlet işletmelerine bir yandan hammadde, enerji vb. temini için, öte yandan ürünlerinin pazarlanması için gereken koşullar (fiyatlar, değerler vb.) devlet sektörünün öteki meta üreticilerinin ürünlerinin pazarlamasına katılması (özel ticaret orta katmanlarının dışlanması); dışsatım ve dışalım işlemlerinin devlet temsilciliklerinin elinde toplanması; devlet bankacılık sisteminin devlet ve özel işletmelere kredi verme koşulları ve olanaklarıdır.

Ayrıca, devlet sektörünün, topyekün ekonomik politika çerçevesinde değiş tokuş ve üleşim ilişkilerini nasıl etkilediğine ilişkin çeşitli gösterge gruplarını belirtmek istiyorum: En başta, toplumsal gelir ve tüketim yapısına ilişkin veriler ayrı ayrı nüfus gruplarında kişisel gelir düzeylerindeki değişiklikleri, sanayi ve büro işçilerinin çeşitli katmanları arasındaki ücret uçurumlarını kapatma yönünde atılan adımları, devlet işletme ve bürolarında güvenceli en az ve en yüksek ücret düzeylerinin saptandığını, ilk elde en yoksul ve en varlıklı kesimlerde olmak üzere, nüfusun çeşitli kesimlerinde kişisel tüketim düzeyi ve yapısındaki değişiklikleri gösteriyor.

İkinci gruptaki göstergeler, toplumsal tüketim fonlarının oluşumunu belirtiyor: toplumsal altyapı, parasız sağlık hizmetleri, ilk-orta ve yüksek öğrenim, emeklilik vb. de içinde olmak üzere, devletin toplumsal alan içinde ayırdığı tahsisat.

Üçüncü gösterge grubu, ekonominin devlet ve özel sektörlerinde sermaye yeniden üretiminin durumunu anlatıyor. İki sektörün yaptığı banka depozitlerinin miktarına, aralarındaki kredi dağılımına ve özellikle bu sektörlerdeki net olmayan sermaye yatırımlarına bakarak, bu konuda bir yargıya varılabilir.

Burada bütün sosyalist yönelimli ülkelere ilişkin güncel verileri sunmak olanaklı değil. Ama örnekleyerek, sözgelimi oldukça uzun bir sosyal-ekonomik dönüşümler dizisi gerçekleştirilmiş bulunan Cezayir'i ele alabiliriz. 1964'de Cezayir devleti tarım işçileri için bir asgari ücret oranı belirlemişti, bu oran o günden bu yana birçok kez yükseldi. Sanayi ve hizmetler alanındaki işçilerin en yüksek ve en düşük ücret düzeyleri arasındaki uçurum belirgin ölçüde daraltılmış ve devlet çalışanları için bir ücret tavanı belirlenmiştir.

Devlet ekonomik kalkınmanın baş sorumluluğunu üstlenmiştir. İlk dört yıllık gelişme planından başlayarak (1970–1973) devletin ekonomiyeye toplam yatırım payı % 90 dolayında yükselmiş ve o günden bu yana bu oranın altına hiç düşmemiştir. Devletin net olmayan yatırımlarının kabarık bir bölümü toplumsal alana ve toplumsal tüketim fonlarının kurulmasına yönelmiştir. İlk dört-yıllık planda ülkede üretilen tüm eşya ve hizmetlerin % 15–20 kadarı bu amaçla kullanılmıştır.

Demek ki, sosyalist yönelimli ülkelerin devlet sektörünü, kapitalist yolu izleyen ülkelerdeki devlet-kapitalist sektörüyle özdeşleştirmek gerek. Burada en önemli nokta, bu sektörün gelişiminin özel sermaye ve kapitalist üretim ilişkilerinin yeniden üretimi olanaklarını genişletmeyip, tersine sınırlamasıdır; bu, ekonominin gerek üretim gerekse üretim dışı alanlarını kapsar; emekçi yığınların çıkarlarını karşılayan kişisel tüketim toplumsal fonlarını kuran devlettir; devlet işletmeciliğinin gelişmesi, bir yandan nüfusun ana kitlesinin yaşam düzeylerinin yükselmesine, öte yandan sömürücü toplum kesimlerinin gelirlerinin azalmasına vb. dolaylı-dolaysız yardımcı olur.

Ama, devlet sektörünün gelişiminin, doğrudan doğruya çok sektörlü ekonomiden, sosyalist ya da sosyalizm öncesi ekonomik sistemin ana ögesi olan üretim araçlarının toplumsal iyeliğine götüreceğini sanmak yanlış olur. Devlet sektörünün ekonomik kalkınmanın başlıca etkeni haline dönüşmesi, özel sermayenin faaliyetini kısıtlarken, toptan tasfiyesine yol açmaz; bu faaliyet ulusal ekonominin gelişimi için kısmen korunur. Üstelik, devlet sektörü, onun gelişmesini kendi çıkarları yönünde kanalizetmeye çalışan ulusal ve yabancı özel sermayeyle işbirliği yapar. Devlet

desteginde küçük meta üretimi kapitalist işletmeciliği sürekli doğurur. Bu koşullarda yüksek yönetici kadro kimi zaman devlet iyeliğini ve kendi yetkilerini kişisel kazanç amacıyla kullanma hevesine kapılırlar; bu da, devlet ve ekonomi aygıtının yozlaşarak bürokratik burjuva bir nitelik almasına ve sonuçta devlet sektörünün yapısında değişikliklere neden olabilir.

Devlet iyeliğini özel sermayenin yararına kullanma olanakları, ekonomik yönetim kadrosunun bazı üyelerinde görülen burjuva tavırları benimseme eğilimi, bunların çıkarlarıyla çakışması büyük ölçüde sosyalist yönelimli ülkelerin gelişmiş kapitalist ülkelerle sıkı bağlar içinde bulunmalarından, ekonomik ve teknik yardımın büyük kısmını bunlardan almalarından, yabancı sermayeyle birlikte karışık şirketler kurmalarından, vb. ötürüdür. Başka bir deyişle, eski sömürge ve yarı sömürgeler sosyalist yönelimli ekonomik gelişme sürecinde, dünya kapitalist ekonomi sisteminin içinde kalmakta devam ediyorlar. Bu koşullarda devlet sektörü, devlet kapitalizmi yönünde evrimleşebilir ya da hatta bir ölçüde yeniden özel iyeliğe dönüşme «yıpranabilir». Bu gibi geri adımlar genel kural olarak, ülkenin politik yönetimi sosyalist yönelimden uzaklaştığı zaman meydana gelir; Mısır Arap Cumhuriyeti'nde olduğu gibi. (9) Aynı zamanda, devlet sektörünün özel işletmeciliğe aktif bağımlılığı da böyle bir uzaklaşmanın sosyal-ekonomik dayanağını oluşturur.

Devlet işletmeleri, iç ve çoğu kez dış pazarda özel sektörle uzun süreli rekabetinde sık sık dezavantajlı bir durumda bulunurlar, çünkü bu işletmeler genel olarak daha iyi çalışma koşulları sağlar, özel sermayeden çok daha fazla miktarda toplumsal harcama yapar vb. Devlet sektörünün özel sermayeyle savaşımındaki avantajına gelince, bu dengeli gelişmeyi ve ayrıca kuşkusuz mali ve maddesel kaynakları değerlendirmek ve daha büyük bir etkinlikle kullanmak için geniş olanakların varlığını içerir.

Elbette, devlet sektörünün, kapitalist rekabet yasalarının etkisi altında darmadağın gelişen özel sektör ve dış pazarlarla olan sıkı bağları yönetimde planlama ilkesinin kullanılmasına mutlaka etki edecektir. Bu koşullarda planlama büyük ölçüde kontrol dışındaki ekonomik süreçlerin öngörülmesine dayanır; öyle ki, devlet sektörünün önüne konan somut hedeflerin kimi zaman kapsamlı bir şekilde değiştirilmesi gerekli olur. Böylece, dış pazarda meydana gelen bir değişiklik kaçınılmaz olarak dış-satım ve dışalım, devlet bütçe varlığı ve devlet yatırımlarına ilişkin plan öngörülerinin gözden geçirilmesini zorunlu kılar. Bütün bunlara karşın, planlama devlet sektörünün bütünüleyici bir özelliğidir. Sosyalist yönelimli ülkelerde yönlendirici öğesinin ağırlığı artan planlama, kapitalist yönelimli ülkelerdekine tersine, yalnızca ekonomik değil, toplumsal alanı da, toplumsal ilişkilerin yeniden üretimini de kapsar.

(9) Naqib Kemal, «Teslimiyetçiliğin İyüzü», BSS, Mart 1979.

Sosyalist yönelimli ülkelerin en çetin sorunlarından biri de, devlet sektörünün etkinlikli işleyişini sağlamaktır. Bu sorunu daha da zorlaştıran nokta, özel olarak, bunun çözümüyle bağlı teorik konuların henüz tam işlenmemiş olmasıdır. Burada genel konulardan yalnızca birkaçına değineceğim.

Bana göre, devlet sektörünün (daha kesin bir deyimle, bunun çerçevesinde üretimin) *ekonomik* etkinliği ile sosyal-ekonomik gelişmenin stratejik görevleri açısından etkinliği (buna da *toplumsal* etkinlik diyelim) arasında bir ayırım yapmak gerekir. Ekonomik etkinlik üretimin ürünleri ve masrafları karşılaştırılarak saptanır. Meta-para ilişkileri ortamında böyle bir karşılaştırma pratikte ancak değer olarak somutlanabilir. Devlet sektöründe *ekonomik etkinliğin değer göstergesinin çoklu bir karakterizasyon* yerine basit (nicel) bir açıklama getireceği de bellidir. Bununla ilişkili ortak, birçoklarının savunduğu gibi, özel sektörün tersine devlet sektörü için etkinliğin sürülen sermayeden edilen kâr biçiminde ifade edilmesinin ikinci derecede önemli olduğu, asıl amacın kalkınmayı hızlandırmak, verimi artırmak, geriliğin üstesinden gelmek, vb. olduğu düşüncesinin yanlışlığını belirtmeye izin verin. (?) Böyle düşünenler, ekonomik gelişmenin amaçları ile araçlarını düpedüz karıştırıyorlar.

Sosyalist yönelimli ülkelerde amacı yukardaki hedeflere ulaşmak için vargüçüyle çalışmak olan devlet sektörünün etkinliği ne denli yüksek olursa, bu çabasında o denli başarılı olur. Ekonomik etkinliği hafife almak, devlet sektörünün özel kapitalist işletmecilikle rekabet gücünü kaçınılmaz olarak yokeder. Devlet sektörünün ekonomik etkinliğini değerlendirme ölçütü ayrı bir konudur. Doğal olarak, devlet, sürülen sermayeden edilen kârın hacmine bakmakla yetinemez. Yalnızca işin kârıyla ilgilenemez; aynı zamanda sermaye yatırımından sağlanan değer biçimindeki artık-ürünün toplam tutarına, yani tüm olarak ekonomideki kâr oranına da ilgi göstermesi gerekir.

Hızlı ekonomik gelişmeyi sağlamak, üretim hacmini genişletmek ve bağımsızlığı güçlendirmek için, bu kâr oranı devlet sektörünün gelişiminin planlamasında en yüksek düzeyde tutulmalıdır. Bence, tüm olarak ekonomideki kâr oranı sosyalist yönelimli ülkelerdeki devlet sektörünün sosyal-ekonomik içeriğiyle uyuşur ve ekonomik etkinlik için iyi bir ölçüt işlevi görür. Bu, genişletilmiş yeniden üretimin niteliğinden gelir ve aynı zamanda her ekonomik kararın ilerici toplumsal gelişmenin gereklerine uygun ölçülere göre değerlendirilmesine olanak verir.

(?) Örneğin, bkz. BSS, Aralık 1977.

## LATİN AMERİKA: DEĞİŞİM ZAMANI

Devrim ve devrime giden yollar. Bunlar, üç Orta Amerika devleti Guatemala, Salvador ve Kosta Rika'nın komünistlerinin ve tüm demokratik, yurtsever güçlerinin ana sorunlarıdır.

### **Yaklaşan Kavganın Habercisi**

*Carlos Gonzales*

*Guatemala Emek Partisi Genel Sekreteri*

Guatemala Emek Partisi 30 yaşındadır. Son 25 yılda, kesin gizlilik içinde çalışmıştır. O yıllar, birbiri ardına gelen gerici diktatörlüklerin şiddeti devlet politikası ve bir hükümet aracı haline getirdikleri, halkımız için acı dolu yıllardı. Rejimin faşistleşmesinin başlangıcını oluşturan 1963 askerel darbesinden sonra baskılar özellikle yoğunlaştı. O tarihten bu yana 30.000'den fazla Guatemalalı öldürüldü ya da «yitik sayıldı» (1) GEP MK Genel Sekreterleri Bernardo Alvaro Monzon ile Huberta Alvarado Arellana da içinde, Merkez Komitesi'nin 19 üyesi, onlarca parti militanı ve yüzlerce parti üyesi katledildi ya da kavgada can verdi.

Guatemala komünistleri yığınlara, onların devrimci enerjisine olan güvenlerini hiçbir zaman yitirmemişlerdir. Nitekim, 1972 Martında, silâhlı savaşım pratikte yenilgiye uğradığında ve devrimci hareket bir bölünme dönemine girdiğinde GEP MK, yakın bir gelecekte yığın savaşımının yoğunlaşacağına ilişkin kesin inancını belirtmiştir. İnancımız doğru çıktı. Daha 1973 yılında, yaşam pahalılığını, yoksulluğu, baskıları protesto eden geniş halk katmanlarının kucaklayan büyük bir grev ve eylem dalgası, ülkeyi sarstı. Diktatörlüğe karşı direniş yaygınlık kazanıyordu. (2) 1978'de, sınıf savaşları özellikle keskin bir niteliğe büründü. (3)

(1) Guatemala Barış İçin Savaşım Komitesi'nin verilerine göre, 1 Temmuz 1978–28 Şubat 1979 arasında, baskı organları politik nedenlerle 1.180 kişiyi katletmiştir. Bu yılın ilk aylarında yasal demokratik muhalefetin birçok yöneticisi Doktor Alberto Fuentes Mohr, Doktor Manuel Colom Argueta ve ünlü üniversite profesörü, sendika avukatı Manuel Andrade Roca öldürüldü.

(2) Daha fazla ayrıntı için, bkz. M. Rodriguez «Guatemala için çetin sınavlar», BSS, Eylül 1974.

(3) En yığınsal eylemler şöyleydi: Kamu görevlilerinin grevleri (Şubat-Mart) idarelerin ve cumhuriyetin hükümet servislerinin % 60'ından çoğunun çalışmasını felce uğratmış ve yetkilileri ücretleri yükseltmek, hareketin yöneticilerine karşı baskı kullanılmayacağı yolunda söz vermek zorunda bırakmıştır; 1 Mayıs dolayısıyla yığınsal bir gösteri ve miting; Panzos kırımına karşı binlerce kişiyi kapsayan bir gösteri; halk güçlerinin harekete geçme, örgütlenme, birlik düzeyinin yüksek oldu-

Faşizan diktatörlük baskıyı tırmandırmaya devam ediyor. Oysa, giderek büyüyen ekonomik ve toplumsal bunalımın yolaçtığı yığınsal savaşımın hızlanmasını durduracak güce sahip olmayan diktatörlük demagojiye başvuruyor, «barış diyalogu», «demokratikleşme», «büyük toplumsal barış pak-tı» gibi düşüncelerde ayak diriyor.

Diktatörlük zaman zaman, demokratik reformlar belgisi altında yapılmasına karşılık, gerçekte, erkte bulunan kimi gerici çevrelerin ötekilerle yer değiştirmesi anlamına gelen genel «seçimler» düzenleyerek, ülke halkını ve dünya kamuoyunu yanıltmaya çalışıyor. Geçtiğimiz yıl yapılan seçimlerin sonucunda ultra gerici bir parti olan Ulusal Kurtuluş için Hareket (MLN) (4), Romeo Lucak Garcia'nın yönetmenliğindeki hükümete yerini bıraktı. Bu hükümet, büyük tarım ürünleri dışsaticımlarının, finans kapitalin, ABD emperyalizmi ve çokuluslu şirketlerin hizmetindeki sanayici ve tüccarların ekonomik çıkarlarını dile getiren yeni bir politik koalisyona dayanmaktadır. Anayasacı Demokrat Parti (PID) (5) ile Örgütlü Aranist Merkez'in (CAO) (6) çevresinde oluşan bu koalisyona, 1966'da sağcı konumlara geçmiş olan sözümona Devrimci Parti (PR) (7) «yeni» güç olarak katıldı. Bağımlı ve çarpık kapitalizm koşullarında sürdürülen ekonominin «modernleştirilmesi», MLN'nin erkten uzaklaştırılmasına neden olmuştur. Şimdi, burjuvazi ile toprak sahipleri oligarşisi ve Amerikan emperyalistleri, ekonomik ve politik tam bir egemenlik kurma yolundaki «yeni» güçler tarafından yerinden edilmekte olan (zorlu bir direnişe karşın) tutucu grupların çıkarlarının temsilcisi olan MLN'nin hizmetlerinden vazgeçebilirler.

Oysa, erkin, iç çelişkiler yüzünden güçsüz ve bölünmüş bir Lucak Garcia hükümetine geçmiş olması, halk yığınlarının savaşımının dışında ve özellikle partimizin ülkenin politik yaşamında oynadığı rolü gözönüne almadan düşünülemez. Daha 1974 yılında, GEP, en gerici unsurları hükümet dışına çıkarmak için, demokratik çevreleri savaşıma çağırdı. Bu, halk hareketinin ilerlemesi için koşulları toparlama olanağını verecekti. Bu

ğunu gösteren Ekim genel grevi kentçi ulaşım ücretlerini % 100 artırmak isteyen belediyeyi geri çekilmek zorunda bırakmıştır; Üniversite Öğrencileri Birliği başkanı Oliverio Castenida'nın katledilmesini protesto etmek için yapılan büyük gösteriler. Bu yıl içinde, baskının artmasına karşın, rejimi protesto eden halkın geniş kesimlerini içine alan grevler, gösteriler ve öteki eylemler birbirini izlemiştir.

- (4) Yabancı tekellere sımsıkı bağlı olan ve gemsiz bir anti-komünizme sarılan burjuvazi ile büyük toprak sahipleri oligarşisinin çıkarlarına hizmet etmektedir.
- (5) Büyük burjuvazinin, büyük toprak sahiplerinin ve erkte yer alan gerici militarist kliğin çıkarlarını savunmaktadır.
- (6) Eski Başkan Arana Osario yandaşlarının politik gruplaşması. Şimdilerde, Gerçek Ulusçu Merkez adını taşıyor.
- (7) Emperyalist yanlısı burjuvazinin ve oportünist eğilimli küçük burjuvazinin çıkarlarını savunur.

hedefe bir ölçüde ulaşıldı; ama biz, şimdiki durumun doğurduğu tehlikenin bilincindeyiz.

Yönetici çevrelerin içindeki çelişkilerin faşizmin gelmesine yol açabileceği gerçeğini yadsımıyoruz: Yiğınların savaşımının yükselmesine karşı rejimin ve emperyalizmin yanıtı faşizm olabilir. Günümüzde baş tehlikeyi oluşturan bu durum, demokratik halk güçlerine, hükümet içindeki en gerici ve en inatçı unsurlarla savaşmak ya da onları yalıtılmak ve MLN yanlılarını erkten uzaklaştırmak ödevini getiriyor. Öte yandan, emperyalizme ve gericiliğe, halkı daha büyük felaketlere sürüklemeye olanağını verebilecek serüvenlerin ve provokasyonların her türüne karşı savaşım yürütmek zorunludur.

GEP MK Politik Komisyonu şöyle bir uyarıda bulunmuştur:

Bugünkü ortamda, «bir yandan, ayrıcalıklarından yoksun kalan ekonomik gruplara, öte yandan, kitlelere güvenden yoksun oluşları nedeniyle, emperyalizmin ve gericiğin provokasyonlarına ve oyunlarına kapılan – ki emperyalizm ve gericilik, onları, halkın geniş kesimlerini savaşımından caydırmanın, hedef şaşırtmanın, anlaşmazlıklar ve ayrılıklar yaratmanın bir aracı olarak görüyor – orta katmanların proleter olmayan köktenci unsurlarına özgül darbeci eğilimlerin şiddetlendiği görülüyor.»<sup>(8)</sup>

Yukarıda söylenenlerin ışığında, şimdiki ortamda partimize düşen rol anlaşılıyor. GEP, işçi sınıfı ve onun öncüsünün baş kazanımını temsil etmektedir. Kuruluşundan beri kapitalist sömürüye karşı demokrasi, toplumsal ilerleme ve halkın gönenci yolunda yürütülen savaşımı yönetiyor. Bu devrimci hedeflere ulaşmak için Marksizm-Leninizmi ülkenin somut gerçekliğine yaratıcı biçimde uygulamaya çalışıyor.

Otuz yılda Partimiz zengin bir savaşım deneyimi biriktirdi ve bundan değerli dersler çıkardı; çetin gizlilik koşullarında çelikleşti ve bugün ideolojik, politik ve örgütsel planlarda, halkımızın utkusuyla biteceğine emin olduğumuz yeni sınıf kavgalarına hazırdır. Emekçiler arasında otoritesi sürekli artan GEP'nin etkinliğine tartışmasız bağlı olan 1978 yılındaki halk hareketinin kazandığı başarılar buna tanıktır.

Programında belirtilen stratejik hedef için savaşımında – sosyalist açılımlı anti-emperyalist tarımsal halk devriminin gerçekleşmesi – GEP, silâhlı savaşım da içinde, en değişik eylem biçimlerini kullanmıştır. Partinin sıralarında hem sağ revizyonist eğilimlerin – ki bunlar ülkede silâhlı savaşımın anlamını kavramamışlardır – hem de devrimin barışçı olmayan yolunu kabul etmeyen ve kitlelerin rolünü küçümseyen goşist ve serüvenci eğilimlerin uç vermesinin nedeni budur.

GEP, sağ ve «sol» sapmaya karşı savaşım yürütüyor. Partinin birlik ve

(8) «Nuestras Ideas», Sayı 2, Nisan-Haziran 1978.

beraberliğini sarsan fraksiyoncu çalışma, disiplinin, Leninci yönetim biçiminin ve demokratik santralizm ilkesinin önüne geçerek, örgüt sıralarına anarşinin girmesi tehlikesini taşıyordu. Bu çalışma yenilgiye uğradı. Zorlu bir ideolojik ve politik iç savaşım sonunda parti, Merkez Komitesi'nin, Politik Komisyon'un, Sekreteryaya'nın çevresinde birleşti, gücünü perçinledi. Bu savaşımında, hep Lenin'in şu sözlerini anımsadık: « . . . Sekterlikten, senben çekişmelerinden, acınası yuvar anlayışından ne denli uzak olursak, parti üyeleri arasındaki anlaşmazlıkların açık açık ve sonuna dek tartışılması, bu anlaşmazlıkların çalışmamızı kösteklememesi, faaliyetimizde dağınıklığa yol açmaması, merkez organlarımızın çalışmasına engel olmaması için o denli enerjik biçimde davranabiliriz.»<sup>(9)</sup>

Fraksiyoncular, partide yönetici yerleri ele geçirmeye kalkıştılar. Ama, yenilgiye uğrayınca, açıktan bölücü bir faaliyete geçtiler. Kanımızca bunun da üstesinden gelinecektir. 1978 Ekiminde, GEP MK'nin son tam üyeli toplantısına sunulan raporda şöyle belirtiliyor: «Salt biçimsel ve politik olmayan bir birlik uğruna hiçbir uzlaşma olanaklı değildir . . . Herşey bizden yana. İleriye doğru gitmeliyiz ve yalnızca, halkın savaşında giderek daha büyük bir rol oynama arzumuz doğrultusunda kalmayarak, aynı zamanda iç sorunların çözümü yönünde de ilerleyeceğiz. Bunun için, işçi sınıfına ve onun öncüsüne yabancı, sağ ve «sol» her türlü küçük burjuva sapmalara ve çarpıtmalara karşı sınıfsal birliğimizi pekiştirmek gerekir.

GEP, kendi içindeki fraksiyoncu çalışmanın, geçmişte silâhli savaşıma karşı olanlarla, bugün silâhli savaşımından yana olanlar arasında varılan anlaşmadan kaynaklandığı görüşündedir. Devrimci savaşımında yığınların kendiliğinden hareketini mutlaklaştırmak, partiye kendi dogmalarını dayatmaya yeltenen sağ revizyonistlerin işidir. Tarihin temel itici gücü olarak işçi sınıfının devrimci rolünü, işçi sınıfının erk savaşımını örgütleyecek ve devrimin öncülüğünü yapacak kendi politik partisine sahip olma zorunluğunu kavrayamayan sosyalist ütopyacıların yaptıkları gibi işi Tanrıya havale etmek sağ revizyonistlere özgüdür. Öte yandan, yığın savaşımının kendiliğinden yanını küçümsemek, açıkl tehlikesi altında, yığınları, haklarına saygı istemini ileri sürmeye zorlayan nesnel etmenleri gözönüne almamak demektir. Aslında, bilimsel sosyalizm ile işçi hareketini birleştiren bir güç olarak, yığınlar partinin zorunlu olduğu bilincine varmadan önce komünist partisi mevcut değildi. Halk hareketinin kendiliğinden niteliğini mutlaklaştırmak önünde sonunda tasfiyeci eğilimler yönünde yozlaşır.

Biz Guatemala komünistleri, halka zorla dayatılmış bir rejimde, Lucas Garcia hükümetinin kullandığı yöntemler zorunlu olduğundan, baskı ve terörün sürekli tırmanışının kaçınılmaz olduğu kanısındayız. O nedenle,

<sup>(9)</sup> V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 7, s. 150.



daha çetfn sınavlara hazır olmak durumundayız. Her ne olursa olsun, olayların gelişimi daha çok halk hareketinin rolüne bağılı olacaktır. Yığınların devrimci savaşıma katılımı ne denli yüksek olursa, devrimci, ilerici, demokrat güçleri rahatça ezmek askersel diktatörlük için o ölçüde zorlaşacaktır.

Bugünkü durumda, halk hareketinin birincil görevi faşist terörü durdurmaktır. Savaşımı yoğunlaştırırken halk güçleri, baskı ve terörü sürdürmeyi hedef alan canice bir politika izleyen hükümet içindeki en gerici unsurları yalıtlayabilir ve yok edebilirler. Yurtseverleri ve demokratları öldürerek, tutuklayarak söz konusu unsurlar, devrimci ve ilerici güçleri, yasal demokratik muhalefeti yalıtılmaya yol açacak eylemlere sürüklemek istiyorlar. Aşırı sağ kanadın kalleş planı bizi serüvenciliğe itmeyi, en geniş halk güçlerini içine alacak birleşik ve güçlü bir yığın hareketinin gelişmesi için savaşımdan saptırmayı amaçlıyor. Böylece bu plan, hükümeti ve onun hizmetindeki yarı askersel faşist grupları yalıtılmaktan bizi alıkoyacaktır.

Gerici askersel diktatörlüğün cinayetlerine ve zorbalığına son vermek için, bu denli zor koşullarda savaşan Guatemala'nın kahraman halkı için güçlü bir uyarıcı olan dayanışma hareketini yükseltmek gerekiyor.

Baskı aygıtının yürüttüğü karşıaldırıya karşın, kentlerde ve kırlarda halk hareketinin eriştiği yüksek olgunluk derecesi yığın hareketlerinin aralıksız yükseleceğini öngörmemize elveriyor. Üstelik bu, ülkenin içinde bulunduğu ağır ekonomik bunalımın yükünün işçi sınıfının, gelir kaynağı olmayan küçük köylülerin, orta katmanların, kısacası bütün çalışan kesimlerin sırtına bindiği koşullarda gerçekleşiyor.

Uzun erimli açılımlar ise daha çok halk hareketi ile yönetici sınıflar arasındaki güçler oranına bağılı kalacaktır. Kendi iç çelişkileriyle kıvranan yerli gericiğin ve emperyalizmin konumlarının giderek zayıfladığının sayısız belirtileri var. Bunların ülke içindeki yalıtılma derecesi ve uluslararası arenada prestij kaybı büyüyor. Buna karşılık halk hareketi genişliyor ve gittikçe daha köklü ekonomik ve politik istemler ileri sürerek güçleniyor. 1978 Ekiminde, halk hareketi hükümet karşısı bir nitelik kazandı. Anti-diktatoryal eylemler genişledikçe, devrimci, demokratik ve ilerici kesimler açısından güçler oranı daha elverişli hale gelecektir.

Bu bağlamda partimiz, asgari bir ivedi istemler programı temelinde, tüm devrimci, ilerici, demokratik, anti-emperyalist kesimleri içerecek geniş bir savaşım cephesi örgütlemek amacıyla en geniş demokratik güçlerin eylem birliğini öne çıkarıyor. <sup>(10)</sup> Bu program beş noktadan oluşuyor:

– İşçilerin, köylülerin, öğrencilerin örgütlenme hakkına saygı:

(10) Şubat 1979'da, ülkenin en geniş temsil yeteneğine sahip demokratik halk örgütlerini kapsayan, Guatemala'da baskılara karşısı bir Demokratik Savaşım Cephesi'nin kurulması GEP'nin uyguladığı bu politikanın etkinliğinin bir işaretidir.

- İşçilerin ve memurların ücretlerinin yükseltilmesi, yüksek yaşam pahalılığına karşı önlemler, köylülere toprak verilmesi;
- Faşist gericiğin hizmetindeki yarı askersel grupların dağıtılması ve baskıların durdurulması;
- Halk örgütlerine yasallık verilmesi ve insan haklarına saygı;
- Doğal kaynaklarımızın ve zenginliklerimizin emperyalizme sunulmasına son vermek, ulusal egemenliği ve bağımsızlığı savunmak.

Daha uzak bir gelecekte devrimin barışçı olmayan yolu belirleyici bir önem kazanacaktır. GEP 4. Kongresi'nce (1969) çizilen doğrultu böyledir. GEP'nin 29. yıldönümü dolayısıyla MK Politik Komisyonu'nun yayımladığı bildiri de şöyle deniyor: «Biz devrimci süreci, tarihsel hal ve koşulları, halkın desteğini ve bu süreci başarıya ulaştırma ve daha yüksek bir düzeye çıkarma yeteneğimizi gözönüne alarak, değişik yöntemlerde ve biçimlerde ortaya çıkacak uzun soluklu bir savaşım olarak görüyoruz.»<sup>(11)</sup>

Kimi güncel uluslararası sorunlarda GEP'nin konumunu kısaca sergilemek isteriz.

Kanımızca, dünyanın gelişmesine bağlı ana sorun savaş ve barış sorunudur. Emperyalizme ve onun saldırı ve silâhlanma yarışı, provokasyon ve tehdit politikasına karşı halkların yürüttüğü savaşım da yaşayan sosyalizm temel gücü oluşturuyor.

Emperyalizmin ve bağlaşıklarının saldırgan politikası uluslararası durumun birçok kez şiddetlenmesine yol açmıştır. Bu bakımdan Pekin yöneticileri onlara küçümsenmeyecek bir yardım sunuyorlar. Barış ve barış içinde birarada yaşama, halklar arasında dostluk ve işbirliği yolundaki çabaları baltalıyorlar; dünyadaki gerilim ocaklarının üstüne ateşle gidiyorlar. Angola, Mozambik, Etyopya, Afganistan'da ulusal kurtuluş savaşımına karşı konumlarda yer aldılar; Vietnam'ın kahraman ve yenilmez halkını «cezalandırmak» için oraya askersel birlikler gönderdiler; 40 yıl boyunca Nikaragua halkına etmediğini bırakmayan Somoza'dan pamuk satın aldılar; Latin Amerika'da, özellikle Guatemala'da faşist ve gerici diktatörlükleri destekliyorlar.

Bütün bunlar, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe, ırkçılığa ve ırk ayrımına (apartheid) karşı ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için kavga veren halkların çıkarlarına yanıt getiren Sovyetler Birliği'nin, Küba'nın ve öteki sosyalist ülkelerin tutarlı enternasyonalist politikasıyla çarpıcı bir çelişki oluşturuyor.

Bu açıdan biz Guatemala komünistleri, sosyalizmin ve komünizmin kurulmasının, dünya sosyalist sisteminin uluslararası durum üzerinde artan etkisinin, tüm devrimci ve anti-emperyalist güçlerin dayanışmasının pekişmesinin günümüzde kazandığı önemi belirtmek isteriz.

(11) «Verdad», No. 223, Eylül 1978.

Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun öbür ölkelerinin uluslararası iklimi yumuŝatma yolunda harcadıkları çabalara yüksek bir değer biçiyoruz. Sosyalist topluluğun farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde birarada yaşaması, halklar arasında karŝıkklı olarak yararlı işbirliği ve dostluk politikası, halkımızın kurtuluşu uğruna verdiğimiz zorlu ve çetin savaŝımda ilerlemek için bize yardım ediyor. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ölkelerin, uluslararası sorunları ve çatıŝmaları görüŝmeler yoluyla çözümlenmeyi amaçlayan gerçekçi politikasını candan selamlıyoruz. Bir zayıflık belirtisi olmaktan uzak bu politika, halkların iyiliği, ilerleme, bağımsızlık ve güvenliğin çıkarı doğrultusunda izlenen sağlam bir çizginin sonucudur.

Dünyadaki anti-emperyalist, demokratik ve devrimci hareketin bir kolu olarak Partimiz, bugünkü uluslararası durumda yumuşamayı derinleŝtirmek, tüm dünyaya yaymak ve askersel yumuşamayla bütünlemek için daha fazla çaba sarfetmek gerektiği görüşündedir.

GEP, sosyalist ölkeler partilerini birbirine bağlayan kardeşçe, yoldaşça ilişkilere yüksek bir değer biçiyor. Guatemala halkının kurtuluşu için verdiğimiz zorlu savaŝımda bizi onların başarıları esinlendiriyor.

Partimiz, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi temelinde komünist ve işçi hareketinin birlik ve beraberliğini kararlılıkla savunuyor. Georgi Dimitrov'un görüŝlerine bağlı kalarak, uluslararası görevin temel ölçütünün, SSCB ve öteki sosyalist ölkeler karşısında alınan ilkesel tavırla belirlendiği inancındadır. Partinin ve Guatemala Yurtsever Emekçi Gençliği'nin tüm üyelerini bu ruhla eğitiyoruz.

Biz gelecek konusunda iyimseriz.

Sosyalizm ve komünizm, halklara geleceğin nerede olduğunu gösterek, gezegenimizde sağlam adımlarla kendilerine yol açıyorlar. Gelişmiş kapitalist ölkelerin işçi sınıfı, etkisi gündend güne artan bir toplumsal güç haline geliyor. Ulusal kurtuluş hareketi, sürekli yeni başarılar kazanıyor. Partimizin MK Politik Komisyonu'nun bildirisinde (Mart 1979) belirtildiği gibi, Asya'da, Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ne karşı yönetimdeki Pekin kliğinin canice müdahalesini püskürten kahraman Vietnam halkı, saldırganları yeni bir bozguna uğrattı. Latin Amerika'da, Küba devriminin sağlamlaşması ve son olarak Nikaragua halkının kanlı Somoza diktatörlüğü karşısında utkuya ulaşması gibi etkenler ayrı bir önem taşıyor. Nikaragua halkının utkusunun kita halklarının, özellikle Orta Amerika halklarının savaşımı üstünde etkisi kendini duyurmaya başlıyor. Kıtanın komünist ve işçi partileri, içinde buldukları çetin koşullara ve güçlöklere karşın, büyük başarılar elde ediyorlar.

Gelecekte utkuya ulaŝacađımıza olan inancımız tamdır.

# Halk Hareketinin Perspektifleri

Arnoldo Ferreto

Kosta Rika Öncü Halk Partisi  
MK Politik Komisyonu ve Sekreteryaya Üyesi

Kosta Rika'da yapılan son genel seçimlerde, sosyal demokrat düşünceleri savunan ve Sosyalist Enternasyonal üyesi olan Ulusal Kurtuluş Partisi (UKP), yıllardan beri ilk kez yenilgiye uğradı. Reformist eğilimli dört burjuva partisinden oluşan «Birlik» koalisyonu, oyların çoğunluğunu kazandı. Muhabirimiz Arnoldo Ferreto ile görüştü ve kendisine bazı sorular yöneltti.

● **Soru:** Kosta Rika Öncü Halk Partisi'nin meydana gelen değişikliklerde konumu nedir?

● **Yanıt:** Komünistlerin görüşüne göre, UKP'nin yenilgisi ve «Birlik» koalisyonunun erke gelmesi, Partimiz açısından geri bir adımdır. Karışık bir bileşime sahip olsa da yeni hükümette sağ eğilim ağır basmaktadır. Bununla birlikte, daha derin bir çözümleme yapıldığında, belirtmek gerekir ki, Kosta Rika köklü anti-emperyalist ve demokratik geleneklere sahip, kesinlikle barış ve uluslararası yumuşama yanlısı bir ülkedir. Ülkemizde ve kapitalist düzende olabildiği ölçüde Anayasaya ve yasalara saygı gösteriliyor. Her dört yılda bir seçim yapılıyor. Politik partiler yasaldır, ordu yasal olarak yasaklanmıştır, demokratik kurumlar oldukça gelişkindir. Hükümet düzeyinde bile ülke, faşist ve gerici askersel diktatörlüklere karşı savaşım veren halklarla dayanışmadan yanadır.

Ülkenin bugünkü başkanı olan Rodrigo Carazo, yığınlarla olan bağını koparmamak ve dolayısıyla gelecek seçimlerde yenilgiye uğramamak için sakıncı davranmak zorundadır. Buna koşul olarak, kendisini destekleyen partileri dikkate almak durumundadır. Ama öte yandan sağ kanat, genişlemekte olan halkın savaşımına karşı koymak için kendisinden baskı yapmasını istemektedir.

● **Soru:** Kosta Rika'nın ekonomik ve toplumsal sorunları nelerdir?

● **Yanıt:** Ülkemiz yalnızca Orta Amerika'nın değil, aynı zamanda tüm bölgenin en gelişmiş ülkelerinden biridir. Bununla birlikte kıtanın küçük ülkelerinin birçoğunda varolan çelişkiler ve güçlüklerle karşı karşıyadır. En başta, iç pazarın dar oluşu, halkın – 2,1 milyon – satınalma gücünün düşmesine neden olmaktadır. Bu etmen, büyük ölçekli modern üretimin doğmasına, ekonomik yapıların modernleşmesine, birikimin yoğunlaşması ve dengelenmesine ayak bağı olmaktadır.

Son zamanlarda, Kosta Rika'nın ekonomik durumu, Gayri Safi Ulusal Hasılabın büyüme temposunun yavaşlaması ve dış finansman kaynaklarında artan bağımlılık ile karakterize edilmektedir. Merkez Bankası'nın verilerine göre, ülkenin GSMH'sı, 1977'de % 8,3 artarken, 1978'de sadece % 5 yükselmiştir.

70'li yılların ortalarına doğru yüksek bir düzeye ulaşan enflasyon, Kosta Rika'nın ekonomik yaşantısının ayırıcı özelliğidir. Enflasyon bu yıl % 10 artabilecektir; ülkenin parası – kolon – geçmişte Latin Amerika'nın en istikrarlı paralarından biriydi. 1960'dan bu yana % 50 bir değer kaybına uğramıştır ve bugün ülkemiz yeni bir devalüasyonun eşliğinde bulunmaktadır.

Etkinliği düşük üretim, enflasyonun kaynağını oluşturuyor. Bunun sonucu olarak yatırımlar geri kalıyor ve böylece devlet bütçesinde açık meydana geliyor. Dışsatım mallarının az çeşitli oluşu, dış ticaretten elde edilen düzensiz gelirler, Kosta Rika'nın temel dışsatım ürünleri olan şeker ve kahve fiyatlarının dünya pazarlarında düşme göstermesi de yine durumu ağırlaştırıcı etmenlerdir.

Merkez Bankası'nın hesaplarına göre, 1950'de dış ülkelerden bir cip satın almak için 1,1 ton kahve satmak gerekirken, 1974'de bunun iki katını satmak gerekiyordu. 1950'de dışardan bir traktör getirmek için 2,1 ton kahve satmak yeterliyken, 1974'de bunun 3,7 katı gerekiyordu. Öte yandan kahve dışsatımlarının sağladığı döviz girdileri, geçtiğimiz yıl 1,05 milyar dolara yükselen dış borçların amortismanına harcanmaktadır.

Ekonomimiz, Kosta Rika topraklarında bulunmayan petrolün dünya pazarlarındaki fiyatının artmasından da güçlük çekmektedir. ABD'nden satın alınan ürünlerin fiyatları da yükselmektedir. Elektrik, su, ulaşım gibi hizmetlerin fiyatlarıyla günlük tüketim maddelerinin fiyatları sürekli zam görmektedir. Öte yandan bankaların verdiği kredilerin faizleri füze hızıyla yükselmektedir. 7 milyar kolon'luk 1979 yılı bütçesi, esas olarak kredilerle kapatılan 2 milyarlık bir açık vermiştir. Sonuç olarak ülkenin, tarihinin en ağır bunalımına düştüğü söylenebilir.

● Soru: Ülkeyi bu durumdan çıkarmak için hükümetler ne gibi önlemler almaktadırlar?

● Yanıt: Ülkenin karşılaştığı son derece büyük güçlükler ivedi önlemleri dayatmaktadır. Oysa hükümet, güçlükleri hafifletmede ve varolan sorunlara kesin bir çözüm bulmada yeteneksiz kaldığını göstermiştir. Bu durum karşısında hükümet, Başkan Carazo'nun önerisiyle, sözümona «ulusal diyalog» kurma çağrısını yaparak birtakım manevralara girişti. Öteki partilerin yanı sıra, ÖHP ile birlikte Sosyalist Parti ve Devrimci Halk Hareketi'ni içeren «Birleşik Halk» Bloku ve Parlamento grubumuz, komünistlerce yönetilen sendikal örgütler diyalogta yer almaya çağrıldılar. Ne ki, «diya-

log» gerçekleşmedi; çünkü, bu çağrının ertesinde, Çalışma Bakanı Estela Quesada televizyonda Komünist Partisi'ne ve işçilerin sınıf örgütlerine karşı şiddetli saldırılar yöneltti. Bu olay, bizim görüşlerimizi paylaşmayanlar da içinde, tüm demokratik güçlerin ve tüm işçi hareketinin tepkisine yol açtı. Carazo'dan Bakan'ın konuşmasını yalanlamasını istedik. «Birleşik Halk» Bloku bu istemi destekledi. Bununla birlikte Başkan, bakanından yana çıktı. Bir protesto gösterisi olarak «diyalog»a katılmamayı kararlaştırdık. «Diyalog»un koşulları, her durumda bizim için yeterli olmaktan uzaktır. Biz gerçek bir tartışmaya, ulusal sorunların açık özgür ve demokratik bir biçimde irdelenmesine ilgi gösteriyoruz. Bu diyalog bizi tatmin edemez; çünkü, kısa bir tartışmanın ardından komisyonlar kurulacak (gerçekte de böyle oldu) ve oralarda, Başkan'ın çizdiği sınırları aşmadan, hiçbir önem taşımayan bir dizi öneri formüle edilecekti.

● Soru: Sendikal hareketin birliğine ulaşmayı elverişli kılan olanaklar ve işçi sınıfınca ileri sürülen istemler nelerdir?

● Yanıt: Çalışma Bakanı, grevlerin % 90'ının «komünist sendikalarca örgütlendiğini» kolektif sözleşmelerin ve görüşmelerin % 93'ünün bizim etkimiz altında olan örgütlerce imzalandığını ve yürütüldüğünü söyleyken kuşkusuz haklıdır. Bu doğru. Kadın bakan, «yıkıcı güçler»in (sol partileri belirtmek için kullanılan deyim) tüm işçi hareketini denetleyip, yönettiklerini, bunun da Anayasal düzen açısından tehlike oluşturduğunu ileri sürmektedir.

Bununla birlikte, bu düzenin etkinliğini sağlayan ve genel olarak demokratik özgürlükleri – düşmanlarımız bunun rolünü abartmaya çalışsalar da – güvence altına alan işçi sınıfının savaşıdır. İşte bu nedenle işçi hareketinin sağlamlaşması ve saflarının birliği ana hedeflerimizden biridir.

Komünist Partisi, şu anda varoldan çok daha büyük bir sendikal merkez oluşturma tasarısı hazırlamaktadır. Yönetiminde bulunduğumuz Kosta Rika Emekçileri Genel Konfederasyonu (KREGK), emekçilerin yaklaşık % 80'ini örgütlemiş olan en önemli sendikal merkezdir. Dünya Sendikalar Federasyonu üyesidir. Öteki sendikal merkez, Kosta Rika Demokrat Emekçiler Konfederasyonu, ABD'li «sarı» sendikalarla çok sıkı bağları bulunan Amerika içi Bölgesel Emekçi Örgütü'ne üyedir. Ayrıca, değişik eğilimlerde birkaç küçük federasyon daha vardır. Öbür sendikal örgütleri, EGK'ye bağlamayı başarmamız halinde, bu yılın sonlarına doğru ülkede, Kosta Rika'nın örgütlü işçilerinin % 90'ını temsil edecek bir sendikal merkez oluşacaktır.

İşçi sınıfı ise özellikle, günlük tüketim maddeleri ve hizmetlerin fiyatlarının istikrar kazanmasını ve ücretlerin artırılmasını istemektedir. Bunalımın tüm ağırlığını emekçilerin sırtına yüklemeye çalışan hükümetin politikasına verilen mantıksal bir yanıt bu. Bununla birlikte, işçi sınıfının istemleri

ücretler çerçevesini aşmaktadır; o ulusal kurtuluş, tarım reformu, toplumsal yaşamın demokratikleşmesi için geniş bir program öne sürmektedir. İşçi sendikalarının konumlarıyla kamu görevlilerinin, öğretmenlerin, zanaatkarların, tüccarların ve kentsel orta katmanların öteki temsilcilerinin konumları aynıdır. ÖHP bu savaşı bütünüyle destekliyor.

Komünistlerin etkisi ülke nüfusunun büyük bir bölümünü barındıran kırsal alana da yayılıyor. Komünistler, somut örnekler göstererek, reformist partilerin topraktan yararlanma hakkını değiştirmede, köklü bir tarım reformu uygulamada yeteneksiz olduklarını kanıtlamak istiyorlar. Komünist Partisi, kooperatif hareketine büyük bir önem vererek onun, köylülerin birliğinin bir biçimi ve kollektivizm ruhunda köylülerin eğitiminin bir aracı haline gelmesi için çalışıyor. Toprak sahiplerinin işlemeden bıraktıkları toprakları işgal eden köylü ocaklarının eylemlerini destekliyoruz. Yapılan çalışma meyvelerini verdi. Eyaletlerin çoğunluğunda bizim yönetimimizde bulunan köylü örgütleri vardır.

● **Soru:** İşçi sınıfının politik düzeyinin bugünkü durumu hakkında neler söyleyebilirsiniz?

● **Yanıt:** Örgütlü işçileri ele alırsak, onların düzeyi görece yüksektir. Ne ki, bunlar tüm proletaryanın ancak % 25'ini oluşturuyorlar; bu sınıfın içinde, küçük burjuva psikolojilerini aşamamış eski köylüler, savaşım deneyiminden yoksun 18 ila 25 yaş arasında gençler ağır basmaktadır. Onları sınıfsal yönden eğitmek temel görevlerimiz içindedir.

Muz plantasyonları işçileri, görece yüksek bir politik bilince sahiptirler; iyi örgütlenmiş ve savaşıkdırlar. Onlar arasında büyük etkimiz var. Ne var ki, plantasyonlar esas olarak kıyı şeridinde yer almaktadır; oysa, nüfusun % 60'ının bulunduğu başkent ve komşu bölgeler, ülkenin politik yaşantısında her zaman başlıca rolü oynarlar.

● **Soru:** Geniş halk yığınlarını kendi yanına çekmek için Parti ne gibi olanaklara sahiptir?

● **Yanıt:** Yığınlar, çoğunluk olarak, UKP'nin ve «Birlik» koalisyonunun etkisi altındadır. Onları kazanmak komünistlerin ana görevidir; ama bu kolay değildir. Düşmanlarımız, halkı politik ve ideolojik yönden etkilemek için bizden çok daha fazla olanaklara ve maddesel kaynaklara sahiptirler. Üstelik, Kosta Rika burjuvazisi büyük bir politik savaşım deneyimine sahiptir; ve tehlikeli bir durumda manevra yapabilecek ve ödün verebilecek güçtedir. Bu nedenledir ki geniş yığınlar reformist partiler karşısında sürekli düş kuruyorlar. O yüzden herşeyden önce yığınların gözünü açmak zorunlu olmaktadır ki, komünistler bu konuda her zaman başarılı olamıyorlar. Kabul etmek gerekir ki düşmanlarımız genellikle bizden daha ustaca davranıyorlar. Bununla birlikte, engellere karşın Komünist Partisi bu yönde ilerleme gösteriyor, gelişip güçleniyor. Parti'nin, köklü değişik-

liklere ilişkin olarak ileri sürdüğü istemler halktan giderek daha fazla destek buluyor. Üniversitelerin yönetsel organları için yapılan seçimlerde UKP'yi ve «Birlik» koalisyonunu geride bırakarak büyük bir utku elde ettik. Bundan böyle muz plantasyonları bölgesi bizim etkimiz altındadır.

Komünistler, ÖHP'sinin 50. yıldönümüne doğru (1981) bir kitle örgütü haline gelmek için saflarının önemli ölçüde güçleneceği inancındadırlar. Yalnızca bu yıl içinde – işçileri saymazsak – 375'i ücretli, 130'u köylü bin kişiyi üye yapmayı, 110 yeni hücre, 10 bölge komitesi ve bir eyalet komitesi kurmayı hesap ediyoruz.

Parti'nin yığınlar arasında etkisinin genişlemesini engelleyen iki etmen vardır. Bunlardan birincisi, serüvenci anlayışa sahip olan ve büyük sözler kullanmayı pek seven türlü çeşitli goşist grupların eylemleridir. Goşistlerin devrimin zorunlu aşamalarını atlama, Kosta Rika'nın gündemine sosyalist görevleri yer alıyormuş ya da yer alması gerekiyormuş gibi gösterme özelemleri, devrimci sürecin gelişmesi ve emekçilerin sınıfsal konumlara geçmesine doğaldır ki yardım etmiyor. Sonra ülkemizde reformist düşünce ve eğilimler epeyce yaygındır ve bu öylesine tehlikelidir ki, halkımız uzun yıllar reformizmin çıkmazına takılmış kalmıştır. İnsanları, reformların ancak bölümsel önlemler olduğuna ve emekçilerin durumuna köklü bir değişiklik getiremeyeceğine inandırmak pek kolay değildir.

Böylece, Parti, reformist ve goşist güçlerle yapılan zorlu bir ideolojik-politik tartışma temelinde güçlenmektedir ve herşey, emekçilerin çıkarları ve demokrasi uğruna yürüttüğümüz savaşımın etkinliğine bağlı olacaktır.

● **Soru:** Kosta Rika'da devrimci sürecin nitelikleri nelerdir?

● **Yanıt:** Kanımızca, ülkemizde devrimin barışçı gelişimi için koşullar biraraya gelmiştir. Bu düşünce birçok nedenden kaynaklanıyor. Bu nedenlerin bir bölümü tarihsel, ötekiler ise ekonomik ve kültürel niteliklerdir. Halk yığınlarının önemli bir kazanımı olarak epey gelişmiş olan demokratik kurumlar bu açıdan birincil bir rol oynayabilirler. Ne ki, bu konuda komünistlerin görüşü, Kosta Rika'nın gerici darbelerin ya da faşizmin uzağında olmadığı yolundadır. Uyanık olmak zorundayız; çünkü, ülkemizde politik rejimin istikrarını bozmak için, en başta Amerikan emperyalizminden esin alan girişimlere sık sık rastlanıyor. Halkın çoğunluğunu kazanabilirsek ve başarı halinde burjuvazinin direnişini kırarak utkumuzu sağlamlaştırmayı bilirsek, devrim barışçı bir yol izleyebilir.

Bugünkü aşamada Komünist Partisi, anti-emperyalist, tarımsal ve demokratik bir devrim için çalışmayı öneriyor. Bu tarihsel görev ancak burjuvazinin kimi katmanlarının tarafsızlaştırılması ya da bir uzlaşmaya gidilmesi koşuluyla yerine getirilebilir. Bu nedenle biz diyoruz ki, devrim, işçi sınıfı, orta ve yoksul köylülük ve bilindiği gibi burjuvazinin bir bölümünü içeren kentsel orta katmanların bağlaşmasıyla gerçekleşecektir. «Birleşik



Halk» Bloku ise, kanımızca, şimdilik yığınlar arasında sağlam tabanı olmayan bir koalisyondur. Komünist Partisi, ulusal kurtuluş, köklü tarım reformu, toplum yaşamının demokratikleşmesi programını ilke olarak benimseyecek olan öteki ilerici güçleri de içine alacak daha geniş bir bağıklık kurmayı zorunlu saymaktadır.

Daha 20. yüzyılın başlarında V. İ. Lenin, demokratik devrimden sosyalist devrime duraklamadan geçme – ki bu daha sonra Çarlık Rusya'sında gerçekleşti – olasılığını ve zorunluğunu kanıtlamıştı. Lenin'in bu fikrinin, çağdaş Kosta Rika açısından değerinden birşey yitirmediğine inanıyoruz. Çünkü, Küba örneğinin gösterdiği gibi, devrimin birinci aşamasında sosyalist nitelikte dönüşümler gerçekleştirilebilir. Bu bakımdan Kosta Rika, Latin Amerika'nın öteki cumhuriyetlerinden önemli bir ayırım sunuyor. Ülkemizde, bankalar, demiryolları, elektrik, telefon ve öteki haberleşme araçları ulusallaştırılmıştır. Ülkemizde nüfusun  $\frac{1}{10}$  80'ini kapsayan oldukça yeterli bir toplumsal güvenlik sistemi vardır. Gıda maddelerinin başlıca alıcısı ve dağıtıcısı devlettir. Konutların büyük bölümü devletçe inşa edilmektedir. Ekonominin kamu sektörü görece yaygındır ve sürekli genişlemektedir. Düşüncemize göre, devrim geliştikçe, bu sektör sosyalizmin kuruluşuna geçiş için temel olacaktır. Komünistler, erkin kan ve şiddetle ele geçirilmemesi için ellerinden geleni yapıyorlar. Kuşkusuz, koşullar aniden değişebilir; o zaman savaşımın barışçı olmayan yöntemleri kaçınılmaz olarak kendini dayatacaktır.

## Değişimin Nesnel Önkoşulları

Jaime Barrios

*El Salvador Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi*

El Salvador Komünist Partisi (SKP) 7. Kongresi'ni sıkı gizlilik koşullarında topladı. MK Raporu Parti'nin 6. Kongre'den (1970) bu yana geçen dokuz yıl boyunca yaptığı çalışmalarını özetledi, iç politik gelişmelere ilişkin öngörülerini ele aldı ve çalışmalarımızın uzun erimli çizgilerini tanımladı. Kongre yeni Parti Tüzüğü'nü ve ayrıca «SKP'nin Genel Çizgisinin Temelleri ve Tezleri» adlı belgeyi benimsedi. El Salvador komünistleri için olağanüstü bir önem taşıyan bu belge bir program belgesi diye nitelenebilir. Bu yüzden esas olarak bu belge üzerinde durmak yerinde olacaktır.

Belgeyi kısaca Tezler diye anacağım. Tezler, kapitalizmin El Salvador'daki gelişimini Marksist bilim açısından iki döneme ayırıyor. Kapitalist ilişkiler, 19. yüzyılın başlarında, ülkemiz henüz İspanyol İmparatorluğu'na bağlı bir sömürge iken gelişmeye başladı. Kapitalizmin doğuşu – Tarımsal diye tanımladığımız – Hollanda, İngiltere ve öbür Avrupa ülkeleri gibi sanayi devrimini yaşamakta olan devletlerin tekstil sanayii için, çivit üretip dışarıya satılmasıyla bağlıydı. Yarı özgür köylülerin emeği, çivit plantasyonlarında kullanılıyordu.

İkinci aşama 1850'lerde başlayıp, yüzyılımızın ortalarında son buldu. Bu evreyi yabancı sermayenin Salvador ekonomisinde yükselmesi karakterize eder.

Geçmişte olduğu gibi, kapitalist gelişme yine en başta dışarıya yönelik tarımsal üretimle bağlıydı. Bu aşamada önemli toplumsal, ekonomik ve politik değişiklikler meydana geldi. Yerlilerin komünal iyeliliği ve ejidos<sup>(1)</sup> kaldırıldı; bu girişim geniş köylü kesimlerini proletere dönüştürdü. Senet ve kağıt para bankaları boy verdi; demiryolları, limanlar ve ilk telefon-telgraf hattı açıldı. Ulusal devlet güçlendirildi, kilise devletten ayrıldı, bir ordu kuruldu ve otoriter yönetim biçimleri benimsendi. Tezler'de, «ikinci aşamadaki sosyal-ekonomik ve politik değişikliklerin bundan sonraki kapitalist gelişmenin iç nesnel önkoşullarını hatırı sayılır ölçüde çoğalttığı» söyleniyor. «Ama, dünya kapitalist gelişimine bakılacak olursa, bu deği-

(1) Şimdi El Salvador'un bir parçası olan, Cuzcatlan bölgesinde İspanyolların işgal etmesinden önce yerli kabilelere ait olan topraklar; komünal iyelik. Sömürgecilik günlerinde İspanyol İmparatorluğu bu iyelik tipini ve benzerlerini korudu; bunlar muazzam bir yarı-köle işgücünü onun hizmetine sokuyordu. Ejidos, İspanyolların kurduğu ve belediyelere ait olan, yerleşim bölgelerine bitişik topraklardı.

şiklikler görece geç gerçekleşmiştir; bağımsız kapitalist gelişme için ... sağlam bir zemin yaratamamıştır ... İç önköşulların yetersizliği bir yandan, Batı Avrupa ve ABD kapitalizminin tekelci ve emperyalist gelişme aşamasına girmesi öte yandan, «Salvador» kapitalizminin bağımlılığı sonucunu vermiştir.»

Üçüncü aşamanın başlangıcı olarak, bir grup ordu kumandanının bir darbe yaptıkları 1948 Aralığını alıyoruz. Bu askerler, tiranlığın tutucu yasaları tarafından desteklenen ulusal ekonominin çeşitlenmesini isteyen bir burjuva kesiminin çıkarlarını temsil ediyorlardı. Bu aşamada kapitalist gelişme yeni bir hız aldı. Devlet ülkenin sanayileşmesine yardımcı oldu; bu, El Salvador'un Orta Amerika Ortak Pazarı'na (CACM-OAOP) girmesini getirdi. Bu gelişme, tarımın dışsattım dallarının serpilmesini teşvik etti, ülkenin elektrikleştirilmesini hızlandırdı ve modern bir karayolları, telefon ve telgraf hizmetleri, vb. ağı kurulmasını sağladı. Devlet kapitalist sektörü gibi, ABD kredilerine bağımlı olan ulusal tekelci boyandı. ABD ve öteki emperyalist güçlerin tekelci sermayesi sanayi ve bankacılığa derin bir sızma gösterdi. Başta ABD sermayesi olmak üzere yabancı ve yerli sermaye içiçe geçmeye başlayarak, «karma» işletmeler ve başka birleşimler meydana getirdiler. «Böylece», diyor Tezler, «dünya kapitalizmi ,Salvador' kapitalizminin kurulup gelişmesi için salt bir dış etken olmaktan çıktı; kendini ,ortama uydurarak', aynı zamanda hem iç hem de dış etken oldu.»

Ülkemizin, üçüncü aşamada ABD'nin emperyalist egemenlik alanına belirgin bir biçimde girerek, dünya kapitalist sisteminde bir yer edindi. Bu, ülkenin Avrupa ve Amerikan mamul malları için bir pazar ve bir tarım deposu olarak kalırken, devlet-tekelci ve uluslararası özel sermayenin dolaylı-dolaysız bir yatırım alanı ve dünya pazarına dışsattım malı üreten çokuluslu işletmelerin yararlandığı bir ucuz emek kaynağı haline gelmesi demektir. Bu aşamada Salvador kapitalizminin bağımlılığı geri dönülmez bir noktaya dek arttı.

Tezler, üretici güçlerin gelişimi ve yapısına ilişkin verilere dayanarak, şu sonuca varıyor: «... El Salvador, orta düzeyde bir kapitalist gelişime sahip ülkelerdendir. 1920'lerde Lenin, Avrupa'nın bazı sınır ülkelerini, Arjantin'i ve başka ülkeleri bu kategoride sınıflandırmıştı. Şurası kesindir ki, kapitalist sistem içindeki bağımlılığın geri dönülmez olduğu bu durumda, bilimsel-teknolojik devrim geliştirmekte olan ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki uçurumu derinleştirmişken ve derinleştirmeye devam ederken, «orta düzeyde bir kapitalist gelişime sahip ülke» tanımı tam gelişme olanağının var olduğu anlamına alınmamalıdır. Bu tanım daha çok, daha geri ülkelerle kıyaslama amacıyla kullanılmaktadır. Kapitalist sistemde, bağımlı ülkeler ,azgelişmişlik'ten kurtulamazlar.»

El Salvador'da kapitalist gelişmenin üçüncü aşaması 1969'da CACM

bunalımıyla kesildi. Bu ekonomik bağlaşmanın zayıf noktası, Orta Amerika ülkelerinin şimdiye dek dışardan aldıkları maddeleri üretmek için gerekli sanayiye kurmak isteyen burjuvazisinin iç pazarı genişletmek için hiçbirsey yapmamasıydı; çünkü bu, başta tarım reformu, yani toprak sahipliğinin karakterini değiştirmek üzere, yapısal reformların yapılmasını gerektiriyordu.

Bundan sonra, «ülkemizde mevcut politik sistemin ayırddediği koşullarında bir politik bunalıma yolaçan üretim tarzının yapısal bunalımının olgunluk aşaması» geldi. «Bugün olgunlaşmış durumdaki yapısal ve politik bunalım on yıldır sürüyor ve hâlâ üstesinden gelinememiştir.»

SKP'nin 7. Kongre Raporu'nda şöyle deniyor: «Şu anda, El Salvador keskin karşıtlıklarla damgalanmış, orta düzeyde gelişmiş bağımlı bir kapitalist ülkedir; bir yanda özel ve devlet ulusal tekelleri ve bir finans oligarşisi varken, öte yanda özellikle tarımda birçok pre-kapitalist biçim varlığını sürdürüyor. Ülke uzun zamandır faşist özellikler kazanmakta olan sağcı bir askersel diktatörlüğün boyunduruğu altındadır.»

Tezler ayrıca, askersel diktatörlüğün erke geçişinden bu yana 48 yıldır biçimlenen ülkenin politik üstyapısının derin bir çözümlenmesini de veriyor. Bu çözümlenmeye göre, diktatörlüğün evrimi, farklı yönetim biçim ve yöntemlerinin kullanıldığı üç ayrı aşamadan geçmiştir.

İlk aşama 2 Aralık 1931'den 14 Aralık 1948'e dek sürdü. Bu dönemde askersel diktatörlük karşıdevrimci bir işlev yerine getirdi; toprak sahipleri oligarşisinin ekonominin tam kontrolünü sağlaması için elinden geleni yaptı. Benimsediği yöntemler otoriter ve baskıcıydı.

İkinci aşamada, diktatörlüğün zamanını doldurmasıyla, ona temsili demokratik bir görünüm kazandırma çabasında bulunuldu. Bu aşamayı biz «istikrarsız ve sınırlı demokratikleştirme süreci» diye tanımlıyoruz. Niye «istikrarsız»? Çünkü, bu süreç birçok kez kesintiye uğradı. Niye «sınırlı»? Çünkü rejim, devrimci, halkçı, anti-oligarşik, anti-empyralist hareketin ve sosyalizm savaşımının gelişmesini önlemeye çabaladı.

Diktatörlük, CACM ülkeleri arasındaki antagonizmalar şiddetli ölçüde kızıştığı zaman (Temmuz 1969) patlak veren Salvador-Honduras silahlı çatışmasının sonucunda, evriminin bugün hâlâ süren üçüncü aşamasına girdi. Bu savaş, toplumsal gerginlikleri ve egemen çevreler arasındaki ayrılıkları büyüterek, El Salvador'un ekonomik sıkıntılarına yenilerini kattı. En yüksek noktasına varan yapısal bunalım, sağcı askersel diktatörlüğü şimdiye dek altından kalkamadığı yeni bir politik bunalıma itti.

Üçüncü aşamayı, diktatörlüğün «sınırlı demokrasi» politikasını tümenden yadsınması, baskıyı artırması, yurttaş özgürlüklerini ve halk hareketinin atılımını boğması karakterize eder.

Askersel diktatörlüğün başa geçmesinden bu yana halk güçleri savaşıma hiç ara vermediler. Örgütlü halk hareketinin oluşması, diktatörlüğün sınırlı temsili demokrasiyi seçişinden sonra hızlandı (1948). Hareket her geçen yıl politik eylemlerini genişleterek güçleniyor. 1971'de Ulusal Muhalefet Birliği (NO-UMB) kuruldu. 1972 ile 1977 arasında NOU'nun yönetimindeki yığınların savaşıma politik güçlerde belirgin bir kutuplaşma sonucunu verdi; bu sonuç kendini seçimler sırasında özel bir ağırlıkla duyurdu. «Sınırlı demokratikleşme»nin sunduğu olanaklardan yararlanan NOU, iki başkanlık seçimlerini kazandıysa da, seçim sonuçları geçersiz ilân edildi. «Halk çoğunluğu, sağcı askersel diktatörlüğün halk hareketinin baskısı karşısında düzenlemek zorunda kaldığı «seçimlerin» bir örtüden ibaret olduğuna kendi deneyimiyle ikna oldu. Ne var ki, diktatörlük kılıfsız bir sahteciliğe başvurdu.» Bu güç kutuplaşması ve «demokratikleşme» modelinin bunalımı sayısız silâhla halk örgütlerinin boy vermesine neden oldu. Yığınları, en başta da kır halkını pasifize etme çabasında, burjuva ve toprak sahipleri oligarşisi ile askersel diktatörlüğe «ideolojik» destek sağlayan Katolik kilisesi, yetmişlerin başlarından sonra özellikle köylüler olmak üzere, emekçi halkla bağlaşıklık aramaya yöneldi.

Egemen çevreler, askersel hiyerarşi ve emperyalizm, bağımlı kapitalist sistemi koruyup sürdürmelerine olanak sağlayacak yeni bir yönetim modeli aramak zorunda kaldılar. Bunlar korporatif (faşist) bir devletten medet umdular. Latin Amerika koşullarında, bu, kendine özgü yanlara sahip «bağımlı faşizm»den başka birşey değildir. Tezler, «bağımlı faşizmi» şöyle tanımlıyor: «büyük ölçüde bir 'askersel faşizm', Latin Amerika'da ve dolaşısıyla bizim ülkemizde de modern bir karşıdevrim biçimidir.» Gelgelelim, SKP 7. Kongresi'ne sunulan MK Raporu'nda belirttiği üzere, «faşist tasarımlar» El Salvador'da suya düşüyor. Devletin, en başta da ordunun hâlâ faşistlerin kontrolünde bulunmasına karşın, bunların bir korporatif devletin kurulması için gerekli ekonomik çerçeveyi saptama çabaları çıkmaza girmiştir. Ülkede devrimci durum olgunlaşmakta oluşundan telaşa kapılan kapitalistlerin, yabancı ve yerli sermayeyi yoğun bir biçimde dışarı kaçırmaları, öbür etkenlerin yanısıra, ekonomik bunalımı iyice kötüleştirmiştir. Faşistler, bir kesimi demokratikleşmeden yana olan burjuvazinin desteğine de bel bağlayamıyorlar. Halkın cesur direnişi ve 1977'de yasadışı bir yolla erke geçen terörcü General Romero hükümetinin uluslararası planda mahkumiyeti günden güne yükseliyor. Katolik kilisesi bir insan hakları kampanyası yürütüyor. Yığınlar giderek daha aktif hale geliyorlar, bunu özellikle işçi sınıfının grev hareketinin gelişmesinde görebiliriz. Partimizin savunduğu devrimci hareketin birliği hızla somutlaşma yolundadır.

Muhalefet, ayrıca kimi etkili ekonomik gruplar ve hatta ordunun bir kesimi sağcı askersel diktatörlüğe yeni bir demokratikleşme seçeneğiyle karşı çıkıyorlar. Bu seçenek tepedeki yöneticiler için son derece tehlikeli-

dir, çünkü yapısal çelişkilerin son durağa dek derinleştiği ve devrimci hareketin eşi görülmedik bir atılıma kalktığı bir zamanda yeni bir demokratikleşmeyi, emekçilerin yararına toplumsal ve ekonomik reformlardan ayırmak olanaklı değildir. Yeni bir «sınırlı demokratikleşme» bunalıma son vermek için yeterli olamaz. El Salvador'da geniş demokrasiyi elde etmek için şimdiki rejimi devirmek vazgeçilmez bir zorunluktur.

Bunlar, El Salvador'un iki derin bunalımdan geçmekte olduğunu gösteriyor: orta derecede gelişmiş bağımlı ülkelere özgü yapısal bunalım ve politik sistem bunalımı. Bu, bunalımın hem tabanı hem de üstyapıyı kapsadığı anlamına gelir. Devrim, yalnızca devrimcilerin gönülden bağlandıkları bir istek değil, nesnel bir olasılık haline geliyor. Tezler'de şöyle deniyor: «Başka bir deyişle, El Salvador'da devrim tarihsel bir aşamaya girmiştir ve eğer biz, doğru bir çizgi çizip uygulayabilecek ve başta emekçiler olmak üzere, toplumsal ilerleme güçlerini güvenle utkuya götürebilecek bir öncü konumuna ulaşabilirsek, devrim gerçekleşecektir.»

Tezler, El Salvador devrimine ilişkin şu kesin tanımları getiriyor: «Ülkemizde olgunlaşmakta olan devrim özü bakımından sosyalisttir, ama *anti-emperyalist demokratik devrim* biçiminde bir ön girişi, ya da başlangıcı olması gerekir. İki devrim değil, tek bir devrim, sosyalist devrim sözkonusudur; yalnız bunun kesinkes anti-emperyalist demokratik belgiler altında yerine getirilmesi zorunluğundan dolayıdır. Ancak bu anlamda *ülkemizde olgunlaşmakta olan devrim anti-emperyalist demokratik devrim* diye tanımlanabilir ve tanımlanmalıdır.»

El Salvador Komünist Partisi'nin 7. Kongresi, sayısız engellere karşın yerine getirilmesi gereken çok zorlu görevler saptadı. Ne var ki, Parti'nin sağlam politik ve ideolojik birliği ve açık-seçik eylem çizgisi El Salvador işçi sınıfı ve halkın demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm savaşının gelişmesi için elverişli koşullar sağlamaktadır.

## Gerçekler ve Yalanlar

● Doğu Avrupa'nın birçok ülkesinde benzin ve kimi öteki malların fiyatları arttı. Burada iyibilinen tipik basın yorumu şöyle: «Sosyalizm de ekonomik bunalımların dışında değildir.» Bu yorum yanlış mı?

*Harold Fillow (İngiltere)*

Harold Fillow gibi sadece burjuva basınının yorumlarını okuyanlar, sosyalist ülkelerin büyük haberleşme araçlarının fiyat artışları hakkında yaptıkları açıklamalar konusunda bilgi edinirlerse iyi ederler.

Macaristan Halk Cumhuriyeti Maliye Bakanı Lajos Faluvegi, Macar televizyonunda yurttaşların sorularını yanıtlarken, hükümetçe alınan önlemlerin başlıca nedeninin, hammaddelerin ve özellikle petrolün dünya fiyatlarındaki artış olduğunu açıkladı.

Çek gazetesi «Rude Pravo» da fiyat artışının büyük ölçüde dış etmenlere bağlı olduğunu kaydetti: dünya hammadde fiyatları (malzeme, yakıt ve öteki enerji biçimleri) öngörülenden çok daha hızlı bir artış göstermiştir. Ülkede varolan hammadde kaynakları, diye anımsatıyor gazete, artan gereksinmeleri karşılayacak düzeyde değildir ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti bunları dışardan satın almak zorunda kalmaktadır. ÇSC'nin dışalımını, esas olarak EYK çerçevesinde, özellikle SSCB'den, dünya pazarlarında varolan koşullardan çok daha avantajlı koşullarda yapıldığı halde, fiyatlar yine de yükselmektedir.

Basında yer alan, kimi gıda maddelerinin – örneğin buğday – fiyatının zam görmesinin – özellikle Macaristan ve Yugoslavya'da – bir başka nesnel etmeni, tahıl üretiminin şu son yıllarda öngörülenden düşük olmasına yolaçan elverişsiz hava koşullarıdır. Bu, son birkaç yıldır önemli ölçüde yükselen buğday dışalımında bir artışı zorunlu kılmıştır.

Sosyalist ekonomi bir ıssız ada değildir. Sosyalist ülkeler karşılıklı olarak yararlı ekonomik ve ticari ilişkilerin geniş ölçülerde gelişmesini her zaman savunmuşlar, savunuyorlar. Bu nedenledir ki, EYK üyesi ülkeler ile sanayileşmiş kapitalist devletler arasındaki alışverişler, yalnız 1971–1977 döneminde, bugünkü fiyatlarla yaklaşık 3,4 kat artarak 43,7 milyar rubleye ulaşmıştır. Açıktır ki; dünya konjonktürü, petrol, hammadde ve sanayi ürünleri fiyatlarının yükselmesi, sosyalist ülkelerin ticaret dengesini kuşkusuz etkiler.

Macaristan'ı örnek alalım. Bu ülkede GSMH'nin % 27'si dış ticaret – ki 1,3'ü Batılı ülkelerle yapılıyor – aracılığıyla gerçekleşmektedir. Yalnız

1974 yılında, Macaristan'ın kapitalist ülkelerden satınaldığı sanayi ürünlerinin fiyatında % 40'lık bir yükselme olduğu gözönüne alınırsa, bu olgunun MHC için ağır sonuçlar doğurduğu kolayca anlaşılır. Çekoslovakya'nın da maddesel üretiminin üçte biri dışarıya gitmektedir.

Ama şöyle bir soru sorulabilir: yukarda belirtilen güçlükler; ödemeler dengesindeki açığın nedeni olarak bu ülkelerin dışardan aldıklarının sattıklarından daha fazla olmasının bir sonucu mudur acaba?

Hayır, gerek Macaristan'ın, gerekse Çekoslovakya'nın dışsatımları dışarımlarıyla aynı tempoda artmıştır. Ancak, «Rude Pravo»nun yazdığı gibi, «burada sözkonusu olan, nicelik değil, dışalım gereksinmelerini karşılamak için gerekenden daha düşük olan mali sonuçtur.» (1)

Elbette sosyalist ülkeler, dünya ekonomik konjonktüründe meydana gelen olumsuz değişikliğin, özellikle bugünkü enerji bunalımının kendileri açısından yarattığı sorunları dikkate alıyorlar. Petrol ve petrol ürünleri tüketiminde yüksek bir düzeyin korunması ve enerji kaynaklarında kesiksiz bir artış sağlama zorunluğu belli başlı sorunlardır.

Belirtelim ki, enerji bunalımının baş sorumlusu, yıllardır petrol dışsatımcısı ülkeleri yağmalayan uluslararası petrol tekellerinin maymun iştahlı emperyalist politikasıdır. Sosyalist ülkelerde olduğu kadar kapitalist ülkelerde de birçok gözlemci bugünkü enerji bunalımının nedenlerini irdelerken aynı sonuca varıyorlar: bunalıma büyük ölçüde petrol tekelleri yapay olarak yolaçmışlardır. Petrol tüketicisi 20 ülkeyi içine alan uluslararası Enerji Ajansı'na göre petrol ve petrol ürünleri istemi, bu yıl, sunuyu ancak % 4 ila 5 kadar aşmıştır.

Bir Sovyet yorumcu bu konuda şöyle yazıyordu: «Kuşku yok ki, dünya petrol üretimi, mevcut istemi karşılamaya olanak vermektedir. Öte yandan, petrol üreten devletler ile tüketici devletlerin arasına araçlar girilmektedir: Petrol tekelleri. Bu tipik uluslarüstü kumpanyalar, fiyat artışlarını körüklemek ve bundan ek kâr sağlamak amacıyla enerji alanındaki her güçlükten yararlanmaya bakıyorlar. Benzin ve akaryakıt sıkıntısının ve kamuoyundaki sınırlı halin baş sorumlusu onlardır.» (2)

Yukarda söylenenlerin ışığında, ilk sonuç ortaya çıkıyor: Fiyat saptamasına ilişkin olarak sosyalist ülkelerde alınan önlemler dış pazardaki durum tarafından dayatılmıştır.

Kimi sanayi ürünlerinde görülen fiyat artışını yorumlarken, Doğu Avrupa sosyalist ülkeleri basını *iç ekonomik* nedenleri de sıralıyorlar.

Sosyalist ülkeler, nesnel ekonomik yasaları gözönüne almazlık ve dolayısıyla, ekonominin daha öte gelişmesini ve emekçilerin yaşam düzeyinin

(1) «Rude Pravo», 23 Temmuz 1979.

(2) «Pravda», 18 Ağustos 1979.



yükselmesini sağlamak amacıyla ekonomik yönetimde düzeltmelere gitmezlik edemezler. Sosyalist ekonomide, gelişmesine hız vermek fiyat mekanizmasının kullanılmasına gerek olmadığını ve fiyatların değişmezliğini farzetmek çok saçma olurdu. Ürünlerin nitelik, nicelik ve çeşidinde herhangi bir değişiklik fiyat artışında bir değişikliğe yolaçar. Fiyat mekanizmasına başvurmak, konjonktür oynamalarına esnek biçimde tepki gösterme, tüketimi yönlendirme ve ona toplumsal bir yön verme olanağını tanıır. Ne ki, sosyalist ülkelerde bu mekanizmayı düzenleme işlevini, fiyatların oluşma sürecinin kapitalist düzende olduğu gibi anarşi içinde gelişmesine olanak bırakmadan devlet üstlenir.

Bu politika, perakende fiyatlar ile ücretler arasındaki orantıda sosyalist ülkelerce yapılan düzeltmeleri açıklar. Macar gazetesi «Nepszabadsag»ın yazdığı gibi, MHC'de fiyat sisteminin – perakende fiyatlar da içinde – düzenlenmesi tüm Macar ekonomisinin etkinliğini artırmayı amaçlayan programın organik bir bileşenidir. Gazete, Macaristan'da fiyat sisteminin artık modern gerekliliklere yanıt vermediğine işaret ediyordu. Gazete şu örneği veriyor: Macaristan'da elektriğin fiyatı 15 yıldır artmamıştır. (3)

Öte yandan «Rude Pravo»nun yazdığına göre, Çekoslovakya'da yakacak ve enerji fiyatları 1953'den bu yana pratik olarak değişmemiştir. Ne ki, o dönemin ücretleri ile fiyatlar arasındaki orantı kıyaslanırsa, bugün ücretlerin iki kat artmış olduğu ortaya çıkar. (4)

MHC Çalışma Bakanı Ferenc Trethon, yukarıda sözünü ettiğimiz televizyon yayını sırasında, bu konuya dikkati çekerek, Macaristan'da zaman aşımına uğramış bir fiyat sistemi nedeniyle tüketicinin her zaman rasyonel olmadığını ve hatta çoğu zaman savurganlığa yolaçtığını belirtmiştir.

Avrupa sosyalist ülkelerinin basın, radyo ve televizyonu bir yandan halkın malını iyi ve tutumlu kullanma, öte yandan iş üretkenliğini, etkinliğini artırma yolunda sürekli çağrılar yapıyor. Yaşam düzeyimizin yükselmesi, üretimin, iş üretkenliğinin artmasına bağlıdır; «nasıl çalışıyorsak öyle yarıyoruz» diye yazıyor «Rude Pravo». (5)

Avrupa sosyalist ülkelerindeki fiyat artışlarını kötü niyetle yorumlayan burjuva basını, iki önemli olguyu suskunlukla geçiştiriyor.

İlk olarak, bu ülkelerde fiyatlar bütününde uzun süre aynı kalmıştır (kapitalist ülkelerde her yıl arttığı halde). İkinci olarak, fiyatlara zam yaparken, devlet, bu artışı dengeleyecek önlemleri de almaktadır. Örneğin Çekoslovakya'ya bakalım. Çocuklar için yapılan malların fiyatları niçin artırılmıştır? Çünkü bu fiyatlar Avrupa'nın öteki ülkelerinden çok daha düşüktü ve bu malların % 30'u yabancı turistlerce satın alınıyordu. Devlet

(3) «Nepszabadsag», 24 Temmuz 1979.

(4) «Rude Pravo», 23 Temmuz 1979.

(5) Agy.

fiyatları yükseltmek zorunda kalmakla birlikte, kendi yurttaşlarının çıkarlarını zedelememek için aile ödeneklerinin tutarını artırdı.

Sosyalist ülkeler basını, – «Magyar Nemzet»e göre – fiyat artışlarının, doğal olarak «hiç kimseyi keyiften oynatmadığını», halkın yaşam düzeyinin yükselmesi doğrultusundaki genel eğilimi değiştirmediklerini ısrarla belirttiler. Yaşam düzeyinin düzenli biçimde yükselmesi sosyalist düzenin temel ayırıcı bir özelliğidir, diye işaret ediyor «Nepszabadsag». (6) Ama belli bir süre yaşam düzeyi, ulusal ekonominin gelişmesi için, kısa erimli planların başlangıçta öngördüğünden daha düşük tempoda yükselecektir. Bay Fallow, ülkesindeki yorumcuların, sosyalist devletlerde fiyat artışlarını bir ekonomik bunalım belirtisi olarak değerlendirdiklerini yazıyor. Öyleyse, bir ekonomik bunalımın niteliklerini anımsatmak iyi olur: Üretimde ani bir düşüş, işletmelerin kapanması ve zaten sürekli olan işsizliği şiddetlendiren toplu işten çıkarmalar, iflaslar, emekçilerin yaşam düzeyinde büyük bir düşüş. *Bunalımın belli başlı göstergeleri bunlardır. Sosyalist ülkelerde bu belirtilerden bir tekine bile rastlıyor muyuz? Tersine, istatistikler kanıtlıyor ki, sosyalist ülkelerin planlı ekonomisi bir bütün halinde kesintisiz gelişme gösteriyor, yükselen bir çizgi izliyor. Nitekim, 1951–1978 arasında EYK ülkelerinde sanayi üretimi ve ulusal gelir artışı, oranları gelişmiş kapitalist devletlerin oranından üç kat daha yüksek olmuştur. Ne ki bu salt bir sayı sorunu değildir. Kimi kapitalist ülkelerde bu oranlar, kimi patlama dönemlerinde, ama yalnızca o dönemlerde daha yüksek olmuştur. Kapitalizmin organik kusuru, yüksek artış oranlarını koruyacak güçte olmamasıdır: Bugün atılım, patlama dönemi; yarın zorunlu olarak bir düşüş, bunalım zamanıdır. Üstelik son yıllarda, özellikle 70'li yıllarda kapitalist ülkelerde pratik olarak ne «atılım» ne de «patlama» görülüyor. Bunalım ardıcıl bir nitelik almıştır. Buna karşılık sosyalist ülkeler dengeli artış oranları elde ediyorlar. Sosyalist ekonomi bunalım tanımaz.*

O nedenle, bugün sosyalist ülkelerde ekonomik bunalımdan dem vuranlar, en hafif deyişle, kötü niyetli kişilerdir.

A. I.

(6) «Nepszabadsag», 24 Temmuz 1979.

## Bildiri

Ülkemizde Senato üçtebir yenileme ve sayılay ara seçimleri yapıldı. Seçim sonuçlarının parlamentoda getirdiği değişiklik, CHP ağırlıklı hükümetin çekilmesine yolaçtı. Böylece yeni bir hükümet bunalımı ortaya çıktı.

Seçimler, emperyalist baskıların arttığı, ekonomik, politik, sosyal bunalımın derinleştiği koşullarda yapıldı. Demokratik güçler, seçimlere işbirlikçi tekelci burjuvazinin dayattığı sıkıyönetim, faşist terör, anti-demokratik baskı ve engellemeler, *yoğun anti-komünist propaganda* ve TKP üzerinde süren yasak altında gittiler.

Seçimler, *yiğınların CHP ağırlıklı hükümetin politikasını onaylamadığını* gösterdi. Halkın artan hoşnutsuzluğundan gerici güçler, özellikle sağ oyların yoğunlaştığı AP, sosyal demagojiyle yararlandı. Ama, gericilik parlamentolarını arttırmakla birlikte, umduğu oy artışını sağlayamadı. Özellikle faşist MHP'nin oy tırmanışı durduruldu. Bunda geçtiğimiz aylarda TKP'nin ön ayak olmasıyla yürütölen geniş anti-faşist kampanyanın önemli rolü vardır.

Bütün elverişsiz koşullara karşı, TKP'nin desteklediği ilerici adaylar, TIP, TSİP, Kürt demokratları seçimlerde küçümsemeyecek başarı elde ettiler. Özellikle eylem birliği yolunda adım atılan her yerde bu başarı daha açık görülüyor. Sol güçlerin bölünmüşlüğü, eylem birliğinin ortak adaylarda somutlanamaması, «sol» maskeli gurupların terörist eylemleri, CHP'den yüz çeviren emekçilerin daha büyük bir oranda sol güçlere yönelmesini engelledi.

TKP seçim kampanyasına aktif olarak katıldı. Seçmenleri gerici, faşist partilere ve onlarla uzlaşma politikası izleyenlere oy vermeye çağırıldı. Seçim kampanyasını emperyalizmin, NATO'nun dayatmalarına, tekellerin artan sömürüsüne, faşist tehlikeye, sıkıyönetim ve anti-demokratik baskılara karşı yiğın savaşlarıyla bağıladı. TKP, kendisinin katılmadığı bu seçimlerde seçmenleri bağımsız, TIP'li, TSİP'li, CHP'li, Kürt demokratlardan ilerici adaylara oy vermeye çağırıldı. Bu güçlere ortak adaylarda birleşmesini önerdi. Bu gerçekleşmeyince TKP, öteki ilerici, demokratik güçlerle seçim kampanyasında ortak eylem politikası izledi. Bu yolda somut adımlar atıldı.

İşçi yatağı İstanbul'da TKP'nin desteklediği bağımsız aday Onger'in aşırı anti-komünist propaganda ve yoğun engellemelere karşın, bütün sol güçler içinde en çok oy toplaması, TKP'nin yığınların gözünde devrimci bir alternatif durumuna yükselme sürecinin belirtisidir. Bu başarının yanısıra İstanbul'da, CHP dışındaki demokratik güçler toplam olarak faşist MHP'nin iki katına yakın oy aldılar.

TSİP listelerinden seçime giren ve komünistlerin de desteklediği sosyalist ve Kürt demokrat adayların elde ettikleri başarılar, eylem birliği politikasının doğruluğunu kanıtıyor. Eğer TIP de eylem birliğini onaylasaydı, kuşkusuz hem kendi başarısı, hem de sol güçlerin ortak başarısı daha fazla olurdu.

Seçimlerde CHP'nin gerilemesi, bu partinin sağcı yönetimince izlenen politikanın sonucudur. İki yıla yakın bir süredir Ecevit Hükümeti, CHP'nin halka verdiği sözlerin tersini uyguladı. Büyük burjuvaziyle emekçilerin çıkarlarını sözde uzlaştırma politikası, reformist demagojiler iflâs etti. Hükümet, iç ve dış gericiliğin baskıları altında, emperyalizmin ve tekel-lerin çıkarını bütün temel sorunlarda anayurdun ve halkımızın çıkarlarından üstün tutma konumuna kayd. NATO'culuk, sıkıyönetimcilik ve kemer-leri sıkma politikasında ayak diredi. Son dönemde daha açık olarak gericilikle uzlaşma politikasına yöneldi. Halkın yakıcı hiç bir sorununa yanıt getirmedi. İşsizlik, pahalılık daha da arttı. MHP'li odakların faşist terörü daha da üsteledi.

CHP sağ yönetimi adım adım, ulusal demokratik güçlerin eylem birliğine karşı aktif tutuma girdi. Sendikalarda, yığın örgütlerinde anti-komünist nitelikli bölücü girişimlerde bulundu. Sosyalistlerle, komünistlerle eylem birliğinden yana olan CHP sol kanadına, CHP üyelerine baskılar yöneltti.

TKP, hükümetin bu politikasına karşı, işçi sınıfının, halkımızın çıkarlarını ardıcıl savundu. Hükümetin kurulduğu ilk günden, onun ülke sorunlarına çözüm getiremeyeceğini vurguladı. Hükümete umut bağlayan, özellikle sıkıyönetimcilik politikasından medet uman tutumları eleştirdi. Öte yandan CHP'yi, gerici, faşist partilerle aynı kefeye koymak yanlısına da karşı çıktı. Hükümeti, CHP'nin halka verdiği sözleri tutmaya zorladı. Hükümet politikasının içyüzünü yığınların önünde sergiledi. CHP sol kanadını, CHP'li yığınları ortak düşmana karşı savaş birliğine çağırırdı. Gelişmeler, TKP'nin bu ilkesel ve esnek politikasının doğruluğunu açıkça gösterdi.

Seçimler halkımızın önünde duran sorunlara hiç bir çözüm getirmemiştir. Derin ekonomik, sosyal, politik bunalım süregidiyor. Sınıf savaşları daha da sertleşiyor. Emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi, Türkiye'yi, ekonomik, politik, askersel yönden kendisine daha sıkı bağlamakla, bölgemizde zayıflayan konumlarını yeniden güçlendirmeye çalışı-

yor. NATO elebaşları, dünya ölçüsünde izledikleri silâhlama yarışını hızlandırma, yeni nükleer silâh taşıyıcı roketlerle gerginliği arttırma politikasını Türkiye'ye de dayatmak girişimi içindedir. Ülke içinde egemen çevreler işçi sınıfına, tüm ilerici güçlere karşı baskı ve terörü arttırmakla bunalımın yükünü daha yoğun olarak emekçilerin sırtına bindirmek yolundan yürüyor.

Emperyalizm ve işbirlikçi tekelci burjuvazi bugünkü hükümet bunalımından militarist çevrelerin, sıkıyönetimin ağırlığında bir baskı rejimiyle çıkmak istiyor. Faşist MHP'nin desteğinde, AP'ye hükümet yolunu açacak olan bir ara hükümet çatıştırmak istiyor. TKP bu tehlikeye karşı halkımızı savaşa, ulusal demokratik güçleri eylem birliğine çağırıyor.

Burjuvazinin hiç bir hükümet alternatifi halkımızın temel istemlerine çözüm getiremedi, getiremez. Bugünkü derin bunalımdan emperyalizmin, işbirlikçi tekelci burjuvazinin egemenliğine son vermeden, demokratik bir toprak reformu gerçekleştirmeden, işçi sınıfının, tüm emekçilerin demokratik hak ve özgürlüklerini sağlamadan, Kürt halkı üzerindeki ulusal ezgiye son vermeden çıkılamaz. Bu anti-emperyalist, anti-tekelci, demokratik dönüşümlerin gerçekleşmesi, sosyalizme yolun açılması, halkın ileri demokratik erkinin kurulmasına, böylesi bir hükümete bağlıdır. İşçi sınıfının, halkımızın çoğunluğunu, TKP'nin programında yeralan bu devrimci amaç çevresinde birleştirmek için, emperyalizmin dayatmalarına, gericiğin askersel baskı rejimi girişimlerine karşı yığınların eylemini örgütlemekten ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini gerçekleştirmekten başka yol yoktur.

TKP, seçim kampanyasında komünist ve sosyalistlerin eylem birliği yolunda ortaya çıkan olanakları, sol güçlerin seçimlerde elde ettikleri başarıları, demokrasi hareketini güçlendirme yönünde değerlendiriyor. TKP, sosyalist partilerle eylem birliğini ve sendikal hareketin birliğini, CHP sol kanadını, Kürt demokrat hareketini, reformizmden yüz çeviren ya da gerici demagojilere kapılan geniş emekçi yığınlarını emperyalizme, işbirlikçi tekelci burjuvaziye karşı ortak eyleme çekmekte önemli bir etken olarak görüyor.

Komünistler, yığınlarla bağlarını daha da geliştirmekle, TKP'yi çok yönlü daha da güçlendirmekle bu görevlerin üstesinden geleceklerdir.

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

17 Ekim 1979

## Çağrı

Amerikan emperyalizmi, NATO egemen çevreleri, Batı Avrupa'ya orta menzilli, nükleer başlıklı yeni roketler yerleştirme girişimi içindedir. Bu planlar, Avrupa halkları için, barış için büyük bir tehlikedir. Silâhlanma yarışını kızıştırmak, geniş halk yığınlarının sırtına yeni ağır yükler bindirmek, NATO ülkelerinde gericiliğin işçi sınıfının, emekçilerin haklarına saldırılarını daha da azgınlığa yol açmaktadır. Ya artan bir silâhlanma yarışına, ya barış içinde işbirliği; ya nükleer bir savaş tehlikesi, ya askersel yumuşama: Seçenekler bunlardır.

Böylesi kritik bir durumda, Sovyetler Birliği, barış ve güvenliği koruma yolunda tarihsel bir girişimde bulundu, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı ve SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, Berlin'de, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. kuruluş yıldönümünde yaptığı konuşmada bu girişimi açıkladı.

Sovyetler Birliği, Orta Avrupa'daki asker ve savaş araçlarının sayısını tek yönlü olarak indiriyor. En önemlisi ABD ve NATO'nun Batı Avrupa'ya orta menzilli yeni nükleer silâhlar yerleştirmemesi koşuluyla, Sovyetler Birliği, ülkesinin batı bölgesindeki orta menzilli nükleer silâhların sayısını indirmeye hazır olduğunu açıklıyor. Bunun yanı sıra topraklarında nükleer silâh bulundurmayan, bunları almak istemeyen ülkelere karşı hiç bir zaman nükleer silâh kullanmayacağını bir kez daha yineliyor. Sonra, askersel manevralarla ve kara kuvvetlerinin yer değiştirmesiyle ilgili olarak NATO ülkelerine karşılıklı güven sağlayıcı yeni ve somut öneriler getiriyor.

Sovyetler Birliği'nin öteki sosyalist ülkelerle eşgüdümlü olarak başlattığı bu yeni barış girişimi emperyalizmin saldırgan çabalarını, bir nükleer savaş tehlikesini önlemek, silâhlanma yarışını gemlemek amacıyla güdüyor. Tüm dünya halklarının yararına somut bir adım oluşturuyor. Bu girişimin dünyada ve Türkiye'de yankıları sürüyor. L. İ. Brejnev yoldaşın açıklaması, emperyalizmin körüklediği «Sovyet tehlikesi» masalının kofluğunu, emekçilerin, en geniş barış çevrelerinin daha iyi görmelerini kolaylaştırıyor. SBKP'nin yürüttüğü ardıcıl Leninci barış politikası ve işçi sınıfının, ilerici güçlerin savaşları sonucu ülkemizde kaba anti-Sovyetizmin etkileri giderek kırılıyor. Geçtiğimiz yıl, Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye tehlike gelmediğini açıklayan eski Başbakan Ecevit, bu önerileri, Sovyetler Birliği'nin barışsever tutumunun yeni bir göstergesi, politik yumuşamanın askersel yumuşamayla desteklenmesi yolunda yeni bir katkı olarak değerlendirdi. Türkiye topraklarına yeni nükleer roketlerin yerleştirilmesinin söz konusu olmayacağını belirtti.

Bu değerlendirme gerçekçi eğilimler taşımakla birlikte, halkımız için yeterli değildir. Türkiye için sorun yalnızca yeni nükleer silâhların toprak-

larımıza yerleştirilmemesi değildir. Sorun, orta menzilli yeni nükleer roketlerin Batı Avrupa'da hiç bir ülkeye yerleştirilmemesidir. NATO'ya bağımlı olan, topraklarındaki atom silâhlarının kullanılmasına yalnızca Amerikan generalleri karar veren Türkiye'nin böylesi korkunç bir tehlikeye, sorumsuz serüvenlere bulaştırılmamasıdır. Gerginliği, bir nükleer harp tehlikesini arttırma suçuna ülkemizin ortak edilmemesidir.

TKP bu nedenle hükümeti, ABD ve NATO'nun Batı Avrupa'ya orta menzilli yeni nükleer silâhlar yerleştirme girişimlerine karşı ve kesin olarak karşı çıkmaya, topraklarımızdaki atom silâh yığınaklarını kaldırmaya, askersel harcamaları indirmeye çağırıyor. Bu tarihsel fırsat kaçırılmamalıdır. Sovyetler Birliği ile imzalanan Politik Belge'nin titizlikle uygulanması gereklidir. Bütün komşularımızla iyi ilişkilerin geliştirilmesi, Yunanistan'a karşı kışkırtmalara son verilmesi, silâh endüstrisi kurma planlarından, silâhlanma yarışından vazgeçilmesi, barışçı bir dış politikanın izlenmesi bu durumda daha da önem kazanıyor. Avrupa'da askersel yumuşamanın sağlanması için alınması zorunlu geniş kapsamlı önlemleri görüşmek üzere politik düzeyde genel bir Avrupa Konferansı toplanmalıdır.

Bu sorunlar, yalnız hükümetin değil, en başta halkımızın kendi dımsel sorunlarıdır. Amerikan emperyalizminin ve NATO egemen çevrelerinin ülkemiz ve bölgemiz üstünde artan baskıları, NATO Güney Doğu kanadını güçlendirmek, Orta Doğu'da yeni saldırganlık blokları çatıştırmak girişimleri, hep emperyalizmin gerginliği arttırma, silâhlanma yarışını körükleme planlarıyla bağlıdır. TKP işçi sınıfını, halkımızı, barıştan yana tüm güçleri emperyalizmin, NATO'nun Batı Avrupa'ya yeni nükleer silâhlar yerleştirme girişimlerine karşı topraklarımızdaki atom silâhlarını kaldırmak, ağır silâhlanma harcamalarını kısıtlamak için yığın hareketlerini güçlendirmeye çağırıyor. TKP bu kampanyayı NATO'dan çıkmak, topraklarımızdaki NATO ve Amerikan üslerini söküp atmak, emperyalizme bağımlılığı kökünden kırmak savaşıyla bağlıyor.

TKP, TIP'i, TSİP'i, Kürt demokratlarını, tüm CHP'lileri, ilerici aydınları, yurtsever er, assubay ve subayları barıştan yana tüm güçleri bu kampanyada eylem birliğine çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

29 Ekim 1979

## Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri ve Türkiye işçi sınıfı adına, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin 30. yıldönümünü, halkınızın bu büyük bayramını içtenlikle kutlar, devrimci duygularla selâmlar.

Bundan 30 yıl önce ilk Alman işçi-köylü devletinin kurulmasıyla Alman halkının tarihinde yeni bir aşama başladı. Avrupa'nın göbeğinde, Batı Alman emperyalizmine ve militarizmine karşı, Alman Demokratik Cumhuriyeti barışın ve güvenliğin sağlam bir kalesini oluşturuyor.

Geçtiğimiz 30 yıl içinde ADC her yönden, ekonomik, teknik, sosyal, politik ve kültürel olarak hızla gelişti. Uluslararası alanda tanınmış, saygınlığı olan, güçlü bir sosyalist devlet oldu. Sosyalist devrimin kazanımlarını sürekli derinleştiriyor, gelişmiş sosyalist bir toplumu başarıyla kuruyor, komünizmin maddesel temellerini hazırlıyor. Bu gelişme, bu başarılar, Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin Marksçı-Leninci önderliği altında, işçi sınıfının, kooperatif köylülerinin, sosyalist aydınların çetin çabalarıyla, savaşlarıyla kazanıldı. En başta Sovyetler Birliği ile, sosyalist ülkeler topluluğu ile sıkı-sıkıya bağlılık içinde yürütülen Leninci politikayla elde edildi.

Bu tarihsel başarılar, bütün kapitalist ülke emekçilerine olduğu gibi Türkiye halkına, ilerici güçlerine de savaşlarında somut güç ve umut kaynağı oluyor. TKP, Türkiye halkıyla ADC halkı arasında dostluk ilişkilerinin kurulması, geliştirilmesi için savaşıyor. Amerikan ve Batı Alman emperyalizmine karşı, NATO'ya karşı savaşta Türkiye işçi sınıfı, Türkiye komünistleri sizin savaş deneylerinizi büyük bir ilgiyle izliyor, yararlı dersler çıkarıyor. ASBP, proletarya enternasyonalizminin somut örneklerini veriyor. Biz komünistler bu Leninci ilkeleri, savaş deneylerini gözbebeğimiz gibi koruyacağız.

Yaşasın Marks ve Engels'in devrimci ilkelerini, onların anayurdunda gerçekleştiren sosyalist Alman Demokratik Cumhuriyeti!

Yaşasın ADC işçi sınıfının, emekçi halkının Marksçı-Leninci öncüsü Almanya Sosyalist Birlik Partisi!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi  
MK Genel Sekreteri  
İ. Bilen*

7 Ekim 1979



## Peru Komünist Partisi VII. Ulusal Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri ve emekçileri adına Peru Komünist Partisi'nin VII. Ulusal Kongresi'ni devrimci duygularla selâmlar.

Amerikan emperyalizmi ve iç gericilik, geçtiğimiz yıllarda Peru'daki devrimci süreci geriletmeğe, yitirdiği konumları yeniden ele geçirmek için yoğun bir saldırı yürüttü. Hükümetin izlediği politika bunalımı daha da derinleştiriyor, emperyalizme bağımlılığı artırıyor. Peru işçi sınıfı, geniş emekçi yığınlar, bunalımın yüküne, emperyalizmin dayatmalarına, artan baskılara karşı çetin bir savaş veriyor. Peru komünistleri bu savaşın en ön sıralarında yürüyorlar. Kardeş Peru Komünist Partisi, emperyalizme ve yerli oligarşiye karşı bütün sol güçleri birleştirmek, devrimci kazanımları korumak ve ilerletmek, gerici güçlere geçit vermemek için savaşıyor. Anti-emperyalist, anti-tekelci dönüşümleri gerçekleştirecek, sosyalizme yönelecek demokratik bir halk erki kurmak için savaşıyor.

TKP, kardeş Peru Komünist Partisi'nin bu haklı savaşıyla tam bir dayanışma içindedir. TKP ve PKP Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeş bağlarla birbirine bağlıdır. Halkımızın ve Peru halkının ortak düşman Amerikan emperyalizmine karşı savaşları ortaktır.

TKP, kardeş Peru Komünist Partisi'nin VII. Ulusal Kongresi'ne büyük başarılar diler.

*Komünist selâmlarımızla  
Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi  
Genel Sekreteri  
I. Bilen*

30 Ekim 1979

### III. Uluslararası Kıbrıs'la Dayanışma Konferansı Başkanlığı'na

Sayın arkadaşlar, değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, III. Uluslararası Kıbrıs'la Dayanışma Konferansı'nı selâmlar, başarı dileklerini yollar.

Beş yılı aşkın bir süre Türk ordu birlikleri Kıbrıs'ın yüzde 40'ına el koymuştur. Emperyalizm, NATO egemen çevreleri bu zorbalığın sonuçlarını pekiştirmek, adayı kesinlikle bölmek ve NATO'nun askersel bir köprübaşı yapmak istiyorlar. Böylelikle ABD'nin bölgemizdeki askersel konumlarını, NATO'nun güneydoğu kanadını güçlendirmek amacını güdüyorlar. «Bağımsız Kıbrıs Türk Devleti», ikili «enosis», ABD'nin doğrudan doğruya karışma planları hep bu emperyalist amaca yöneliktir.

Kıbrıs'ın kuzey ve güney kesimlerinde CIA'nın güdümünde faşist çeteler bu amaca yönelik provokasyonlarını arttırıyorlar. Türkiye'deki Milliyetçi Hareket Partisi'ne, gizli Kontr-Gerilla örgütüne bağlı Türk faşistleri adanın kuzeyinde Türk Kıbrıs'lılara karşı baskıları yoğunlaştırıyorlar. Emperyalizmin güdümündeki bu gizli-açık baskı ve provokasyonların başını Denктаş çekiyor.

TKP, Türk ve Rum Kıbrıs halkının, Kıbrıs halkının, Kıbrıs sorununu Birleşmiş Milletler Örgütü çerçevesinde barışçıl olarak çözmek, Kıbrıs'ın egemenliğini, toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını sağlamak yolundaki savaşımını destekler. Kıbrıs'tan Türk askerlerinin ve tüm yabancı askerlerin çekilmesinden, askersel üslerin sökülüp atılmasından, göçmenlerin yerlerine yurtlarına gönüllü dönmelerinden yana olduğunu duyurur. Kıbrıs sorununun uluslararası yönünün çözümlenmesi için BMÖ çerçevesinde uluslararası bir konferansın toplanmasını en doğru bir yol görür. İki toplulumun, BMÖ çerçevesi ve kararları temelinde, kendi iç düzenlerini belirlemelerini destekler. Kıbrıs'ın hangi biçimde olursa olsun bölünmesine kesinlikle karşı çıkar.

Türkiye işçi sınıfı, tüm barışsever güçleri Kıbrıs sorununun barışçıl, demokratik ve adaletli çözümünü istiyor. Böyle bir çözümün sağlanması bölgenizde ve dünyada barışın ve güvenliğin yararınadır.

TKP, Kıbrıs'la uluslararası dayanışmanın güçlendirilmesi yolunda, Konferansın çalışmaları için başarılar diler.

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi  
Genel Sekreteri  
I. Bilen*

26 Ekim 1979

**Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi  
Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş'a,**

Değerli Bilen yoldaş,

Alman Demokratik Cumhuriyeti 30. kuruluş yıldönümü nedeniyle partimize ve halkımıza gönderdiğiniz selâmlara ve kutlama dileklerinize candan teşekkür ederim.

Sizin bize değer veren, yakın bağlılığınızı dile getiren sözleriniz, sosyalist kardeş ülkelerle omuz omuza, dünyanın bütün ilerici güçleriyle bağlaşıklık içinde, barış ve sosyalizm için savaş yolunda bundan böyle de şaşmadan yürümek ve enternasyonalist görevimizi yerine getirmek için biz komünistleri ve tüm halkımızı daha da isteklendiriyor.

*Komünist selâmlarımla  
Alman Sosyalist Birlik  
Partisi Merkez Komitesi  
Genel Sekreteri ve  
Alman Demokratik Cumhuriyeti  
Devlet Konseyi Başkanı  
E. Honecker*

Berlin, Ekim 1979

## «Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okularımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3  
Czechoslovakia

## «Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

**Adam-Kuckhoff-Buchhandlung**

5100 Aachen

Löhergraben 4

**Buchhandlung Ludwig Feuerbach**

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

**Wissen und Fortschritt Buchhandlung**

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

**Wissen und Fortschritt Buchhandlung**

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

**Progress-Buchhandlung**

5300 Bonn

Oxford Straße 17

**Wissen und Fortschritt Buchhandlung**

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

**Dein Buch Volksbuchhandlung**

2800 Bremen 1

Richtweg 4

**Wissen und Fortschritt Buchhandlung**

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

**Büchershop Angela Davis**

4600 Dortmund

Kampstraße 80

**Heinrich-Heine-Buchhandlung**

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

**Libresso-Buchzentrum Sabine Weber**

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung  
4300 Essen 1  
Viehofer Platz 14  
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»  
6000 Frankfurt/Main  
Schumannstraße 56  
Buchzentrum in der Goethestraße  
6000 Frankfurt/Main  
Goethestraße 56  
Buchhandlung Walter Herbster  
7800 Freiburg  
An der Mehlwaage 2  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.  
6300 Gießen  
Schiffenberger Weg 1  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
3400 Göttingen  
Burgstraße 24  
Internationale Buchhandlung GmbH.  
2000 Hamburg 13  
Johnsallee 67  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
3000 Hannover  
Hamburger Allee 37  
Buchhandlung kollektiv GmbH.  
6900 Heidelberg  
Plöck 64a  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.  
3500 Kassel  
Werner-Hilpert-Straße 5  
Kollektiv-Buchhandlung  
2300 Kiel 1  
Falckstraße 16  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
5000 Köln  
Fleischmengergasse 31  
Buchhandlung Rosa Luxemburg  
4150 Krefeld  
St.-Anton-Straße 86

**Bücherzentrum Süd-West**  
6500 Mainz  
Billhildisstraße 15  
**Wissen und Fortschritt Buchhandlung**  
6800 Mannheim  
U 2, 3  
**Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.**  
3550 Marburg  
Am Grün 56  
**Buchhandlung Libresso**  
8000 München 40  
Türkenstraße 66  
**Karl-Liebknecht-Buchhandlung**  
4400 Münster  
Steinfurter Straße 15  
**Libresso-Buchzentrum Sabine Weber**  
8500 Nürnberg  
Weinmarkt 12 a  
**Dein Buch Volksbuchhandlung**  
2900 Oldenburg  
Am Damm 26  
**Libresso-Buchzentrum Sabine Weber**  
8400 Regensburg  
Glockengasse 7  
**Lenchen Demuth-Buchladen**  
6600 Saarbrücken  
Nauwieser Straße 13  
**Wissen und Fortschritt Buchhandlung**  
5900 Siegen  
Freudenberger Straße 18  
**Buchhandlung Hornung und Steinbach**  
7000 Stuttgart  
Wilhelmsplatz 1  
**Buchhandlung W. A. Bastigkeit**  
5500 Trier  
Lindenstraße 10  
**Friedrich-Engels-Buchhandlung**  
5600 Wuppertal-Elberfeld  
Gathe 55–57

**«YENİ ÇAĞ» I**

**OKU**

**VE**

**OKUT!**



## İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Erich Honecker</i>	
Büyük başarılar dönemi . . . . .	905
<i>Octavio Pato</i>	
Umudun ve geleceğin partisi . . . . .	914
xx: Devrim ve demokrasi . . . . .	925
<i>Satiyadjaya Sudiman</i>	
Maocu politika ve Çin'in geleceği . . . . .	950
<i>Gleb Smirnov</i>	
Devlet işletmeciliğinin rolü . . . . .	957
<i>Carlos Gonzales</i>	
Yaklaşan kavganın habercisi . . . . .	965
<i>Arnaldo Ferreto</i>	
Halk hareketinin perspektifleri . . . . .	972
<i>Jaime Barrios</i>	
Değişimin nesnel önkoşulları . . . . .	978
A. İ.: Gerçekler ve yalanlar . . . . .	983

### ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi . . . . .	987
xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı . . . . .	990
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesine mesajı . . . . .	992
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Peru Komünist Partisi VII. Ulusal Kongresine mesajı . . . . .	993
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 3. Uluslararası Kıbrıs'la Dayanışma Konferansı Başkanlığına mesajı . . . . .	994
xx: ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı . . . . .	995